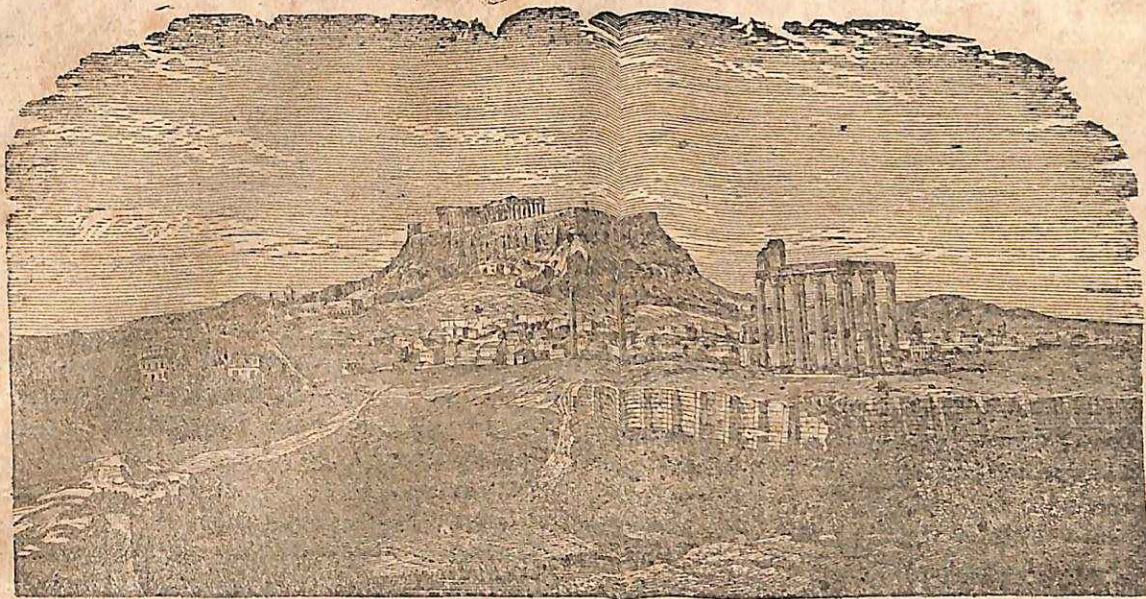

ΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΙΝΗΤΕΙΑ
ΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 226.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

ὑπὸ

Π. ΚΑΛΑΙΤΑ.

— 000 —

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν εὐχρεστήθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ μοι πέμψῃ οἰκοθεν τὴν περὶ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος πίνακα, καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους φιλαυτίαν, τῆς ὁποίας δὲν εἶμαι ἀμέτοχος, ἐξήγησα τὴν τιμὴν ταύτην τεκμαιρῶν, ὅτι αἱ πέρυσι διὰ τῆς Ἀθηρᾶς δημοσιευθεῖσαι παρατηρήσεις μου περὶ τοῦ τότε ἐκδοθέντος Πίνακος δὲν δυσηρέστησαν.

Τοσοῦτω μᾶλλον ἀπεδέχθην ταύτην τὴν ἐξήγησιν, ὅσον εἶδον ἐν τῇ ἤδη ἐκδιδομένῳ πίνακι μεγάλας βελτιώσεις, τὰς ὁποίας τότε ἐζήτησα.

Ἐνῶ ἄλλοτε ὁ Πίναξ περιωρίζετο εἰς μόνον τὸ ἐμπόριον τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ἐγχωρίων προϊόντων, τούτέστιν εἰς τὸ λεγόμενον εἰδικὸν ἐμπόριον, ὁ νέος Πίναξ τοῦ ἐμπορίου τοῦ 1858 περιλαμβάνει ὁλόκληρον τὸ ἐμπόριον, τούτέστι καὶ τὴν διακόμισιν, ὥστε ἔχομεν ἅπαντα τὰ

εἰσκαμισθέντα εἴτε πρὸς κατανάλωσιν, εἴτε καὶ πρὸς νέαν ἐξαγωγὴν, ὡσαύτως δὲ ἐν τῇ ἐξαγωγῇ δὲν σημαίνονται μόνον τὰ ἐξαχθέντα ἐγχώρια προϊόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ξένα, τὰ διαμεινάντα προσωρινῶς ἐπὶ διακομίσει. Τὸ σύνολον τοῦτο ὀνομάζεται γενικῶς ἐμπόριον.

Ἄλλη πρὸ ἐμοῦ ζητηθεῖσα βελτίωσις ἐπίσης ἐνεκρίθη. Ἄλλοτε ὁ Πίναξ διελάμβανε μόνον τὴν εἰς δραχμὰς ἀξίαν τῶν εἰσαχθέντων καὶ ἐξαχθέντων ἐμπορευμάτων. Ἡ ἀξία αὕτη, προσδιοριζομένη διὰ τῆς τελωνικῆς ἐκτιμήσεως, ἀπέχει πολὺ τῆς ἀληθείας. Ἦδη ὁμῶς ὡς ἐκ τοῦ νεώστου ἐφαρμοσθέντος δασμολογίου, καθ' ὃ τὸ τέλος εἰσπράττεται ὡς ἐπιτοπλείστον κατ' ἀριθμὸν, μέτρον, ἢ σταθμὸν, ἔχομεν καὶ τούτων σημασίαν, πλὴν τῆς κατ' ἐκτιμήσιν ἀξίας, ὥστε προστίθεται νέον στοιχεῖον πρὸς ἀκριβεστέρον ὑπολογισμὸν, πρὸ πάντων διὰ τὴν σύγκρισιν διαφορῶν ἐτῶν. Καθ' ὑπόθεσιν ὅταν σημαίνονται ὁ εἰσαχθεὶς σίτος κατὰ μόνον τὴν ἐκτιμηθεῖσαν ἀξίαν, καὶ αὕτη ὑπῆρχε ἀνά 10 δρ. τὸ κοιλὸν, οὐδὲν μὲ ὠφελεῖ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν, εἰς ὃ συμποσοῦται ἡ ἀξία τοῦ εἰσαχθέντος τότε σίτου, πρὸς σύγκρισιν ἄλλης ἐποχῆς, ὅτε καθ' ὑπόθεσιν ὁ σίτος ἐτίματο 6 δρ. τὸ κοιλὸν.

Ἀπεναντίως ὅταν συγχρόνως ἔχω τὸ ποσὸν τῶν εἰσαχθέντων ἐκάστοτε κοιλῶν, διὰ τῆς συγκρίσεως εὐρίσκω πόσον ὑπῆρχεν ἀνάγκη εἰσαγωγῆς πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος ἐγχωρίου. Συγκρίνων μάλιστα πολλὰ ἔτη, δύναμαι μετὰ βεβαιότητος

κατὰ μέσον ὄρον νὰ προσδιορίσω, πόσον παρέχει ἡ ἑλληνικὴ γεωργία εἰς τὴν καταναλώσειν καὶ πόσον τὸ ἐμπόριον.

Ὁ σήμερον ἐκδιδόμενος Πίναξ εἶναι πολὺ τελειότερος ἐπίσης κατὰ τὴν ἀναλυτικὴν ἐκθεσιν τοῦ μελ' ἐκάστης χώρας ἐμπορίου.

Προσέτι προστίθεται ἡ καθ' ἑκάστον λιμένα ἐν ἔτει 1858 τελωνικὴ εἴσπραξις καὶ τελευταῖον ὁ Πίναξ τῆς ναυτιλίας.

Κατὰ πολλοὺς λόγους λοιπὸν πληρέστερος ὁ Πίναξ τοῦ ἔτους τούτου δεικνύει, ὅτι παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οικονομικῶν ἐκρίθη ἄξιος προσοχῆς καὶ μελέτης, ὡς παρέχων σπουδαίας ὠφελείας.

Κατὰ τρεῖς λόγους τῶνδ' ὁ Πίναξ παρέχει πληροφορίας μεγάλου λόγου ἀξίας. Κατὰ πρῶτον διὰ τῆς παραβολῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἐν συνόλῳ βλέπομεν, ἂν ἠύξησεν ἡ ἐλαττώθη ἐν γένει ἡ περιουσία τοῦ ἔθνους, ἀνταλλάξαντος προϊόντα ἀντὶ προϊόντων, ἢ προσεπιδόντος καὶ χρήματα διὰ τὴν ἑλλειψιν προϊόντων.

Ἐπειτα ὁ Πίναξ εἶναι διδακτικώτατος ὡς πρὸς τὰ εἶδη τῶν προϊόντων, ὅσα ἐξῶθεν λαμβάνομεν καὶ ὅσα ἐγχώρια ἀντιδίδομεν. Ἐξ αὐτοῦ βλέπομεν ποῖα καὶ πόσαι αἱ ἀνάγκαι ἡμῶν, τὰς ὁποίας ἐκ τῶν ἰδίων μέσων δὲν δυνάμεθα νὰ θεραπεύσωμεν, ἂν πολλὰ καταναλίσκωμεν εἰς πολυτέλειαν ἢ ἂν εἰσάγωμεν πρώτας ὕλας πρὸς ἐπεξεργασίαν. Καὶ πάλιν ποῖα τὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα ἐξάγομεν, ἢ διότι πλεονάζουν, ἢ διότι παρ' ἡμῖν δὲν γίνεται αὐτῶν καταναλώσις. Διὰ τῆς συγκρίσεως μάλιστα τοῦ Πίνακος πολλῶν ἐτῶν ἐπιτρέπεται ἀσφαλέστατα τὸ συμπέρασμα περὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν διὰ ξένων συμπτέρων θεραπευομένων ἀναγκῶν, ἢ τῆς αὐξήσεως τῶν ἰδίων προϊόντων πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἐξωτικῶν.

Τελευταῖον ἐκ τῶν Πινάκων μανθάνομεν μετὰ πόσων χωρῶν ὑπάρχουν αἱ ἐμπορικαὶ ἡμῶν σχέσεις, πρὸς τίνας εἴμεθα ὑποτελεῖς, ἢ τίνας εἶναι πρὸς ἡμᾶς.

Ἐκ τούτων ὅλων καὶ ὁ ἔμπορος φωτίζεται βλέπων ποῖον ἐμπόριον ἐπιδέχεται ἀνάπτυξιν, ἢ ποῖον παρακμάζει, καὶ ὁ παράγων προϊόντα οἰαδήποτε πληροφορεῖται, ἂν εἶναι ἡ μὴ ἐξαγωγή, καὶ ἀνατρέχει εἰς τὰς αἰτίας, ἐξ ὧν κωλύεται ἡ ἐξαγωγή αὐτῶν, ὥστε ἡ φιλοτιμιεῖται νὰ βελτιώσῃ αὐτὰ πρὸς πλείονα χρησιμότητα, ἢ τὰ παρασκευάζει ὅπως ζητοῦνται μᾶλλον, ὅπου γίνεται αὐτῶν μείζων καταναλώσις.

Ἐπὶ τέλους ἡ Κυβέρνησις διὰ τῆς νομοθεσίας, ἢ διὰ τῶν σχέσεων αὐτῆς μετ' ἄλλων Ἐπικρατειῶν, αἶρει ὅσον ἐνεστι τὰ κωλύματα τῆς ἐξαγωγῆς καὶ ρυθμίζει πρὸς τὸ προσφορώτερον τὸ δασμολόγιον κατὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν πείραν.

Μέλλοντες νὰ ἐνασχοληθῶμεν ἐνταῦθα περὶ τῶν ζητημάτων τούτων, καθόσον ἐκ τῶν ἡδ' δημοσιευομένων ἀποτελεσμάτων ἐπιτρέπεται νὰ κρίνωμεν, προτάττομεν ἀμέσως τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ σύγκρισις πρὸς ἑτὴ προηγούμενα, ἥτις εἶναι ἐπὶ τῆς

ὕλης ταύτης ἡ πρώτη βάσις πάσης σκέψεως, ἐντελῶς ἐκλείπει. Οἱ δημοσιευθέντες Πίνακες τῶν ἐτῶν 1851—1854 ὑπῆρξαν ἀτελέστατοι. Πληρέστερος ἦτον ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δημοσιευθεὶς Πίναξ τοῦ ἐμπορίου τοῦ 1857. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅλους αὐτοὺς ἀποχωρῶντας, πάλιν μικρὸν χρησιμεύουν πρὸς σύγκρισιν μετὰ τοῦ νέου Πίνακος περὶ τοῦ ἐμπορίου τοῦ 1858, διότι ἐκτοτε εἰσῆχθη νέον δασμολόγιον. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτει τὸ ἐπὶ Κυβερνήτου συνταχθὲν δασμολόγιον καὶ τὰ εἰσγόμενα καὶ ἐξαγόμενα ἐτελωνίζοντο κατ' ἐκτίμησιν (ad valorem). Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1857 ἐφηρμόσθη τὸ νέον δασμολόγιον, τὸ ὁποῖον περιώρισε τὰ κατ' ἐκτίμησιν τελωνιζόμενα εἶδη εἰς εὐαριθμὰ τινα, τὰ πλεῖστα δὲ ὑπέβαλεν εἰς σταθερὸν τέλος κατ' ἀριθμὸν, μέτρον, ἢ σταθμὸν. Τοιοῦτοτρόπως δὲν δυνάμεθα νὰ παραβάλλωμεν τ' ἀποτελέσματα τοῦ 1858, ὅτε ἔχομεν ἄλλην διατίμησιν, καὶ προσέτι μνημονεύεται τὸ ποσὸν ἐξαγωγῆς καὶ εἰσαγωγῆς κατ' ἀριθμὸν, μέτρον, ἢ σταθμὸν, πρὸς τ' ἀποτελέσματα προγενεστέρων ἐτῶν, ὅτε ἄλλη ἦτον ἡ διατίμησις, οὐδέποτε δὲ ἐγένετο μεία ποσότητος.

Γινώσκοντες τὰς διαφορὰς ταύτας δὲν θέλομεν ἐκλάβει τὰ διδόμενα τοῦ συνόλου εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ὡς χρήσιμα πρὸς σύγκρισιν, ἰδοὺ δὲ ποῖα μνημονεύονται ποσά.

	Εἰσαγωγή.	Ἐξαγωγή.
1851	Δρ. 25,819,703	Δρ. 13,851,202
1852	» 24,982,205	» 10,402,212
1853	» 20,209,960	» 8,988,890
1854	» 21,270,182	» 6,799,221
1855	» 26,453,672	» 10,844,225
1856	» 30,000,000	» 26,000,000 (α)
1857	» 36,636,235	» 24,362,957
1858	» 40,405,341	» 25,024,008

Ἡ διαφορὰ 4 περίπου ἑκατομμυρίων κατὰ τὸ ἔτος τοῦ 1858 ποσοῦ εἰσαγωγῆς ὑπὲρ τὸ τοῦ ἔτους 1857 δὲν γνωρίζομεν ἂν προέρχεται ἀπλῶς ἐκ τῆς κατὰ τὸ δασμολόγιον μεταβληθείσης βάσεως τῆς διατιμῆσεως, ἢ ἂν ἐμφαίνῃ πραγματικὴν αὐξάνειν, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἡ διαφορὰ εἶναι ἐλαχίστη.

Ὅπως δὴποτε ἔμως ἀπὸ τοῦ 1851—1857 παρατηρεῖται σπουδαία αὐξάνεις, καὶ τοι μὴ σταθερά, κατὰ τε τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐξαγωγὴν, κατὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα ὑπερτέρα.

Μερίστης παρατηρήσεως καὶ μελέτης ἄξιον εἶναι τὸ φαινόμενον τῆς σταθερῶς ἐπαναλαμβανομένης ὑπερτερήσεως τῆς εἰσαγωγῆς ἐπὶ τὴν ἐξαγωγὴν, ὥστε πολλάκις αὕτη μόλις ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ ἐκείνης. Ὅταν δὲν ἔχωμεν ἴσην ἀξίαν προϊόντων πρὸς ἀντίδοσιν ἀν' ὅσων ἐξῶθεν λαμβάνομεν, πῶς ἀναπληροῦμεν τὸ μέγιστον ἑλλειμμα; Ἄν διὰ χρημάτων, καὶ βεβαίως ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει, ποῦ οἱ ἀνεξάντλητοι πόροι αὐτῶν τῶν χρημάτων; Ἐννοοῦμεν κάλλιστα, ὅτι οὐδαμῶς ὑπάρχει τέλειον ἰσο-

(α) Τοῦ 1856 τὰ ποσά εἶναι ὑποθετικά.

ζύγιον μεταξὺ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ἀλλ' ἡ διαφορὰ εἶναι ἐλαχίστη, κατὰ τὸ 1/10, τὸ 1/20, τὸ 1/50, ἢ καὶ τὸ 1/100, παρ' ἡμῖν ὅμως ὑπάρχει κατὰ τὸ 1/3 καὶ ἐνίοτε κατὰ τὸ 1/2.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ὁ οικονομολόγος δὲν δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως, ἀφοῦ σταθερῶς διατηρεῖται, εἰμὴ δεχόμενος, ἢ ὅτι ὁ Πίναξ δὲν εἶναι ἀκριβής, ἢ ὅτι ὑπάρχουν ἄλλοι ἀφανεῖς πόροι τῆς Ἑλλάδος, μὴ δηλούμενοι διὰ τοῦ Πίνακος, ἢ ἐπὶ τέλους ὅτι ἀμρότερα εἶναι ἐνδεχόμενα.

Περὶ τῆς μὴ ἀκριβείας τοῦ Πίνακος προτείνομεν τεκμήριον τι, ἄξιον προσοχῆς, τὸ ἐξῆς:

Κατὰ τὸ ἔτος 1858 σημειοῦται ἡδὴ καὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορίου διακομίσσεως ἐκ Δρ. 7,416,353. Ἐκ τούτου εἰσῆχθησαν πρὸς ἀνάλωσιν ἐμπορεύματα Δρ. 2,875,080, ἀπεστάλησαν δὲ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπορεύματα ἐκ Δρ. 3,841,177 τὸ ὑπόλοιπον ἐκ Δρ. 745,101 διέμεινεν ἐν ἀποταμιεύσει. Τὸ ποσὸν τῶν Δρ. 2,875,080, ὡς εἰσαχθέν ἐν ἀνάλωσιν, περιλαμβάμεται ἐν τῷ συνόλῳ τῆς πρὸς ἀνάλωσιν εἰσαγωγῆς ἐκ Δρ. 40,405,341

ὥστε εἰς τοῦτο προσθετέον τὸ λοιπὸν τῆς διακομίσσεως πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου εἰσαγωγῆς, ἥτοι

» 3,841,177

Δρ. 44,246,518

Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰς τὸ ποσὸν ἐξαγωγῆς ἐχωρίων προϊόντων ἐκ Δρ. 25,024,008 προσθετέον τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐκ τῆς ἐπὶ διακομίσσει ἀποταμιεύσεως πάλιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποσταλέντων ἐμπορευμάτων πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου ἐξαγωγῆς

Δρ. 3,841,177

Δρ. 28,865,185

Αὐτὸ τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορίου τῆς διακομίσσεως ἐκ Δρ. 3,841,177 μὲ φαίνεται λίαν εὐτελές, καὶ περὶ τούτου ἐξηγοῦμαι.

Κατὰ τὸ ἔτος 1857, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ πέρυσιν ἐκδοθέντος Πίνακος, τὸ μετὰ τῆς Γαλλίας ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος συνεποσοῦτο κατὰ μὲν εἰσαγωγὴν ἐκ Δρ. 5,268,242 κατὰ δὲ ἐξαγωγὴν ἐκ

» 1,877,230

ὁμοῦ Δρ. 7,145,472

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ἐξεδόθη καὶ ὁ ἐνιαύσιος Πίναξ τοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας, ἀποτελῶν τόμον τετράπτυχον ἐκ σελ. 600, ὃν δὲν ἔχω ἀνά χειρας, ἀλλ' ἐξ ἀποσπασμάτων τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων γινώσκω, ὑποθέτω ὅμως ὅτι ἐλαβε τὸ ἡμέτερον ὑπουργεῖον τῶν οικονομικῶν. Ὁ ἐπὶ 25 ἔτη διεσθύνων ἐν Γαλλίᾳ τὴν σύνταξιν τοῦ Πίνακος Κ. Γρετερίνος κατέγινε νὰ φέρῃ τὸ ἔργον εἰς τὴν ὁσονένεστι τελειότητα καὶ προσδιώρισεν οὐ μόνον τὸ μετὰ ἐκάστης ἐπικρατείας ἐμπόριον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκάστου λιμένος αὐτῆς.

Ἐκ τοῦ Πίνακος τούτου, καθ' ὃν τὸ γενικὸν ἐμπόριον τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1857 συγκεφαλαιοῦται εἰς 5328 ἑκατομμύρια, μανθάνομεν, ὅτι τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον τῆς Γαλλίας ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπῆρξεν ἐκ Φρ. 14 ἑκατομμυρίων.

Πόθεν λοιπὸν αὕτη ἡ ἐπέκεινα τοῦ διπλασίου διαφορὰ; Ἄν εἰπώμεν, ὅτι ὁ ἡμέτερος Πίναξ τοῦ 1857 δὲν μνημονεύει τὸ τῆς διακομίσσεως ἐμπόριον, εἶδομεν ὅτι τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐν ἔτει 1858 δὲν παρέχει αἰτίαν προσθήκης ἀνωτέρας τῶν Δρ. 3,841,177, καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο κατὰ ἐλάχιστον μέρος ἐκπηγάζει ἐκ τῶν μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεων.

Ὅσον εἶναι βέβαιον ὅτι 7 δραχμαὶ δὲν δύνανται 14 φράγκα, τόσον βέβαιον εἶναι, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ μέσῳ λογιστικὸν λάθος, περίπου κατὰ τὸ διπλασίον, τοῦτέστιν ἐπέκεινα τοῦ συνήθους μέτρου τῶν λογιστικῶν λαθῶν καὶ ἐπέκεινα τῆς ἐκ τῆς διατιμῆσεως διαφορᾶς. Ἀλλὰ ποῦ κεῖται τὸ λάθος τοῦτο; ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πίνακι, ἢ ἐν τῷ τῆς Γαλλίας; Ὁμολογοῦμεν ὅτι εἴμεθα τόσον προκατειλημμένοι ὑπὲρ τῆς ἀκριβείας τοῦ γαλλικοῦ Πίνακος, ὥστε μεταφέρομεν ἀθρόον τὸ ποσὸν τῶν ὅσων ἔχομεν δισταγμῶν εἰς τὰ εὐρύχωρα χάσματα τοῦ ἡμετέρου Πίνακος, οὐδόλως φοβούμενοι περὶ στενοτοπίας.

Τὸ ἀπλούστερον καὶ πλησιέστερον συμπέρασμα τῆς μεροληπτικῆς ταύτης γνώμης εἶναι, ὅτι τὸ παρὰ τῶν ἡμετέρων τελωνείων βεβαιούμενον ποσὸν πόρῳ ἀπέχει τῆς ἀληθείας διὰ πλείστους λόγους, ἐξ ὧν εἰς μόνος ἐξέλιπε, τοῦτέστιν ἡ κατ' ἐκτίμησιν ἐπιβολὴ τοῦ τέλους, ἀντικατασταθεῖσα ἡδὴ διὰ σταθεροῦ τέλους, κατ' ἀριθμὸν, μέτρον, ἢ σταθμὸν. Ἄν αὕτη ἡ σπουδαία μεταρρύθμισις ἐξαρκῇ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας, ὁ χρόνος μάρτυς ἐν βραχεῖ.

Ὅπως ἐν πᾶσιν, οὕτω καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι προτιμότερα κατὰ τῶν ἀπλουστερῶν μόνων τὴν γνώμην, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐμπειροτέρων.

Ἐν πρώτοις ὁ Πίναξ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς εἶναι μέσον ἐξελέγξεως αὐτῆς τῆς τελωνικῆς διαχειρίσεως, ὅταν παραβάλλεται πρὸς τοὺς Πίνακας ἄλλων ἐθνῶν, οἷον Ἀγγλίας, Γαλλίας, Αὐστρίας, κ. λ.

Ἐπειτα δι' ἀκριβεστέρων Πινάκων ἐποπτεύονται τὰ διαβήματα τοῦ ἐμπορίου, πρὸς διάγνωσιν ἐν τίσιν ὑπάρχει πρόοδος, ἢ ἐν τίσιν ὀπισθοδρομῆσις.

Πρὸ πάντων ὅμως διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπικρατειῶν ἀνταλλαγῶν ἀπαλλοττόμεθα δοξασίων οὐ μόνον ἐσφαλμένων, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῶν, ὅταν ἐν ὀνόματι αὐτῶν λαμβάνονται μέτρα γενικά.

Χάριν παραδείγματος μνημονεύομεν δύο δοξασίας, τὰς ὁποίας πολλάκις ἀκούομεν ὑποστηρίζομενα.

Πολλοὶ πιστεύουν, ὅτι τὸ ὑπερβολικὸν πλεόνασμα εἰσαγωγῆς εἶναι σημεῖον αὐξήσεως τῶν ἀναγκῶν, προσερχομένων ἐκ τῆς ἐπιβλαβούς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς παρακολουθούσης αὐτὸν πολυτελείας.

Δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνήσθωμεν, ὅτι συνκλόουτος τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἡ αὐξήσις τῶν ἀναγκῶν, διότι ἐκ τῆς γνώσεως γεννᾶται ἡ ἐπιθυμία, καὶ μάλιστα καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀτελοῦς γνώσεως, πρὸς αὐτῆς οὐδόλως ὑπάρχει. Οἱ βάρβαροι δὲν γνωρίζουν θέατρα καὶ ἐπομένως δὲν ἐπιθυμοῦν αὐτά. Ἀλλ' ἡ διὰ τῶν γνώσεων αὐξήσις τῶν ἐπιθυμιῶν εἶναι τὸ ἑτερονόητον τοῦ πολιτισμοῦ, συνεπαγόμενος ἐκ παραλλήλου αὐξήσιν καὶ τελειοποίησιν τῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν μέσων.

Ὅταν αὐτὰ δὲν συμπορεύονται, οὔτε πολιτισμοῦ πρόδος ὑπάρχει, οὔτε βελτίωσις ἠθικῆς καὶ ὁλικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ὁλεθρὸς προφανὴς καὶ ταχυτάτη ἐξάντλησις πρὸς κατὰπτωσιν εἰς βαρβαρότητα ἀπεισιωτέραν. Ποῖος νόμος, ἡ ποῖα δύναμις ὁλικὴ μέλλει νὰ διατηρήσῃ τὴν τάξιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων κατεχομένων ὑπὸ ἐπιθυμιῶν, αἵτινες ἐγίναν ἀνάγκαι, καὶ κατ' ἀντίστροφον λόγον αὐξάνουν τῆς ἐλαττώσεως τῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν μέσων; ἢ τί ἄλλο ἐπικρατεῖ ἐν τοιαύτῃ κοινωνίᾳ, ἢ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ ισχυροτέρου, ὅλα τὰ ὑπάρχοντα μέσα σφετεριζομένου, καὶ ἡ παντελὴς στερήσις τοῦ ἀσθενέως;

Ἀλλὰ πῶς δύναται τις ν' ἀντιπράξῃ εἰς τὴν ἀκράτητον βίον τοῦ πανταχόθεν εισέροποντος πολιτισμοῦ, καὶ πῶς ἀποστομοῦται ἡ πρὸς αὐξήσιν τῶν γνώσεων ἀνθρωπίνη ὁρμή; Δυστυχῶς ὅσοι νομίζουν ὅτι φέροντες προσκόμματα εἰς τὴν φιλομάθειαν ἀναχαίττιζον τὸ κακόν, οὐδὲν ἄλλο πράττουν, πλὴν ὅτι καθιστοῦν σπανιωτέραν καὶ σχεδὸν κατωρθόνουσιν κατὰ κράτος νὰ ματαιώσουν τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐπὶ καλῶ καὶ ἀληθῶν γνώσεων, τοῦτέστι τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ κοπιωδῶν, δι' ὧν πρὸ πάντων νικᾶται ὁ ἀνθρώπινος τύπος· ἀπ' ἐναντίας δὲ οὐδὲν ισχύουν νὰ παρεμβάλλουν πρόσκομμα εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐπὶ καλῶ γνώσεων, πρὸς ἡδυπάθειαν καὶ χλιδήν.

Εἶναι λίαν στωϊκὸν καὶ μεγαλόφυχον, νὰ δοξάζῃ τις τὸ πνεῦμα ἀνεξάρτητον τῆς ὕλης, ἀλλ' ἡ ἀνεξαρτησία διττῶς δύναται νὰ ζητηθῇ. Καθ' ἓνα τρόπον γίνεται τις ἀνώτερος τῆς ὕλης περιστέλλων ὅσον ἐνεστὶ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀνάγκας, οὐδέποτε ὅμως ἀπολύτως ἀπῆλκασσόμενος αὐτῶν, διότι πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ συναπαλλαγῇ καὶ τῆς ζωῆς ἀδύτης, ἐν αἰτίᾳ. Ὁ ἀρνητικὸς οὗτος τρόπος, ὅλως σχετικὸς καὶ τελευταῖον ἀποτέλεσμα ἔχων τὴν ἐνδεῖαν καὶ τὸν ἐν ἀδρανεῖα μαρasmus τῆς κοινωνίας ἐν αὐτῇ στερήσει τῶν ἀναγκασιωτέρων, ὑπῆρξεν ἡ βῆσις τῆς διδασκαλίας τῶν στωϊκῶν, οὐδὲν ἐρευνόντων πρὸς λύσιν τοῦ δεινοῦ προβλήματος τῆς πενίας. Ὁ ἕτερος τρόπος, δι' οὗ τῶν κατωρθοῦται ἡ ὑπερίσχυσις τοῦ πνεύματος, ὑπάρχει διὰ τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς βιομηχανίας, δι' ὧν ἀποκτώνται μέσα ἀφθονώτερα τῶν ἀναγκῶν, ὥστε οὐδεμιᾶς αὐτῶν φέρει ἡ κοινωνία τὸν βαρὺν ζυγόν, ἀλλὰ τὰ πάντα ὑποτάσσει εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς δυνάμεις. Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς ἀνεξαρτησία τοῦ πνεύματος διὰ τῆς κυριαρχίας.

Ἢ διὰ τοῦ πολιτισμοῦ λοιπὸν αὐξήσις τῶν γνώσεων δὲν ἔχει μόνον σημείον τὴν αὐξήσιν τῶν ἀ-

ναγκῶν, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν ἀνάλογον ἐπέκτασιν τῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν μέσων, διότι ἄλλως ὁ νοῦς δὲν προπορεύεται τῶν ὁρέξεων, ἀλλ' αἱ ὁρέξεις τοῦ νοῦς.

Τοῦτο ἐναργέστατα βλέπομεν παραβάλλοντες τὰ ἀσιατικὰ πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη, διότι ἐκεῖνα μὲν μεταλαμβάνουν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐξέως τῶν ὁλικωτέων ἀπολαύσεως, οὐδέποτε ὅμως τῆς τελειοποιήσεως τὰ μέσα ἐκπληρώσεως νέων καὶ προσκλήτων ἀναγκῶν διανοίας. Καὶ ὁ καθρὺς καὶ τὸ ζαχαρον ἐγίναν ἀναγκαῖα εἰς τὰ ἀσιατικὰ ἔθνη, ἀλλ' οὐδὲν συνετέλεσαν οἱ ἐν Ἀσίᾳ πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς αὐτῶν. Τίς δὲν βλέπει προφανῶς ἐν Τουρκίᾳ προχωροῦσαν τὴν κυριολεκτικῶς λεγομένην ἀπώλειαν ἡδυπαθοῦς σπατάλης, καὶ κατόπιν αὐτῆς παρακολουθοῦσαν τὴν ἐξερημοῦσιν τὴν χώραν πενίαν; Δυνάμεθα νὰ μακαρίσωμεν τὴν Τουρκίαν βλέποντες τοὺς ἐν αὐτῇ ὁλιγωτέρους σπεύδοντες πρὸς βίον πολυδάπανον, εἰς δι' ἡγερωστοῦν νὰ συνετέλουν οἱ εὐτελεῖς, κατ' οὐδὲν ἐπικρατεῖντες τὰ κοινὰ τῆς παραγωγῆς μέσα;

Ἄν θέλωμεν νὰ δειξώμεν τὸ ἐναντίον ἐν Ἑλλάδι, καὶ νὰ πείσωμεν πάντα διστάζοντα, ἢ προκατελημμένον, ὅτι εἶναι αὕτη ὅσον ἐνεστὶν ἐπιδεκτικὴ πολιτισμοῦ, ὡς εἶναι τῶν ἡμετέρων, ἐνῶ ἡ Τουρκία δὲν δύναται νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἀσιατικῆς ἀδρανεῖας, κυλινδουμένη εἰς τοὺς ἀβύσσους αὐτῆς τάπητας, πάσης γενομένης εὐρωπαϊκῆς τρυφῆς καὶ περιβόρνητομένης ἀφθονοῦ καμπανίτου, ὁ μόνος τρόπος ὑπάρχει διὰ πιστοῦ Πίνακος εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς, ἐμφοίνοντος τὴν ὅσον ἐνεστὶν ἰσορροπίαν, καὶ ἴσον βάδισμα ἀναγκῶν καὶ μέσων. Ὅλα τὰ λοιπὰ εἶναι φαντασμαγορία.

Ἀλλ' ἴσως εἶναι δεκτὴ ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀναγκῶν εἶναι κέντρον πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν μέσων. Ἢ πανί διδάσκει τὰς τέχνας, καὶ ὁ αἰσθανόμενος τὰς ἰδίας στερήσεις σπεύδει πρὸς θεραπείαν αὐτῶν. Ἢ σκέψις αὕτη δὲν εἶναι ἀποβλήτεα, ἀλλὰ πῶς θέλωμεν γνωρίσει, ὅτι τὸ κέντρον δὲν εἶναι ἀμβλύ, ἢ ὅτι δὲν εἶναι ἀμβλὺς ὁ κεντούμενος, πρὶν φανῇ ἀποτέλεσμα, καὶ πῶς πρὸ τῆς βελτιώσεως ταύτης δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν περὶ τοῦ μέλλοντος; Στήριζοντες τὴν ὑπόθεσιν ἐπὶ μόνου τοῦ σημείου τῆς αὐξήσεως τῶν ἀναγκῶν ἐτεροποδοῦμεν.

Ἀλλὰ τάχα διὰ μόνου τοῦ πίνακος εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς ἀνακαλύπτεται τὸ ἀπόρρητον τῆς βιωσιμότητος τῶν ἐθνῶν; Νομίζομεν ὅτι ἡ καταπραϊνὴ ἀπάντησις εἶναι ἀπαραίτητος.

Κατ' ἕτος παράγομεν προϊόντα καὶ καταναλίνομεν αὐτά, ἀλλὰ καθόσον τινῶν στερούμεθα, ἐξωθεν πορίζομεθα αὐτά. Ὅταν ἀντὶ τῶν λαμβανομένων δίδωμεν ἄλλα ἴσης ἀξίας, δυνάμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν λήψιν, ἐφ' ὅσον ἔχομεν πρὸς ἀντίδοσιν καὶ εἰς ἐπάπειρον. Ἀμα ὅμως δὲν ἔχομεν πρὸς ἀντίδοσιν, ἀνάγκη νὰ συμπληρώσωμεν διὰ χρημάτων τὸ πλεόνασμα τῆς ἀξίας τῶν εἰσχομιζομένων. Ἀλλὰ πόθεν τὰ χρήματα ταῦτα, ἀφοῦ ἐξήντηλθον ἡ πηγὴ

τῆς διὰ τῆς ἐξαγωγῆς προϊόντων συρροῆς χρημάτων; Αὐτὸ ἦτο τὸ ζητούμενον τῆς ἀλχημείας.

Εἶναι ἀπαραίτητος ἄρα ἡ ἐξαγωγή τοσούτων προϊόντων, ὅσα εἶναι τὰ εἰσχομιζόμενα, διὰ νὰ μὴ ἐκκενωθῇ βαθιὰ τὸ γενικὸν ταμεῖον τοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ χρηματικοῦ, καὶ κατόπιν τῆς ἐκκενώσεως ταύτης ἐκλείψῃ ἡ πίστις, ἡ εὐζωΐα καὶ αὕτη ἡ ἀνεξαρτησία. Τὸ πρῶτον σημείον τῆς φυγαδεύσεως χρημάτων εἶναι ἡ διὰ χαρτονομίσματος ἀντικατάστασις αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν ἐγγωρίων συναλλαγῶν. Ὅστις ἐφθασε μέχρι τοῦ βαθμοῦ τούτου, πρὸς ἀκράτητον βαδίζει ὁλεθρον, διότι ἐπαυσε νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τοῦ πραγματικοῦ νομίσματος, νομίζων ὅτι εἶναι ἀπεριόριστος ἡ ἐκδοσις εἰκονικοῦ. Ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Σουλτάνου ἐρωτώμενος παρ' αὐτοῦ, πόσον ἐδαπανήθη εἰς ἀνέγερσιν τῶν πολυτελεστάτων ἀνακτόρων Δολμαμπάζε, τριερίλια καὶ πεντακόσια γρόσια, ἀπήντησε, διότι τόσον πραγματικῶς ἐδαπανήθη εἰς τὴν χάσιν τοῦ πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐκδοθέντος χαρτονομίσματος.

Ἦδη φθάνομεν εἰς τὴν ἄλλην δοξασίαν ἐκεῖνων, οἵτινες, ὁμολογοῦντες τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξαγωγῆς προϊόντων, νομίζουν ἐνδεχομένην τὴν διὰ τεχνικῶν μέτρων θεραπείαν, δι' ὧν παρεμβάινει ἡ κυβέρνησις κανονίζουσα καὶ περιστέλλουσα τὸ μέτρον τῆς εἰσαγωγῆς, πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἰσορροπίας.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπινοημάτων παρεμβάσεως ὑπάρχει καὶ ἡ παρεμπόδισις ἐξαγωγῆς μετάλλων κεχαρκαγμένων, ἢ μὴ. Ἀπέχομεν σήμερον νὰ ἐξετάσωμεν διὰ τίνων μέτρων παρ' ἡμῖν σήμερον παρεμβάλλεται πρόσκομμα εἰς τὴν ἐξαγωγὴν νομισμάτων, διὰ νὰ μὴ ἀποπληνθῶμεν εἰς ἄλλην συζήτησιν, καὶ περιορίζομεθα εἰς μόνην τὴν παρατήρησιν, ὅτι διὰ τῶν μέτρων τούτων μόνον ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν ἡ φυγαδεύσις τοῦ παρ' ἡμῶν χαρτομένου νομίσματος. Ἐν γένει ὅμως λέγομεν, ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται καταπειστικὴ ἡ σκέψις, ὅτι διὰ τῆς παρεμποδίσσεως ἐξαγωγῆς χρημάτων, τίθεται ὅριον ἀνυπερβλήτον εἰς τὴν ὑπὲρ τὸ μέτρον εἰσαγωγῆν προϊόντων, τὰ ὅποια οὐδεὶς δίδει μὴ λαμβάνων τὸ ἀντάξιον. Ὅταν λοιπὸν τὸ ἀντάξιον τοῦτο ἀποδίδωμεν διὰ μόνων προϊόντων, ἰδοὺ κατωρθομένη ἡ ἰσορροπία, διότι ἐπέκρινε τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγομένων οὐδὲν εἰσάγομεν.

Ἀλλ' εὐκολώτερον εἶναι νὰ κομώμεν τὴν ἐξοδὸν καπνοῦ καὶ ὕδατος, διὰ τὴν ἐλαχίστην ὁπὼν διερχομένων, ἢ τὴν ἐξαγωγὴν νομίσματος. Ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμίσωμεν ὅτι ὁ Ζεὺς διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν χάλκινον πύργον τῆς Λαίας εἰσέβρευσεν ὑπὸ τοῦ σχήματος χρυσοῦ ὕδατος.

Ἢ πεῖρα λοιπὸν ἀπ' αὐτῶν ἀπανταχοῦ, ὅτι ἡ δεσμευσις τοῦ μετάλλου δι' ἀκατορθοῦται ὡς ἡ τοῦ πλεονέκτου, εἰ τῶν ἐργαστηρίων ὅμως μέτρων προέρχονται ἄλλα ποσότητες ἐπὶ ἐπιβαλόντα τοῦ θεραπευτικῶς μένουκακοῦ.

Ἢ ἀνταλλὰ πρὸς τὴν ἀλλὰς ἐπικρατείας ἀνταλλάσσει καὶ ὡς ἐτύχευ, ἀλλὰ ἀνταλλάσσει δὲν γίνετ

σομεν πρὸς ἕκαστον ἐκεῖνο, οὐτινος χρήζει, λαμβάνοντες παρ' αὐτοῦ ὅ,τι πάλιν αὐτὸς ἔχει. Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἀμοιβαίότης, ὅπως συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀντὶ τῶν λαμβανομένων προϊόντων δίδωμεν χρήματα, τὰ ὅποια δύναται νὰ μᾶς ἀποδώσῃ ἄλλος λαμβάνων τὰ ἡμέτερα προϊόντα, πρὸς ἃ δὲν ἔχει ν' ἀντιδώσῃ.

Καθ' ὑπόθεσιν ὁ Γάλλος δὲν ἀρέσκειται εἰς τὴν ἑλληνικὴν σταφίδα, ἐνῶ ἡμεῖς πολλῶν χρῆζομεν ὅσα ἡ Γαλλία παράγει, ἀλλὰ πωλοῦντες τὴν σταφίδα εἰς τὸν Ἀγγλον, διὰ τῶν χρημάτων αὐτοῦ ἀποθευνώμεν τὸ πρὸς τὸν Γάλλον χρεὸς ἡμῶν. Ἰπὸ τὸ κράτος ὅμως ἀπαγορευτικῶν μέτρων ἐπέρχονται πολλὰ δυσχερεῖαι, διότι, ἅμα εἰσέλθῃ τὸ νόμισμα τοῦ Ἀγγλου εἰς τὴν Ἑλλάδα, διατελεῖ ὑπὸ ἀστυνομικῇ ἐπιτήρῃ.

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν ἐννοοῦμεν καλλίστα, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς τὴν διορατικώτερον Κυβέρνησιν, νὰ προχωρήσῃ διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως μέχρι τοῦ ὁρθοῦ μέτρου καὶ νὰ μὴ ὑπερπηδήσῃ τὰ ὅρια τῆς ποθουμένης ἰσορροπίας; Ἀν ὑπερπηδήσῃ αὐτά, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι προφανές, καθόσον δὲν προσφέρομεν χρήματα ἐντὶ τῶν ἐξωτερικῶν προϊόντων, οὔτε τὰ ἡμέτερα προϊόντα ἀνταλλάσσομεν ἀντὶ χρημάτων, καὶ τοῦτο μάλιστα συνεργεῖται ἡμῶν αὐτῶν, διότι οἱ ἡμέτεροι ἔμποροι δὲν εἰσάγουν πλέον χρήματα ὑποκαίμενα εἰς δουλείαν μόνιμου διαμονῆς.

Πρὸς τί ἄλλο τὰ χρήματα, πλὴν πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀνταλλαγῶν ὡς γενικὸν μέτρον ἀξίας, ἄρα ὅταν ἡ παρέμβασις αὐτῶν περιστέλλεται, περιστέλλεται καὶ ἡ ἀνταλλαγή, καὶ ἐπὶ τέλους πιεῖται ἡ ἐγγωρία παραγωγῇ μὴ εὐρίσκουσα ἀνεωγμένα καὶ πλετίως ὅλας τὰς διεξόδους. Τὰ δὲ χρήματα ὅσα ἀρῖξ διατηροῦμεν, ἐξυτελεῖζονται πλεονάζοντα, ὥστε ἀδράως πληροῦμεν ὅσα εἶναι τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης.

Ἀντιρρύνοντες τοιοῦτοτρόπως τὸ σύστημα τεχνικῶν ἀπαγορεύσεων καὶ μόνην τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου θεωροῦντες δυνάμεθα νὰ φέρῃ τὴν πρὸς ἐμῶν θεραπείαν, ἔπειτα ὅτι οὐδεμίαν ἐμπιστευόμεθα φροντίδα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐν μέσῳ τοιαύτης καταστάσεως; Εἶναι τάχα ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ ἀδράκεια τὸ μόνον καθήκον αὐτῆς; Ἀπαγε! Μάλιστα φρονοῦμεν ὅτι μεγάλην ὀρεῖται νὰ καταβάλῃ δραστηριότητα, ἀλλὰ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἐμπορίου, διὰ τῆς ἀσφαλείας, ἣν παρέχει εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν, διὰ τῆς ἰσομέτρου ἐπιβολῆς τοῦ φόρου καὶ τῶν ἐγγυήσεων περὶ τὴν εἰσπράξιν αὐτῶν ἀνευκαταπίεσας, διὰ τῶν παντοίων δημοσίων ἔργων πρὸς ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν συγκοινωνίαν, διὰ τῆς υποστηρίξεως καὶ ἀναπτύξεως πιστωτικῶν καταστάσεων, διὰ τῆς διαιδέσεως γνώσεων ἀπελθόντων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν, διὰ τῆς συντόνου μελέτης καὶ δημοσίας ἐκθέσεως ὅλων τῶν ἀναγκῶν τῆς κοινωνίας καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῆς, διὰ τῆς συνάψεως ἐμπορικῶν συνθηκῶν ὡφελίμων πρὸς ἐξόδους τῶν ἐγγωρίων προϊόντων, καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων ὑπηρεσιῶν, δύναται τὰ μέ-

γιστα ή Κυβέρνησις νά συντελέσῃ εἰς τήν κοινήν εὐημερίαν.

Όλα ταῦτα δέν εἶναι περιττά πρὸς ὀρθοτέραν γνώμην περὶ τῆς ἤδη φαινομένης διὰ τῶν δημοσιευθέντων Πινάκων δυσαναλογίας εἰσαγωγῆς καὶ εξαγωγῆς ἐν Ἑλλάδι. Ἀντὶ νά καταληφθῶμεν ὑπὸ φόβου καὶ δυσθυμίας καὶ τῶν συνακολούθων σκέψεων, ἀντὶ νά πιστεύσωμεν, ὅτι τοιαύτη δυσαναλογία ὑπάρχει τῶντι ἐν τοῖς πράγμασιν καὶ ὅτι ὑπάρχουσα δέν εἶναι ἐπιφόδος, ἀντὶ νά προβλέψωμεν περὶ μέτρων πρὸς ἀναγκαίαις εἰσαγωγῆς χρηματικῆς, ἀπλούστερον εἶναι νά πιστεύσωμεν ὅτι οἱ δημοσιευθέντες Πίνακες δέν εἶναι ἀκριβεῖς καὶ δέν ἐμφαίνουν πιστῶς τήν κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου ἐμπορίου, ὥστε ἐπὶ τῶν καταδεικνυμένων δι' αὐτοῦ γεγονότων δέν δικαιούμεθα νά στηρίζωμεν βεβαίαν κρίσιν. Ἡ ἐπὶ μακρόν καὶ σταθερῶς παρετεινομένη δυσαναλογία δέν μᾶς πείθει, ὅτι τὸ πλεῖνασμα εἰσαγωγῆς ἀναπληροῦται διὰ χρημάτων ἐξισομένων ἐκ πῶν ἀκινῶν καὶ ἐν παραδύσῳ ἀποκειμένων.

Ὅταν βλέπωμεν τὸ χρηματικὸν ἤδη παρ' ἡμῶν ἀρθρονώτερον, τὰς γαίας, τὰ γήπεδα, τὰ ἡμιρμόσθια καὶ ἐν γένει τὰ πάντα ὑπερτιμώμενα, ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Κυβερνήσεως ἐλαττούμενον τὸ ἰόνον, πιστεύομεν ὅτι πολλοὶ ὑπάρχουν ὀχέτοι, δι' ὧν εἰσέρχονται παρ' ἡμῶν χρήματα καὶ πληροῦται ἡ κοινὴ δεξαμενὴ, ἐνῶ συγχρόνως αὐξάνει καὶ ἡ καταναλωτικὴ ἐξωτικὴ προίοντων. Τίνες ὅμως ὀχέτοι οὗτοι, καὶ ποῦ κείνται, δέν δυνάμεθα νά εἰπώμεν, ἀλλὰ βεβαίως διὰ τῆς εξαγωγῆς προϊόντων οἰουμένης εἶδους, ἀντ' ὧν πορίζομεθα πλὴν τῶν πρὸς ἐξόφλησιν τῆς καταναλώσεως ἀναγκαίῳ χρήματων.

Ἀλλὰ τάχα ἀγνοοῦντες τοὺς ὀχέτους τούτους πάσχομεν; Τάχα ὁ ὕψις πάσχει, ὅστις ἀγνοῖ τὸ πεπτικὸν σύστημα, καὶ πῶς κατορθοῦται ἡ πάτοτε ἐπιτυγχάνουσα τῶν ἐσθιομένων πέψις; Πάντες παραδεχόμεθα, ὅτι προτιμότερον νά πλουτῶμε ἐν ἀγνοίᾳ, ἢ νά πένωμεθα γινώσκοντες. Ἀλλ' ἀνῆτο δυνατόν νά πλουτῶμε ἐν γνώσει καὶ ἐκ προνάας, ἡδυνάμεθα νά εἰπώμεν, ὅτι συμβαδίζει ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ σώματος, ὅτι δέν ἔχομεν ἔρμαιον τὰ χρήματα πρὸς πᾶσαν σπατάλην, ἀλλ' ἐξωρισμένων πόρων καὶ ὠρισμένα καὶ πανταχόθεν ἐκρέοντα. Ἄν εἰς ὅλα τὰ ὑλικά μέσα, ὅσα ἔχομεν ἐξ αὐτομάτου, προστεθῇ καὶ ἡ συνδρομὴ τοῦ νοῦ, δέν δύναται τάχα νά συντελέσῃ πρὸς αὐξάνειν τοῦ πλούτου καὶ αὐτὸς ὁ συνεργάτης; Δέν εἶναι τῶν εὐπορούντων ἴδιον νά μὴ ἐρευνῶν πλὴν τί ἔχουν, τοῦλάχιστον ἐκείνων, οἵτινες σκέπτονται περὶ μόνιμότητος εὐπορίας. Τί νά εἰπώμεν ὅμως περὶ ἐκείνων, ὅστις ἐκ μὲν τῶν βιβλίων καὶ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ ἐξάγει τὸν ἐπικείμενον ὄλεθρον, ἐνῶ ἐν τῷ ταμείῳ βλέπει πλήμυν ἀντὶ ἀμπώτιδος; Βεβαίως δέν χρήζει παραμυθίας, ἀλλ' ἐπιτηδείου λογιστοῦ. Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῆς ἐρευνῆς, εἰς τὰ εἰσαγόμενα καὶ ἐξαγόμενα εἶδη.

Ὡς εἴρηται, δέν δυνάμεθα νά συγκρίνωμεν τὰ διδόμενα τοῦ παρελθόντος ἔτους πρὸς τὰ τοῦ προηγούμενου, διότι μετεβλήθη τὸ δασμολόγιον, ἀλλ' ὀλίγα τινα ἐπιτροχάδην δυνάμεθα νά παρατηρήσωμεν.

Τὸ κυριώτερον εἶδος εἰσαγωγῆς εἶναι τὰ παντοῖα ὑφάσματα βαμβακινὰ, μάλλινα, λινὰ, μεταξωτά, καὶ εἶναι ἀξιοπεριέργον ὅτι κατὰ τὸ 1857 καὶ 1858 σημειοῦται σχεδὸν τὸ αὐτὸ ποσὸν ἀξίας, ἥτοι:

1857 δρ. 9,842,642
1858 » 9,562,005

ὥστε τὸ νέον δασμολόγιον δέν ἐπέφερε σπουδαίαν διαφορὰν ὡς πρὸς τὴν τελωνικὴν διατίμησιν. Ἀπὸ τοῦδε ὅμως ἔχομεν καὶ τὴν δήλωσιν τοῦ βάρους τῶν ὑφασμάτων, τινῶν δὲ τοῦ ἀριθμοῦ, ὥστε μέλει νά χρησιμεύσῃ καὶ τοῦτο τὸ στοιχεῖον πρὸς παραβολήν.

Μετὰ τὰ ὑφάσματα ἔρχονται τὰ δέρματα, ἐξ ὧν μόνον τ' ἀκατέργαστα ἐκτιμῶνται ἀξίας δραχμῶν 4,255,446, ἐνῶ κατὰ τὸ 1857 ἐξετιμήθησαν δρ. 4,103,436. Τὸ ὑπουργεῖον ἀποδίδει τὴν μεγάλην διαφορὰν εἰς τὴν ποιότητα, ἀλλ' ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἀπαραδέκτος, διότι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος δέν παραλλάσσει τοσοῦτον ἡ ποιότης τῆς πρώτης ὕλης οἰαζήποτε βιομηχανίας, οὔτε τὰ δέρματα ἐφθασαν ποτὲ εἰς τὴν εὐτελεῖ τιμὴν λ. 73, ἀλλὰ κατ' εὐνοίαν τοσοῦτον ἐξετιμῶντο τελωνιζόμενα, ὅτε κατ' ἀξίαν ἐπεβάλλετο τὸ τέλος, ἐνῶ ἤδη τελωνίζονται ἀνά λ. 8—25 τὴν ὁκάν κατὰ διαφορὰν ποιότητος, καὶ δέν κρύπτεται πλέον ἡ ἀγοραία αὐτῶν ἀξία ἀνά δρ. 2, 33 κατὰ μέσον ὅρον τὴν ὁκάν. Ἐντεῦθεν συνάγομεν τὸ ἀυθαίρετον τῶν ἐκτιμήσεων. Ἀσφαλέστερον στοιχεῖον παραβολῆς ἔχομεν τὸ βάρος, ἥτοι:

1857 ὁκ. 1,600,000
58 » 1,821,043

Τὸ μέγαλον τοῦτο ποσὸν χρεωστεῖται εἰς τὴν αἴφνης ἐν Σύρῳ ἀναπτυχθεῖσαν βυρσοδεψικὴν. Ἡ πρόοδος αὐτῆς ὑπῆρξε τῶντι γιγαντιαία, διότι κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἀπαντῶνται εἰσαχθέντα δέρματα ἀκατέργαστα καὶ κατεργασμένα ἀξίας

ἐν ἔτει 1852 δρ. 953,077
53 » 896,402
54 » 939,583

Σημειωτέον δὲ ὅτι πέρυσιν εἰσῆχθησαν προσέτι κατεργασμένα ὁκ. 407,665, ἀξίας δρ. 784,747 κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1857 δρ. 614,618, ὥστε δυνάμεθα νά κρίνωμεν, ὅτι ἄλλοτε τῶν ἀκατεργάστων ἡ εἰσαγωγὴ περιορίζετο ὡς ἡγίστα εἰς δρ. 300,000.

Ὅταν παρατηρήσωμε, ὅτι ἐξήχθησαν κατὰ τὸ 1858 κατεργασμένα δέρματα ὁκ. 396,146 καὶ ἀκατέργαστα ὁκ. 72,799, δικαιούμεθα εἰς τὸν ἐξῆς ὑπολογισμόν. Ἐκ μὲν ὧν εἰσυχθέντων ἀκατεργάστων ὁκ. 1,821,043 ἀκίροῦνται τὰ ἐξαχθέντα ὁκ. 72,079=1,748,964, ἐν δὲ τῷ ἐξαχθέντων κατεργασμένων δερμάτων ὁκ. 396,146 ἀφαιρούμεν πάλιν τὰ εἰσυχθέντα ὁκ. 14,665=288,471, καὶ

5/6 (1,78,964) τὸν δερμά-

των, ὅσα ἡ Ἑλλὰς μεταχειρίζεται ἐξωθεν πρὸς ἰδίαν κατανάλωσιν, παρασκευάζει αὐτὴ ἡ ἰδία. Εἶναι ἀξιοπεριέργον ν' ἀκολουθήσωμεν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς αὐτὸν τὸν ὑπολογισμόν, διὰ νά ἴδωμεν, ἂν ὑπάρχῃ πρὸς βιομηχανίας, ἀναπτυχθείσης ἀνευ οἰαςδὲ ποτε προστασίας, ἡ προνομίου τινος, ἡ ἐνθαρρύνσεως, ἀλλ' αὐτομάτως. Αὕτη ἡ ἀνάπτυξις θέλει χρησιμεύει ὡς πρῶτον παράδειγμα ἐν Ἑλλάδι, ὅτι τὰ τέκνα τῆς ἐλευθερίας εἶναι βωμολαώτερα τῶν ἐν πολλοῖς σπαργάνοις ἀνατρεφόμενων τέκνων τῆς προστασίας.

Ἔπονται κατὰ τὴν σπουδαιότητα οἱ Δημητριακοὶ καρποί. Ὡς πρὸς τὴν δηλουμένην ἀξίαν τῶν εἰσαχθέντων σιτηρῶν κατὰ τὰ δύο ἀλλεπάλληλα ἔτη, ἐλαχίστη ὑπάρχει διαφορὰ ἥτοι:

ἐν ἔτει 1857 δρ. 3,800,527
58 » 3,752,912

Ἀλλ' ἤδη γνωρίζομεν πόσων κοιλῶν εἰσῆχθησαν πέρυσιν, ἥτοι 690, 247 καὶ πόσων ἐξήχθησαν, ἥτοι 332,245, ὥστε μικρόν τι εἶναι τὸ διὰ τὴν σιταρικίαν ἡμῶν ἐξωθεν ληφθέν. Ἄν εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Πίναξ φέρῃ τὰ μέτρα, δυνάμεθα νά στηρίζωμεν ἀσφαλὲς συμπέρασμα περὶ τῆς προόδου τῆς γεωργίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦδε ὅμως δυνάμεθα νά ἐκφέρωμεν βεβαίαν κρίσιν περὶ τῆς καταργήσεως τῆς κλίμακος, ὅτι οὐδένα κίνδυνον ἀπέτρεπε, μὴ ὁ ἐξωτερικὸς σῖτος ἀποδιώξῃ ἐκ τῆς ἡμετέρας ἀγορᾶς τὸν ἐγχώριον, διότι ἐν πληρεί ἀργίας τῆς κλίμακος ὁ ἐξωτικὸς σῖτος δέν ἐπλεόνασεν. Περὶ τούτου ἐδίσταζον μόνοι, ὅσοι εἶναι τοσοῦτον στερημένοι πείρας, ἐνῶ πάντοτε ἐν ἐνόματι αὐτῆς λαλοῦν, ὥστε νά νομίζωμεν, ὅτι εἶναι δυνατόν νά εὐρεθῇ σῖτος, καίτοι μετακομιζόμενος ἐξωθεν, ἐν τούτοις εὐτελέστερος τοῦ ἐγχωρίου. Δέν πιστεύομεν ὅμως νά ᾔναι τόσον ἐπίμονες, ὥστε νά μὴ μεταβάλουν γνώμην βλέποντες κατ' ἔτος τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου· ἀλλὰ καὶ ἂν δέν μεταβάλουν γνώμην, ὅπως εἶναι κύριοι, δέν θέλουν εἶχει τὴν κοινήν γνώμην ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Ἐπίσης ἡ κτηνοτροφία δέν προώδευσεν τοσοῦτον ὥστε νά ἐπαρῇ εἰς ἑαυτὴν ἡ Ἑλλὰς, ἀλλὰ τὸ πλεόνασμα εἰσαγωγῆς δέν εἶναι ὑπερβολικόν.

Εἰσαγωγὴ.

Ἐξαγωγὴ.

Κτήνη μεγάλα 8,089 δρ. 1,151,935 — 2,206 δρ. 296,895
" μικρά 19,117 " 211,107 — 16,218 " 236,420
27,106 δρ. 1,363,052 — 18,424 δρ. 533,315

Ἐντεῦθεν βλέπομεν, ὅτι μικρῶν κτηνῶν δέν στερεῖται ἡ Ἑλλὰς, χρήζει ὅμως ποσοῦ τινος μεγάλων. Ἀλλὰ σπουδαιότερα εἶναι ἡ εὐτυχὴς συζυγία κτηνοτροφίας καὶ γεωργίας, ἥτις εἰσέτι δέν ἐτελέσθη παρ' ἡμῶν.

Μεγάλαν θέσιν κατέχει ἐν τῷ Πίνακι ἡ ξυλεία τελωνιζομένη κατ' ἐκτίμησιν ἀνά 5 τοῖς 400 ἡ

ναυπηγήσιμος, καὶ 10 ἡ οἰκοδομήσιμος. Τὰ ἐμφαινόμενα ποσὰ εἶναι

Ναυπηγήσιμου	δρ.	264,273
Οἰκοδομήσιμου	"	1,201,960
Ἀφαιρέσειν τὴν ἐξαχθεῖσαν	δρ.	1,466,233
		51,167
	δρ.	1,415,066

Τὸ μέγα τοῦτο ποσὸν πρὸ πάντων οἰκοδομησίμου ὕλης λαμβάνομεν ἐξωθεν διὰ τὴν στήρην ὁδὸν πρὸς μεταφορὰν τῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων δασῶν ξυλείας καὶ μηχανῶν πρὸς παρασκευὴν αὐτῆς, ἰδίως δὲ πρὸς στανιδοτομίαν. Εἶναι μάλιστα κίνδυνος πρὶν ἀποκτήσωμεν τὰ μέσα ταῦτα, μὴ στερηθῶμεν καὶ αὐτῶν τῶν δασῶν, εἴτε διὰ τῆς ἀνθρακοποιίας, εἴτε διὰ τοῦ πυρὸς φθειρομένων. Πόσος θησαυρὸς ξυλείας ἔχειν παρανάλωμα τοῦ πυρὸς ὑπὸ τῶν ἀσεβῶς ἐπεκτεινόντων τὸ ἀπέραντον διάστημα βοσκησίμων γαιῶν!

Ἐκ τῶν λοιπῶν εἰδῶν εἰσαγωγῆς ἰδοὺ ἐν συνόψει τὰ κυριώτερα:

Σίκερ	ὁκ.	1,213,213	Δρ.	2,922,562
Νήματα καὶ κλωστὰ	"	425,632	"	1,281,456
Ὅρουζα	"	1,848,898	"	1,099,509
Καφές	"	436,930	"	1,025,838
Ποτὰ	"	449,725	"	939,139
Θεῖον	καντ.	50,656	"	737,034
Κατεργασ. σιδήρος	ὁκ.	579,594	"	722,225
Ακατέργαστος	"	1,240,104	"	681,976
Βαφαί	"	569,317	"	299,590
Γαϊάνθρακες	καντ.	104,760	"	134,864
Βαρελλοσάνδα	κομ.	1,706,190	"	140,206
Κηρός	ὁκ.	40,850	"	172,656
Ῥῶπος (κιγκάλια)	"	—	"	628,718

Τῶν εἰδῶν εξαγωγῆς πρωτόθρονος εἶναι ἡ σταφίς. Ἐν τῷ πέρυσιν ἐκδοθέντι Πίνακι ἐβλέπομεν σημειούμενον τὸ ποσὸν δρ. 13,474,628, ἀλλὰ δέν ἐγνωρίζομεν πόσων λίτρων ἦτο. Ἢδη τὸ ὑπουργεῖον ὡς ἡγίστα βεβαίῳ ὅτι ἦτο 35 ἑκατομμύρια λίτρων ἦσαν τοῦ ἔτους 1858, ἀλλὰ βλέπομεν ἐν παραδείγματι ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ὑπουργείου, ὅτι τὰ εἰς δραχμὰς ποσὰ δέν εἶναι λίαν ἀξιοπίστα.

Τὸ ἐξαχθέν τοῦτο εἶναι τὸ ἥμισυ, ὅσον ἡ Ἑλλὰς, ἐλευθερωθεῖσα τῆς νόσου τῶν ἀμπέλων, δύναται νά ἐξάξῃ καὶ ἔχομεν γαίας ἐπιδεκτικὰς σταφιδοφυτείας πρὸς παραγωγὴν τοῦ διπλάσιου, ὡς βεβαίῳ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ ὑπουργείου, ἥτοι μέχρι ποσοῦ 240 ἑκατομμύρια.

Καὶ ἐν τούτοις δέν ὑπάρχει αἰτία μακαρισμοῦ. Ὅταν προσθεσωμεν, ὅτι ἡ ἑπτάνησος δύναται νά δώσῃ 35 ἑκατομμύρια, τὰ ὅποια δύναται νά διπλα-

σιάζει καὶ αὐτὴ, ρθάνομεν εἰς ποσὸν ὑπερβαῖνον τὴν περιορισμένην κατανάλωσιν, ὥστε ἀναλόγως ἐξευτελίζεται ἡ τιμὴ.

Τὴν αὐξήσιν τοῦ προϊόντος δὲν ἐπακολουθεῖ ἀντικρὺς ἡ αὐξήσις τοῦ ποσοῦ τῶν εἰσαγομένων διὰ τῆς πωλήσεως σταφίδος χρημάτων, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ποσὸν διαμένει σχεδὸν τὸ αὐτό.

Εὐχρὺς ἔργον εἶναι βέβαια νὰ διαδοθῇ ἡ σταφιδομαγία ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς γῆς, ἀλλ' εἶναι τάχα ἐφαρμοστέον τὸ ἀνάγκασον αὐτοῦς σταφίδας; Καθαρὸ μὲν ἡ σαζωνικὴ φυλὴ εἶναι σταφιδοφάγος.

Ἡ ἐλάττωσις τῶν ὑπερόγκων δασμῶν, εἰς οὓς ἡ σταφὶς ὑπόκειται, καθ' οὓς τόπους πρὸ πάντων καταναλίσκεται, παρέχει ἐλπίδα ἀφθονωτέρας ἀναλώσεως. Ἰδοὺ ὅποιοι ὑπόκεινται κατὰ τὰ διάφορα κράτη δασμοὶ ἐπὶ ἐκάστης χιλιάδος λιτρῶν

Ἐν Ἀγγλίᾳ	Δρ.	200
Ἀυστρία	"	139
Γερμανία	"	162
Ὁλλανδία	"	41
Γαλλία	"	1,20
Ρωσσία	διὰ τῆς βαλτικῆς διὰ τοῦ Εὐξείνου	90

Πρὸ πάντων ἡ Ἀγγλία εἰσάγουσα κατ' ἔτος μέχρι 30 ἑκατομμ. καὶ ἡ Γερμανία μέχρι 15 πρέπει νὰ πεισθῶν, ὅτι δὲν βλάπτονται διὰ τῆς ἀναλώσεως τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου, οὔτε φυσικῶς, ὡς δύνανται νὰ ἐξακριβώσουν οἱ ἱατροὶ, οὔτε οἰκονομικῶς, διότι ἀπεδείχθη ἄλλως, ὅτι ἡ ἐλάττωσις τοῦ δασμοῦ μάλιστα συντείνει εἰς αὐξήσιν τελωνικῶν εἰσπραξέων.

Ἐκ τῆς σαζωνικῆς φυλῆς μόνη ἡ Ἀγγλία εἶναι πιθανὴν νὰ δώσῃ εἰς τοιοῦτους λόγους ἀκρόασιν, διότι ἡ τελωνικὴ ἑνώσις τῆς Γερμανίας (Zollverein) πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποφασίσῃ, ὅτι δὴ ποτε, καὶ πρὶν γραφοῦν βιβλιοθήκῃ, ἀφοῦ μία μόνη ἐναντία ψῆφος ἀρκεῖ ν' ἀναστειλῇ πάντα νεωτερισμόν. Ἀλλ' ἡ Ἀγγλία ὡς ἐκ τοῦ ἀδιορθώτου αὐτῆς ἐγωῖσμοῦ ὑποβάλλει ἀπανταχοῦ τὰς συνταγματικὰς ἐλευθερίας. Οὕτω ἀμέσως μετὰ τὴν σεπτεμβριανὴν μεταπολίτευσιν κατεβίβασε τὸν δασμὸν τῆς σταφίδος ἀπὸ σελινίων 4 1/3 εἰς 15. Τίς οἶδε, ποίας ἀλλας ἐλευθερίας ἐπιθυμεῖ ἐμπράκτους ἐν Ἑλλάδι, διὰ νὰ τὰς ἀποτιμήσῃ πάλιν εἰς σελίνια, ὅπως τὸ σύνηθες τοῦ 1844. Εἰς ἡμᾶς ἀπόκειται νὰ κρίνωμεν τὸ συμφερότερον.

Τὴν δευτέραν θέσιν εὐτυχῶς κατέχει ἡ ἐξαγωγή κουκουλίων. Λέγομεν εὐτυχῶς, διότι ἡ Ἑλλάς, ἥτις μετέδωκε σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν Εὐρώπῃ τὴν σκωληκοτροφίαν, εἶναι δίκαιον νὰ μὴ στερῇται αὐτῆς.

Ἐνθ' ὅλως εἰσέρχεται πάλιν εἰς τὸ στάδιον παραγωγῆς κουκουλίων, δύναται νὰ προχωρήσῃ εἰς ἀπεραντον ἀνάπτυξιν αὐτῆς, καθόσον δὲν εἶναι περιορισμένη ἡ κατανάλωσις ὡς τῆς σταφίδος. Περὶ τούτου μᾶς δίδει παρηγορητικὴν βεβαίωσιν τὸ ὑπουργεῖον, ὅτι αἱ μορέαι ἐν Ἑλλάδι ἀριθμοῦνται πρὸ τοῦ 1857 περὶ τὰς 300,000, ἥδη ἀριθμοῦνται

περίπου 1,600,000. Εὐχόμεθα νὰ γείνῃ πρόνοια θεραπείας τῆς ἡδὴ μαστιζούσης τοῦς σκώληκας νόσου, καί, ὡς λέγεται, τὸ κατὰ τὴν ἰατρικὴν μέσον εἶναι ἡ εἰσαγωγή νέου σπόρου. Πᾶσα πρὸς τοῦτο προκινηθεὶς τῆς Κυβερνήσεως ἀνταρτίζεται ἀφθόνως.

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, πόσον κουκουλίον ἐξήχθη κατὰ τὸ 1857, διότι ἐν τῷ Πίνακι εὐρίσκομεν μόνον τὴν δηλουμένην εἰς δρ. 1,493,934 ἀξίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1858 γνωρίζομεν ὅτι ἐξήχθησαν ὀκτάδες 120,120 ἀξίας δρ. 1,783,257.

Τὰ μέγιστα εὐχαριστούμενοι διὰ τὴν ἐξαγωγήν κουκουλίων καὶ ἐλπίζοντες εἰς τὴν ταχέαν δεκαπλασίωσιν τοῦ ποσοῦ τούτου ἐξαγωγῆς, δὲν ἐννοοῦμεν νὰ δεῖξωμεν, ὅτι περὶ μικροῦ ἔχομεν τὰ μετασκολωστικὰ καταστήματα, ἐξ ὧν τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεὶ εἶναι ἡδὴ ἀξία νὰ παραβληθῶν πρὸς τὰ εἰρωπαικὰ, καὶ ἐβραβεύθησαν ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν. Δὲν συμμερίζομεθα ὅμως τὴν γνώμην τῶν φρονούντων, ὅτι πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῶν τῶν καταστημάτων εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐπιβληθῇ βαρὺ τέλος ἐξαγωγῆς τῶν κουκουλίων. Αὐτὰ ὑπόκεινται εἰς τὸν ἔγγειον φόρον τοῦ δεκάτου καὶ ἕκτοτε ἔπρεπε νὰ εἶναι ἐλεύθεροι οἱ παράγοντες νὰ διαθέσωσιν αὐτὰ κατὰ βούλησιν καὶ νὰ ἐξάξωσιν ἐπὶ ἐλαχίστῳ τέλει, πρὸς μόνον ἐξέλεγχον τοῦ ἐξαγομένου ποσοῦ. Οὐχ ἦτον ὑπόκεινται εἰς τέλος ἐξαγωγῆς λ. 70 τὴν ὀκτὰν, δηλ. περίπου 4, ἢ 5 τοῖς 100. Εἶναι βεβαίως παράβασις τοῦ ἐγγυηθέντος τὴν ἰσότητά ὅλων τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τοῦ νόμου συντάγματος, ὁ δὲ ἐμμέσων τρόπων περιορισμὸς τῆς χρήσεως προϊόντος, ἐξ οὗ ἀμείβονται οἱ πρὸς παραγωγὴν κῆποι καὶ τοῦτο πρὸς ὄφελος ἄλλου οἰουδ' ἔστι. Οὕτε οἰωνίζομεν αἴσιον μέλλον εἰς κατὰσταμα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοιαύτης καταπατήσεως τῆς ἰερωτέρας ἀρχῆς στηρίζεται. Ὅλοι οἱ λόγοι περὶ μεγάλης ὠφελείας βιομηχανικῶν καταστημάτων τοιοῦτου εἶδους εἶναι ἀνάξιοι ν' ἀντισταθμίσουν τὴν πολυτιμωτέραν πάσης ὠφελείας ἀρχὴν τῆς ἰσότητος τῶν πολιτῶν ἐνώπιον τοῦ νόμου.

Ἀλλ' ἡ νομιζομένη ὑποστήριξις καταστημάτων διὰ τοιαύτης ἀσυγγνώστου καταπίεσεως εἶναι ἡ συνήθης πλάνη τῶν φρονούντων, ὅτι διὰ τῆς προστασίας δημιουργοῦνται βιομηχανίαι καὶ οὐχὶ διὰ τῆς δεξιότητος.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι προφανές, ὅτι τὸ συμφέρον τῶν σκωληκοτρόφων συνταυτίζεται μετὰ τοῦ συμφέροντος τῶν μετασκολωστικῶν καταστημάτων. Διὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀτελοῦς ἐξαγωγῆς αὐξάνει μεγάλως ἡ παραγωγή, διότι ἐργάζεται διὰ τὴν παγκόσμιον ἀγοράν, τῆς ὁποίας ἡ πρὸς κατανάλωσιν δύναμις εἶναι ἀνυπολόγιστος. Ἐνθ' ὅμως αὐξάνει ἡ παραγωγή, ἐντὸς τῆς χώρας λόγῳ τῆς ἀφθονίας ἐκπίπτει ἡ ἀγορά τιμῆς, καὶ ἰδοὺ, σύμφωνα τὸ συμφέρον τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων.

Ἀπεναντίας, ὅταν ἀπαγορεύεται ἡ περιορίζεται ἡ ἐξαγωγή, μόνοι καταναλωταὶ εἶναι τὰ βιομηχανικά καταστήματα. Ἐννοοῦμεν κάλλιστα, ὅτι ἐπὶ ἐν τῷ δυνάμει τὰ καταστήματα ταῦτα θέλουν, λό-

Ἐκτιμηθεῖσα ἀξία.

	Εἰσαγωγή.		Ἐξαγωγή.	
	1857.	1858.	1857.	1858.
Ἀγγλία	8,902,657	9,877,116	11,297,221	10,509,814
Ἀμερική	659,345	797,087	20,009	230,473
Ἀυστρία	8,729,840	7,847,509	4,653,573	3,856,765
Αἴγυπτος	196,768	438,246	280,957	155,205
Βέλγιον	24,878	579,184		
Γαλλία	5,168,242	7,008,095	1,877,230	2,539,341
Ἑβάνησ.	1,209,810	935,816	1,228,412	1,755,003
Νεάπολις.	672,935	1,576,749	136,706	163,813
Ὁλλανδία.	1,146,170	1,354,624		51,516
Παρ. Ἡγεμ.	212,793	410,020	705,330	201,205
Ρωσσία	1,012,575	1,163,639	521,267	535,957
Σαρδηνία.	872,946	207,111		
Τσακάν.	419,729	140,090	27,800	138,258
Τουρκία.	7,721,132	7,852,219	3,397,005	4,249,871
Διάφ. μέρη.	76,516	217,836	178,137	597,677
	36,636,235	40,405,344	24,362,957	25,024,008

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ.

—ooo—

a) Ἀνέκδοτος ἱερογλυφικὴ ἐπιγραφή τῆς ΚΕ' ἐν Αἰγύπτῳ αἰθιοπικῆς δυναστείας.

Εἰς τὰ διάφορα σωζόμενα ἐπὶ ἀρχαῖα τῆς Αἰγύπτου μνημεῖα φαίνονται ἐπιγραφαὶ τῶν παλαιῶν τῆς χώρας δυναστεῶν ἀναφέρονσαι, ὅτι ἀπὸ τῆς IB' μέχρι τῆς Κ' ἀκόμη ἐκ Διοσπόλεως δυναστείας, ἦτοι ἀπὸ τῶν 2,000 μέχρι τῶν 1,090 περίπου π. Χρ., ἡ Αἰθιοπία, ἱερογλυφικῶς Kush, ἀπετέλει ὑποτελὴ τῆς Αἰγύπτου ἡγεμονίαν, κυβερνωμένη παρ' ἀντιβασιλέων ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐξ αἵματος πρίγκηπων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος τοῦ στέμματος διαδόγου, φέροντος τίτλον Si suten en Kush, ἦτοι βασιλόπαιδος πρίγκηπος τῆς Αἰθιοπίας.

Πρῶτος κατακτητὴς τῆς Αἰθιοπίας ἀναφέρεται Οὐσερτάσεν ὁ Α', υἱὸς Ἀμενεμέχα τοῦ Α', θεμελιωτοῦ τῆς IB' διοσπολίτιδος δυναστείας, ὁ ἱδρυτὴς τοῦ ἀρχαιοτάτου τῆς Ἡλιουπόλεως ὀδελίσκου. Ἡ στρατιὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τῆς Αἰθιοπίας μνημονεύεται ἐπὶ στήλης εὐρεθείσης εἰς Οὐάδι-Χάλλα τῆς Νουβίας, καὶ ὑπαρχούσης σήμερον ἐν μουσεῖῳ ἐν Πεκπόλει, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τάφου τοῦ νῦν εἰς Βένι-Χάσαν, ὅπου ὁ ἐκεῖ ταφείς νομάρχης Ἀμένης ἀναφέρεται λέγων, ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν τὸν κύριόν του καὶ βασιλέα εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τῆς χώρας τῶν Ἀτῶν. ἐξεστράτευσεν ὡς υἱὸς νομάρχου καὶ στρατηγὸς τοῦ πεζικοῦ, ὡς υἱὸς νομάρχου τοῦ βορείου Ἐρυθροπολίτου νομοῦ (ἱερογλ. Sah, ὡς Minich) καὶ διακεκριμένος γόνος υἱοῦ πατρὸς, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ἀνατοβολίου καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς αὐτῆς διήλθε τὴν Αἰθιοπίαν, καὶ προχωρῶν ἐφάσσε τὰ πέρατα τῆς οἰ-

» κουνένης . . . εξεστράτευσε μετὰ τοῦ ἡγεμόνος
» (Egraha ιερογλυφ.) τοῦ πρίγκηπος πρωτοτόκου
» υἱοῦ τοῦ βασιλέως καὶ ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Α'-
» μένη τοῦ γενναίου καὶ δυνατοῦ. »

Δευτέρα ἐκστρατεία ἐγένετο διαρκούσης τῆς ΙΗ' διοσπολίτιδος δυναστείας ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀμενόφι-
ος τοῦ Α' (1681—1668. π. Χρ.) καὶ Τωθμώ-
σιος τοῦ Α' (1668—1647 π. Χρ.). Ἐπιγραφή
τις εἰς Ἐλ-Κάβ τοῦ ναυάρχου Ἀαχμέσου, ἀναφέρει
μεταξὺ ἄλλων, ὅτι αὐτὸς ἐκυβέρνα τὸ πλοῖον τοῦ
» βασιλέως Ἀμενόφις τοῦ Α', ὅτε αὐτὸς ἐξεστρά-
» τευσε κατὰ τῆς Αἰθιοπίας, ἵνα ἐκτείνῃ τὰ ὅρια
» τῆς Αἰγύπτου. » Ἑτέρα ἐπιγραφή εὐρεθεῖσα ὡ-
σαύτως ἐκεῖ καὶ νῦν ἐν τῇ Δούβρῃ τῶν Παρισίων
ὑπάρχουσα, τοῦ στρατηγοῦ Ἀαχμέσου Πανσουδέ-
νου ἀναφέρει, ὅτι ἐπὶ Ἀμενόφις καθὼς καὶ ἐπὶ
Τωθμώσιος μετέσχε καὶ αὐτὸς τοῦ αἰθιοπικοῦ πο-
λέμου, καὶ ἔφερεν Αἰθίοπας αἰχμαλώτους εἰς Αἴγυ-
πτον· ἑτέρα ἐπιγραφή ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ Ἀσσουάν
ἀναμνημονεύει τὰς νίκας τοῦ Τωθμώσιος ἐπὶ τῶν
Νουβίων μέχρι τῶν ὁρέων τῆς Ἀβυσσινίας.

Ἐπὶ Τωθμώσιος τοῦ Δ' (περὶ τὰ 1550 π. Χρ.)
καὶ Ἀμενόφις τοῦ Γ' (1540 π. Χρ.) ἐπανεστάτη-
σεν ἡ Αἰθιοπία ἐπὶ τινα καιρὸν, ἀλλ' ἡ στάσις κα-
τεπαύθη διὰ τῶν ὅπλων· ἐπὶ τῆς νήσου Κονωσῶ
πλησίον τῶν Φιλῶν παρίσταται ὁ βασιλεὺς Τωθμώ-
σις ὁ Δ' ὡς δαμάτωρ τῶν μαύρων ἐθνῶν. Στήλη δὲ
εὐρεθεῖσα εἰς Σάμμιναν (Semneh ἀραβιστί) μνημο-
νεύει ἑτέραν ἐπανέστασιν τῶν Αἰθίοπων κατὰ τῆς
Αἰγύπτου καὶ τὴν εἰσβολὴν Ἀμενόφις τοῦ Γ' τοῦ
παρ' Ἑλλήσι Μέρμονος (1546—1529 π. Χρ.) ἐ-
ναντίον τῶν μαύρων ἐθνῶν ἐντὸς καὶ περὶ τῆς Αἰ-
θιοπίας, πλησίον δὲ τῆς νήσου Φιλῶν ἐν ἑτέρᾳ ἐ-
πιγραφῇ γίνεται μνεία τῶν νικῶν τοῦ βασιλέως
κατὰ τῶν Αἰθίοπων.

Ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ὠρου (1476—1464 π. Χ.)
ἐπανέστησαν ἐκ νέου αἱ διάφοροι αἰθιοπικαὶ καὶ
μαύραι φυλαί· εἰς τὸ μέγα σπῆος τῆς Σιλιλίδος,
παρὰ ταῖς λατομίαις, παρίσταται ὁ βασιλεὺς ὑπο-
τάττων τοὺς Αἰθίοπας, αἱ οἷτινες ἀπεστρέψαντο τὴν
» καρδίαν αὐτῶν ἀπὸ τῆς συνέσεως, καὶ ἐκώφευσαν,
» ὅτε ἐρρέθη αὐτοῖς, ἰδοὺ ὁ λέων (Ὠρος) πλησιάζει
» τῆς χώρας τῶν Αἰθίοπων. » Μαῦροι αἰχμαλῶτοι
παρίστανται ἄδοντες ἐν χορῷ· αἱ Ἐπίβλεψον, βα-
» σιλεῦ τῆς Αἰγύπτου, ἦλιν τῶν ἐννέα ἐθνῶν· ἐμε-
» γάλυνθη τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ Αἰθιοπίᾳ· τῆς
» μάχης ἡ κραυγὴ ἠκούσθη ἐν πόλεσιν. ὀχυραῖς· ἡ
» δύναμις σου, ἀγαθὲ βασιλεῦ, ἐκράτησε τῶν ἐθνῶν·
» ὁ Φαραὼ ἐγένετο εἰς ἦλιον ἡμῖν. » (Brugsch.
Hist. d'Ég. p. 125).

Εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Ῥαμεσσῆ Β'
τοῦ μεγάλου Σεσώστριδος (1407—1344 π. Χρ.),
ἐκ τῆς ΙΘ' διοσπολίτιδος δυναστείας, ἡ Αἰθιοπία ἐ-
δοκίμασε καὶ πάλιν νὰ τινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς Αἰγύ-
πτου ἀλλὰ ματαίως· ὁ νέος βασιλεὺς ἤρχισεν ἀπὸ
τῆς Αἰθιοπίας τὴν στρατιωτικὴν του δόξαν, ὑπο-
τάξας τὰ διάφορα ἐν αὐτῇ στασιάσαντα ἔθνη καὶ
στήσας εἰκόνας εἰς Ῥαμεσσόπολιν (Abu-simbel ἀρα-

βιστί) παριστάσας διαφόρους σκηνὰς τοῦ αἰθιοπι-
κοῦ του πολέμου.

Ἄλλ' ἐν τέλει κατὰ τὰς ἀκολουθοῦσας ἐν Αἰγύπτῳ
δυναστείας ἡ Αἰθιοπία ἀπέστη εἰς αἰὲ τῆς μεγάλης
αἰγυπτιακῆς μοναρχίας, καὶ ἀποκατέστη εἰς κράτος
αὐτόνομον ὑπὸ ἐγγυρίους βασιλεῖς (Uru καὶ Suten
=μεγιστάνας καὶ βασιλεῖς) ἐδρεύοντας εἰς Νάπατα
καὶ ἐκτείνοντας τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐπὶ τῆς Νου-
βίας, Ἀβυσσινίας, νοτίου Ἀραβίας, καὶ ἐπὶ τινῶν
παρακειμένων τῇ Νουβίᾳ μαύρων φυλῶν. Ὁ ἰδρυτὴς
τοῦ ἀνεξαρτήτου αἰθιοπικοῦ κράτους μᾶς εἶνε ἄγνω-
στος, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἀπέστη ἡ Αἰθιοπία τῆς
αἰγυπτιακῆς ἀρχῆς πιθανολογεῖται νὰ ᾔνη κατὰ τὰ
πρῶτα ἔτη τῆς ΚΑ' ἐν Αἰγύπτῳ δυναστείας, ὅτε
Χερχέρης (Herheru ιερογλυφ.) Ἀρχιερεὺς τοῦ Ἀμω-
νος ἐν Θήβαις ἐπὶ κεφαλῇ στάσεως τοῦ ἱερατείου
(περὶ τὰ 1090 π. Χρ.), κηρύττει ἐκπτώτον τοῦ
θρόνου τὸν ἀρχαῖον βασιλικὸν οἶκον τῆς Κ' δυνα-
στείας, καὶ ἀναγορεύεται ὁ ἴδιος βασιλεὺς τῆς Αἰ-
γύπτου καὶ θεμελιωτὴς τῆς ΚΑ' τανίτιδος δυνα-
στείας. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν διαρκούντων τῶν
ἐσωτερικῶν καὶ ἐμφυλίων ἐν Αἰγύπτῳ διασπαράγ-
μων, τὰ μὲν πρὸς τὴν Ἀσίαν ὁμορὰ καὶ ὑποτελῇ
κράτη ἐξέτειναν τὰ ὅρια τῶν πρὸς Ζημίαν τῆς αἰ-
γυπτιακῆς μοναρχίας ἡ ἀπέσεισαν τὸν ἐπαχθῆ ζυ-
γόν, τότε δὲ φαίνεται ὅτι ἐπραξαν τὸ αὐτὸ καὶ
αἱ πρὸς νότον τῆς Αἰγύπτου ὑποτελεῖς αἰθιοπικαὶ
χῶραι.

Εἰς μάτην ὁ θεμελιωτὴς τῆς ἀκολουθοῦσας ΚΒ' βου-
βαστίτιδος δυναστείας Σεσόγχης ὁ Α' (Sheshenq
ιερογλυφ. ὁ Σισῆκ καὶ Σουσακίμ τῆς Βίβλου) διὰ
τῆς πολεμικῆς του ἀρετῆς καὶ πολιτικῆς του συνέ-
σεως προσεπάθησε νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐκ νέου τὴν αἰ-
γυπτιακὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῶν πρὶν ὑποτελῶν κρα-
τῶν· ἡ ἀπανταχοῦ ἀκολουθοῦσα τὰ ὅπλα του νίκη
καὶ δόξα δὲν ἐξήρκεσε νὰ θέσῃ φράγμα εἰς τῆς μο-
ναρχίας τὴν παρακμὴν· ἡ ἐφήμερος ἐπικράτησις
του ἐπὶ τῶν ὁμόρων κρατῶν τῆς Αἰθιοπίας καὶ
Παλαιστίνης, ἐφάνη ὅτε (976 π. Χρ.) ἐπεμβαίνων
ὑπὲρ τοῦ γαμβροῦ του ἱεροδοῦμ. εἰσέβαλε κατὰ τοῦ
Ῥοδόμ. εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἰούδα καὶ Ἰσραὴλ,
καὶ ὅτε μεταξὺ τῶν στρατευμάτων του ἐκτὸς τῶν
Αἰγυπτίων παρηκολούθουν Λιβυκά, Τρωγλοδυτικὰ
καὶ Αἰθιοπικὰ σώματα. (Παραλ. Δευτ. ΙΒ'. 2.—
ιερογλυφ. ἐπιγρ. εἰς Χαρνάκ.)

Διαρκούσης τῆς ἀκολουθοῦσας ΚΓ' τανίτιδος δυνα-
στείας ἡ παρακμὴ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κράτους προέ-
βαινε εἰς τὰ χεῖρω· καὶ ἤγγιζε τὸ πλήρωμα τοῦ
χρόνου διὰ τὴν σαθρὰν τῶν Φαραῶ βασιλείαν.

Τῆς ἐπελθούσης ΚΔ' σαῖτιδος δυναστείας ὁ μὲ-
νος καὶ ἀτυχὲς βασιλεὺς ὑπῆρξε Βόκχορις (ιερο-
γλυφ. Bekenranef) ὁ ἐπικληθεὶς σοφός, υἱὸς τοῦ Τε-
νεφάθου (Τεχνάτιδος κατὰ Πλούταρχον), ἀνὴρ με-
γάλων πολιτικῶν ἀρετῶν, ἀγγίχους (Διοδωρ. Σιν.
Ι. 65) καὶ δραστήριος, παρέχων μικρὰς ἐλπίδας
πρὸς ἀνόρθωσιν τοῦ πρὶν αἰγυπτιακοῦ μεγαλείου·
ἀλλ' αὐτὸς ἀπομικρῶς ὑπερέχων τοὺς προκατόχους
του καὶ ἄξιός ὢν καλλιτέρων καιρῶν, ἔστατο ἐπὶ

ὑπεσκαμμένου ἐδάφους καὶ θρόνου ἐτοιμορρόπου,
βασίζοντο ἐπὶ κοινωνίας σαθρᾶς γεμούσης διαι-
ρέσεων καὶ ταραχῶν, καὶ φερούσης τὰ πρόδρομα
σημεῖα τῆς προσεχοῦς πτώσεως τοῦ αἰγυπτιακοῦ
ἔθνους.

Ὁ τότε βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας Σαβακὼς ὁ Α'
(καθ' Ἡρόδ. Σαβάκων κατὰ Διόδωρ., ιερογλυφ. She-
bec) ἀνίσταται κατὰ τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰσβάλλων
εἰς τὴν χώραν μετὰ μεγάλου στρατοῦ, κυριεύει τὰς
πόλεις καὶ συλλαμβάνει τὸν ἀτυχῆ βασιλέα Βόκχο-
ριν, ὃν καίει ζῶντα (κατὰ Μανέθωνα), καὶ θέτων
τὸ διάδημα τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του
(739 π. Χρ.) κηρύττει τὴν χώραν ἐξάρτημα τοῦ
στέμματος τῆς Αἰθιοπίας, ἀναγορεύεται βασιλεὺς
τῆς ἀνω καὶ κατὰ ἑκάστην χώρας, καὶ θεμελιώνει τὴν
ΚΕ' ἐν Αἰγύπτῳ αἰθιοπικὴν δυναστείαν.

ὑπὸ τὸν Σαβακὼν καὶ τοὺς διαδόχους του ἡ Αἴ-
γυπτος ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπαρχία τῆς μεγάλης αἰθιοπι-
κῆς μοναρχίας, ἡ μᾶλλον βασιλεία ὑποτελῆς προσ-
φέρουσα φόρον καὶ παρέχουσα στρατὸν διὰ τὰς ἀ-
νάγκας τοῦ αἰθιοπικοῦ κράτους πρὸς ἐξάπλωσιν
τῆς κυριαρχίας τῶν βασιλέων του εἰς τὰς παρακει-
μένας ἀφρικανικὰς καὶ ἀσιατικὰς χώρας· ὁ Σαβα-
κὼς κατ' ἀρχὰς ἵνα θεραπεύσῃ διὰ τῆς αὐστηρότη-
τός του τὴν τότε παραλυσίαν τῶν ἡθῶν καὶ νὰ ἰσο-
πεδώσῃ διὰ τοῦ τρόμου τὸ στασιαστικὸν καὶ φιλο-
τάραχον τῆς τότε παρακμασάσης αἰγυπτιακῆς κοι-
νωνίας, ἐφάνη σκληρὸς πρὸς τὸ ὑποταχθέν αἰγυπτια-
κὸν ἔθνος καὶ ὠμότατος πρὸς τὸν πεσόντα εἰς χεῖ-
ρας του βασιλέα, εἰς τὸ μετέπειτα ὅμως ἐφάνη ἡπιώ-
τατος, εὐσεβὴς πρὸς τὰ θεῖα, χρηστότατος καὶ ἐπι-
εικὴς πρὸς τοὺς ὑπηκόους του βασιλεῖς, καταργή-
σας τὴν κεφαλικὴν ποινὴν, πληρώσας τὴν Αἴγυπτον
καὶ Αἰθιοπίαν μεγάλων καὶ ὠφελίμων δημοσίων ἔρ-
γων, μνημείων, ὁδῶν, διωρύγων, ναῶν, καὶ ἀνακα-
νίσας ἢ ἐπισκευάσας ἔργα παλαιὰ (Διόδωρ. Ι. 65.—
Ἡρόδ. ΙΙ. 137.).

Τὰ παραδείγματά του ἠκολούθησαν καὶ οἱ μετ' αὐ-
τὸν αἰθιοπεῖς βασιλεῖς, καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ Σαβακὼ
καὶ τῶν διαδόχων του ἐλαμπρύνθησαν εἰς ἐπιγρα-
φὰς διαφόρων μνημείων εἰς Αἰθιοπίαν καὶ Αἴγυ-
πτον· εἰς τὴν τελευταίαν ὅμως χώραν αἱ ἐπελθού-
σαι ἐγγύοι αἰγυπτιακαὶ δυναστεῖαι ἐφρόντισαν ἐ-
πιμελῶς εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ν' ἀποξέσωσιν
ἐκ τῶν βασιλικῶν θυρεῶν τὰ ὀνόματα τῶν αἰθιο-
πων βασιλέων, καὶ ἐν παλιμψέστῳ νὰ ἀναγράψωσι
τὰ ἰδικὰ των, μὲ βάσανον ὅμοια βλέπουσαι τὰ
ἔργα τῶν ἀλλοφύλων, ἢ τοῦ ἐθνισμοῦ των σφόδρα
ζηλωταὶ μὴ ὑπομένουσαι νὰ διακωλύνηται ἡ μνήμη
τῆς δουλείας τῆς πατρίδος, εἰς τὰς ἐπὶ τῶν μνη-
μείων ἐπιγραφὰς τῶν ξένων κατακτητῶν. Ἐντεῦθεν
ἡ σπάνις ἐν Αἰγύπτῳ αἰθιοπικῶν ἐπιγραφῶν καὶ
ἡ ἀπόξεσις τῶν ὀνομάτων ἐκ τῶν ὀλίγων ἐτι σω-
ζομένων· ἀλλὰ μάταια ἀπέβησαν αἱ πατριωτικαὶ
τῶν Αἰγυπτίων προσπάθειαι νὰ ψεύσωσι καὶ ἀρη-
θῶσι τὴν εἰς τοὺς τότε χρόνους ὀχι κολακευτικὴν
πρὸς αὐτοὺς ἱστορίαν.

Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Θηβῶν (Tape καὶ

Tape ιερογλυφ.) ὅπου ἦτο ἡ κυρίως πόλις ἦτοι τὸ
ἄστυ, εἰς τὴν νῦν καλουμένην θέσιν El-quassor (παρὰ
τῶν Γάλλων Lousor) ἦτοι Ἀνάκτορα, σώζεται
σειρὰ ὀλόκληρος ναῶν μεγάλων καὶ περικαλλῶν,
τῶν ὁποίων τὸ νότιον καὶ παλαιότερον μέρος ἰ-
δρύσατο Ἀμενόφις ὁ Γ' (Amenhotep III. ιερογλυφ.)
τῆς ΙΗ' δυναστείας, ἐξέτεινε δὲ πρὸς βορρᾶν καὶ
ἐπεραίωσε Ῥαμεσσῆς ὁ Β' καὶ μέγας, ἐπικαλούμε-
νος Σέσωστρις (Ramesu II, Sesu-Ra ιερογλ.) ἐκ
τῆς ΙΘ' δυναστείας· ἐνταῦθα φαίνονται ἐπισκευαὶ
γενόμεναι παρὰ τοῦ αἰθιοπεῖ βασιλέως Σαβακὼ τοῦ
Α', καὶ κτίσμα νέον ὁ μέγας πυλὼν, ἐν ᾧ οἱ ἐκα-
τέρωθεν τοῖχοι καὶ τὰ κοσμήματα ἀνεκκινίσθησαν
ἐξ ὀλοκλήρου, ἀντὶ δὲ τῶν πρὶν παλαιῶν Ῥαμεσσῆ
τοῦ Σεσώστριδος ἀναγλύφων ἐτέθησαν νέα, παρι-
στῶντα τὸν Σαβακὼν θυσιάζοντα πρὸς τοὺς θεοὺς
τῶν Θηβῶν καὶ τοῦ περὶ Θήβας νομοῦ· τὸ βασιλι-
κὸν ὄνομα εἶνε ἀπεξεσμένον ἐκ τῶν θυρεῶν, ἀλλὰ
τὰ ἀνάγλυφα μένουσιν εἰς αἰώνιον μαρτύριον, κα-
θὼς καὶ ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν οἱ βασιλικοὶ τίτλοι
α βασιλεὺς ἦλιος, εὐεργέτης τῶν ἀφωσιωμένων, υἱὸς
» ἡλίου, τοῦ Ἀμωνος ὁ ἀγαπητὸς [Σαβακὼς] . . . »
Ὁ βασιλικὸς τίτλος ἐπαγαλμασμένον ἐπὶ τῆς πύ-
λης ἀνακτόρου τινὸς εἰς τὴν νῦν καλουμένην θέσιν
Καρνάκ, καὶ ὁ Rossellini ἐδημοσίευσεν ἐπιγραφὴν
ἐπὶ ἀγάλματός τινος τοῦ Σαβακὼ, ὅπου ἀναφέρον-
ται τὸ ὄνομα καὶ οἱ τίτλοι αὐτοῦ μετ' τὴν προσ-
θήκην α ὁ νικητὴς τῶν ἐννέα ἐθνῶν. »

Σαβακὼν τὸν Α' διεδέχθη (727. π. Χρ.) ἐπὶ τοῦ
ἡνωμένου βασιλείου τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας
Σαβακὼς ὁ Β' ἢ Σαβαρακάς, (Shabarakā ιερογλυφ.
—Σεβεχῶν, Σεύχος, Σῶ καὶ Σαῦα τῆς Βίβλου, καὶ
Σηγῶρ κατὰ τοὺς Ο'.—). Ὁ τότε βασιλεὺς ἐπὶ
Ἰσραὴλ Ὠσέ, ὑποτελὴς τοῦ μεγάλου βασιλέως τῶν
Ἀσσυρίων Σαλμανασάρ, συνῆψε συμμαχίαν μετὰ
τοῦ Σαβακὼ καὶ ἠρησάτο τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀν-
τιθροῦν εἰς τὸν κυριάρχον του, καθυστερῶν τὸν ὠ-
ρισμένον τῆς ὑποτελείας του φόρον, ὡς εἶχον πράξει
καὶ οἱ βασιλίσκοι τῆς Τύρου, Αἰμάλ καὶ Ἀρράδ·
ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ ἐξ Αἰγύπτου περιμενομένη βοήθεια δὲν
ἐφάνη, ἐπέπεσεν ὁ Σαλμανασάρ κατὰ τοῦ μικροῦ
βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ, ἀνέβη εἰς Σαμάρειαν, ἐξέπο-
λίωρκεν αὐτήν, καὶ ἐξηνδραπόδισε τοὺς κατοίκους
μετοικίσας αὐτοὺς εἰς Χάλαν πλησίον τῆς Νινευῆ
καὶ εἰς τὰ ὄρη τῆς Μιδήας, κηρύξας τὴν χώραν ὡς
καὶ τὰ ἄλλα μικρὰ βασίλεια τῆς Συρίας καὶ Πα-
λαιστίνης ἐπαρχίας τῆς μεγάλης τῶν Ἀσσυρίων αὐ-
τοκρατορίας (Βασ. Α. ιζ').

Ἡ παρὰ τὰς συνθήκας καθυστερήσασα ἐξ Αἰγύ-
πτου βοήθεια, εἰς καιρὸν μάλιστα καθ' ὃν ὁ μέγας
τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς καταστρέφων τὰ διάφορα
μικρὰ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης κράτη, ἐπλησία-
ζεν ἀπειλητικῶς κατὰ τῆς Αἰγύπτου, δεικνύει ἐναρ-
γῶς τὴν ἐσωτερικὴν τῆς τελευταίας χώρας ἀνατα-
στάσιν, ἥτις διοικουμένη ὑπὸ ἐγγυρίων ἀντιβασι-
λέων δὲν συνέπραττεν εἰς τὴν ὑψηλὴν τῶν βασιλέων
τῆς ἐν Αἰθιοπίᾳ πολιτικῆν, καὶ αἱ ἀπὸ Ναπάτων
διδόμεναι διαταγαὶ δὲν ἐξετελούντο ἀμέσως οὔτε

ἀπὸ τὸν ἐν Μέρμιδι ἀντιβασιλέα, οὔτε ἀπὸ τὸν ἐν Αἰγύπτῳ στρατὸν. (Ἡρόδ. II. 141.)

Ἡ τοιαύτη μεταξὺ τοῦ κυριάρχου θρόνου καὶ τῆς ὑποτελοῦς βασιλείας Αἰγύπτου σχέσις ἦνοιγε τὰς θύρας εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς τελευταίας πρὶν λάθωσιν ἐπὶ καιρὸν οἱ αἰθιοπεῖς βασιλεῖς νὰ κινήσωσιν αἰθιοπικὰ σώματα πρὸς διαφύλαξιν τῶν ὁρίων τῆς μοναρχίας. Ὁ Σαλμανασάρ ὠφελοῦμενος τῆς περιστάσεως, ἀφ' οὗ κατεδάμασε τοὺς ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ ἐπαναστατήσαντας βασιλεῖς, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ συνθηκολογήσαντος ποτὲ μετ' αὐτῶν καὶ αὐτοὺς ὑποκινήσαντος βασιλέως τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας, ἀποθανόντος δὲ ἐντὶ μετὰ ξφρησε τὴν ἐκτέλεσιν εἰς τὸν διάδοχόν του Σάργωνα (Ἄνα κατὰ τοὺς Ο'.), ὅστις πέμψας τὸν στρατηγὸν τοῦ Θαρβάν ἐξηκολούθησε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Αἰθιῶπων ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη (716—713 π. Χρ.), ἄγων εἰς αἰχμαλωσίαν τοὺς πίπτοντας εἰς χεῖρας τοῦ Αἰγυπτίου. (Ἡσαΐας κ'.)

Ἀλλὰ καὶ ὁ Σάργων ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τοῦ πολεμικοῦ τοῦ σταδίου καὶ διεδόχθη αὐτὸν Σενναχηρίμ (Σανναχάριβος καθ' Ἡρόδ.) εἰς τὴν μεγάλην ἀσσυριακὴν μοναρχίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐξηκολούθησιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ πολέμου (713 π. Χρ.), ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἡνωμένου κράτους τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας ἀνέβη ὁ Ταχαράκας (Taharakā) ἱερογλυφ.—Tirhakā καὶ Θαρακά τῆς Βίβλου), τρίτος βασιλεὺς τῆς ἐν Αἰγύπτῳ αἰθιοπικῆς δυναστείας. (713 π. Χρ.)

Σενναχηρίμ, ὁ ἐπικαλούμενος α βασιλέων δαμάτωρ κατὰ τὰς ἐν Νινευὶ σφηνοειδεῖς ἐπιγραφάς, α ὁ ὑποτάξας πάντας τῆς Ἀσίας τοὺς βασιλεῖς ἀπὸ τοῦ ἄνω ὄρους ἐκ δυσμῶν (=τοῦ Λιβάνου) μέχρι τοῦ κάτω ὠκεανοῦ πρὸ ἀνατολᾶς (=τῶν ἰνδικῶν θαλασσῶν) ἀκολουθῶν τὰς κατακτήσεις τῶν προκατόχων του, εἰσέβαλεν εἰς τὴν Συρίαν, Φοινίκην καὶ Κιλικίαν (σφην. ἐπιγρ.—Εὐσεβ. Χρον.) καὶ ἐνώσας τὰς χώρας ταύτας μετὰ τὸ στέμμα τῆς Ἀσσυρίας, δεχθεὶς πρὸς τούτοις τὴν προσφερομένην ὑποταγὴν τῶν διαφόρων τῆς παραλίας ἡγεμόνων, προεχώρει μετὰ μεγάλου στρατοῦ κατὰ τῆς Αἰγύπτου, διαβαίνων ἀκωλύτως τὴν Γαλιλαίαν καὶ Σαμαρείαν τὰς πρὸ πολλοῦ Ἀσσυριακὰς ἐπαρχίας· ἀλλὰ φθάσας εἰς τὴν χώραν τοῦ Βενιαμὴν καὶ Ἰούδα, πρὶν ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τοῦ παραλίας εἰς τὰ πρόσω κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ἵνα ἐξασφαλίσῃ τὰ νῶτά του ἐξ ἐνός, καὶ ἵνα τιμωρήσῃ τὸν παλιμβούλον τοῦ Ἰούδα βασιλέα Ἐζεκίαν, ὅστις κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀσσυριακοῦ θρόνου διαδοχὴν ἡρνήθη τὴν ὑποτελείαν του εἰς τὸν Σενναχηρίμ καὶ ἦλθεν εἰς διαπραγματεύσεις συμμάχιας μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας Ταχαράκα, προσέβαλε τὰς πόλεις Ἰούδα τὰς ὀχυράς καὶ ἐξεπολιόρκησεν αὐτάς. Περίτρομος ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Ἐζεκίας ἐπέμψε πρέσβεις ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ἀσσυρίων εἰς Λαχεὶς τὴν ὁποῖαν οὗτος ἐπολιόρκει, προσφέρον τὴν ὑποταγὴν τοῦ Σενναχηρίμ εὐαρεστηθεὶς ἐδέχθη αὐτὴν ἀλλ' ἐπέθηκε νέον φόρον ὑποτελείας βαρὺν, τὸν ὅποιον καὶ

ἔδωκεν ὁ Ἐζεκίας δημεύσας τὰ κτήματα τοῦ ναοῦ καὶ παραδώσας τοὺς ἰδίους τοῦ οἴκου του θησαυροὺς. (Βασιλ. Δ. ιθ'.)

Κυριεύσας ὁ Σενναχηρίμ τὴν Λαχεὶς καὶ κινούμενος κατὰ τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Λοδνᾶ, μαθαίνει ὅτι στρατὸς τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας Ταχαράκα πλησιάζει εἰς Λαχεὶς κατὰ τῶν Ἀσσυρίων καὶ πρὸς βοήθειαν τοῦ βασιλέως Ἰούδα καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Παλαιστίνης ἡγεμόνων· εἰς τοιαύτην περιστασιν φοβούμενος προδοσίαν ἐκ μέρους τοῦ Ἐζεκίου πέμπει κατὰ Ἱερουσαλὴμ τὸν στρατηγὸν Ραψάκην μετὰ δυνάμει πολλῇ ἵνα ζητήσωσι, καὶ ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἐκδιώξωσι τὴν παράδοσιν τῆς πρωτεύουσας (Βασιλ. Δ. ιθ'.—Παραλ. Β. λβ'.—Ἡσαΐ. λε.) ἐνῶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Σενναχηρίμ ἀντιπατάσσεται κατὰ τοῦ αἰθιοπικοῦ στρατοῦ (Merucha κατὰ τὰς σφηνοειδεῖς ἐπιγραφάς ἦτοι τῶν ἐκ Μερῶς) πλησίον τῆς Λαχεὶς (Lachish σφηνογρ.), καταστρέφει αὐτὸν καὶ φονεῖ τὸν Αἰγύπτιον στρατηγόν. (Σφηνογρ. ἐν Νινευὶ ἐπιγρ.)

Ὁ Ἐζεκίας μὴ γνωρίζων τὴν καταστροφὴν τοῦ σώματος τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τῶν συμμάχων του ἀντέχει ἐπὶ τῆς ὀχυρᾶς πόλεως Ἱερουσαλὴμ κατὰ τοῦ Ἀσσυρίου στρατηγού, ὁ δὲ Σενναχηρίμ προχωρεῖ εἰς ἀπάντησιν τοῦ μεγάλου σώματος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ ποτὲ ἱερέως καὶ νῦν ἀντιβασιλέως ἐν Μέρμιδι Σεθῶ, ἐστρατοπεδεύμενος ὄντος ἐν Πηλουσίῳ. (Βασιλ. Δ. ιθ'.—Παραλ. Β. λβ'.—Ἡρόδ. II. 141.)

Ὁ στρατὸς ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ὁποῖου ἴστατο ὁ Σεθῶς δὲν ἦτο ἐκ τῶν μαχίμων Αἰγυπτίων· ὁ ἐγχώριος αἰγυπτιακὸς διοικηστὴς κατὰ τοῦ ἀντιβασιλέως, ὅστις καθ' ὑψηλότεραν ἴσως ἐξ Αἰθιοπίας διαταγὴν τοῦ εἶχεν ἀραιρέσει τὰ ἐξ ἐθνικῶν κτημάτων κληροδοτήματα, ἐνόμιζε πρόσφορον τὴν περίστασιν τῆς ἐπιθέσεως τῶν Ἀσσυρίων ἵνα ἐλθίσῃ παρὰ τῆς κυβερνήσεως παραχωρήσεις τινάς. Ὁ Σεθῶς μὴ θέλων νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις τοῦ στρατοῦ ἄνευ προηγηθείσης ἀδείας τοῦ κυριάρχου τοῦ ἐν Αἰθιοπία, ἐξ ἄλλου δὲ μὴ ἔχων νὰ χάσῃ καιρὸν διὰ τὸν ἐπικείμενον κατὰ τὰ ἀνατολικά μεθόρια κίνδυνον, παρέλαβε σώματα πολυάριθμα ἐθελοντῶν, ἀνθρώπων ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν Πηλουσίῳ. (Ἡρόδ. II. 141.)

Ὁ Σενναχηρίμ ἠτοιμάζετο νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ εἰς μάχην ἀποφασιστικὴν ἐμπροσθεν τοῦ Πηλουσίου νὰ κερδήσῃ ἢ νὰ χάσῃ τὴν αἰκουμένην κοσμοκρατορίαν· ἀλλ' εἰς τὴν περίξ Ἱερουσαλὴμ στηθεὶσαν τῶν Ἀσσυρίων παρεμβολὴν ἐξερράγη λοιμὸς ἐπιφέρων θραῦσιν πολλήν (Βασιλ. Δ. ιθ'.—Παραλ. Β. λβ'.), καὶ δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι ὁ λοιμὸς ἐξηπλώθη καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου στρατιωτικοῦ σώματος ἐμπροσθεν τοῦ Πηλουσίου, ἀν καὶ οἱ Αἰγύπτιοι μόνου τοῦ περιστατικοῦ ἐποίησαντο εἰς τὸ μετέπειτα μνείαν, ὅτι διὰ νυκτὸς ἐπιχυθεῖσα ἀγέλη μυῶν κατέφθαιρε τὰ ὅπλα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ οὗτοι εὐρεθέντες γυμνοὶ παρασκευῶν καὶ ὅπλων ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. (Ἡρόδ. II. 141.)

Ἀλλ' οὔτε ὁ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ἀσσυριακοῖς στρατοπέδοις λοιμὸς, οὔτε τῶν αἰγυπτίων μυῶν οἱ ὀδόντες ἦσαν τὰ ἀληθῆ αἰτία, διὰ τὰ ὅποια ὁ Σενναχηρίμ παρητήθη τῆς ἐπιθέσεώς του κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας καὶ ἐξεκένωσε τὰς ὀχυράς πόλεις τῆς Παλαιστίνης καὶ τὴν χώραν πᾶσαν ἐνθεν τοῦ Λιβάνου, σπεύδων μετὰ βῆμα ταχὺ πρὸς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Κράτους τοῦ Νινευὶ, καὶ φέρων μετ' ἐαυτοῦ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Ἰουδαίους (Δημήτρ. παρὰ Κλήμ. Ἀλεξ.). ἀποδείξας ἐναργῆς, ὅτι δὲν ἐτράπη εἰς φυγὴν ἡττηθεὶς, ἀλλ' ἀπλῶς παρητήθη τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν συμμάχων, βιασθεὶς ὑπὸ ἀπροσδοκῆτων συμβεβηκότων. Ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς ἐπιστροφῆς του ἦτο ἀγγελία τις τὴν ὁποίαν ἤκουσε καὶ ἀπεστράφη εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ (Βασιλ. Δ. ιθ', 7.—Ἡσαΐας λζ'. 7.) ἦτοι ἡ προχωροῦσα τῶν Μήδων ἐπανάστασις εἰς τὰ βόρεια τῆς αὐτοκρατορίας, ἡ ἀναγέρσις τοῦ Διόκου βασιλέως τῶν Μήδων, καὶ ἡ ἐπανάστασις τῶν Βαβυλωνίων ὑπὸ τὸν Μαρωδάχ Βαλαδάν, κηρυχθέντα βασιλεῖα τῆς Βαβυλώνας καὶ συμμαχήσαντα μετέπειτα μετὰ τοῦ Ἐζεκίου. (Ἰωσήφ. Ἀρχ. Θ'. 4.—Σφηνοειδ. ἐπιγρ.—Βασιλ. Δ. κ'. 12.)

Ὁ Ταχαράκας ἐν τούτοις ἀκολουθῶν μετὰ δυνάμει πολλῇ αἰθιοπικοῦ στρατεύματος ἐπιλέκτων τὸν προποστανέντα Σεθῶν, ἀφ' οὗ ἐν πρώτοις εἰρηνοποίησε τὴν στασιάζουσαν Αἰγύπτου εἰσέβαλεν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Σενναχηρίμ κενωθείσας ἐπαρχίας, κατέσχε στρατιωτικῶς τὰς παραλίας τῶν Φιλιστίνων πόλεις ἐγκαταστήσας αὐταῖς αἰθιοπικὰς καὶ αἰγυπτιακὰς φρουράς, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Φοινίκην. (ἱερογλυφ. ἐπιγρ.). Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως Θερβῶν εἰς τὴν θέσιν τὸ πάλαι μὲν Πάσημιν (Παα-ζαμ ἱερογλυφ.) νῦν δὲ Medinet-Abu καλουμένην, ἐξαπλοῦται σειρά νάων καὶ ἀνακτόρων· ἐκεῖ ὁ πρῶτος πυλὼν πρὸς ἀνατολὰς φέρει ἐγγεγραμμένας παραστάσεις τῶν νικῶν τοῦ αἰθιοπικοῦ Φαραῶ Ταχαράκα, ὅπου ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τὸ μὲν ὄνομα τοῦ νικητοῦ βασιλέως εἶνε ὑπὸ μεταγενεστέρου τιγὸς ἐπιτηδὲς ἀπεξεσμένον, ἀλλὰ μένουσιν οἱ τίτλοι, μεταξύ δὲ τῶν καταριθμουμένων κατακεκτημένων χωρῶν ἀναφέρονται καὶ παρίστανται Kem καὶ Desher ἦτοι ἡ Αἰγύπτος καὶ Φοινίκη, ἀποδείξας λυπηρὰ τῆς τότε καταστάσεως τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τοῦ αἰθιοπικοῦ βασιλέως, αἵτινες πάντοτε ἐθεώρουν καὶ μετεχειρίζοντο τὴν Αἰγύπτου ὡς κατακτηθεῖσαν χώραν καὶ ἐπέγραφον τὸ ὄνειδος ἐπὶ τῶν ἰδίων γαῶν τῆς.

Ἀπὸ τῆς Φοινίκης, ἐπιβίβας τὸν στρατὸν τοῦ ἐπὶ τοῦ στόλου αὐτῆς, ἐτράπη εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀφρικῆς ὁ Ταχαράκας καὶ ἐξησφάλισε τὴν κυριαρχίαν τοῦ ἐπὶ τῶν Λιβύων καὶ Μαξύων (Lebu καὶ Mashawasha ἱερογλυφ.), καὶ οὕτως ἀπαρτίζων καὶ κρατύνων τὴν ἐκτεταμένην τὸν μοναρχίαν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς βασιλείας του Νάπατα ἐπὶ τοῦ Νεῖλου πλησίον τῆς νῦν θέσεως Merani (Lepsius Briefe. S. 240), καὶ διήλθε τὰς λοιπὰς τῆς μακρᾶς βασιλείας του ἡμέρας καλλύνων καὶ

λαμπρύνων τὴν Αἰθιοπίαν καὶ Αἰγύπτου διὰ μνημείων, προστατεύων τὰς τέχνας καὶ διακονίζων τὸ ὄνομά του εἰς ἐπιγραφάς, κατὰ τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι ἐβασίλευσεν 20 ἔτη (713—693. π. Χρ.). Ἐκ τῆς βασιλείας συζύγου του Ἀμένθης ἡ Ἀμενδεκάχης (Amendekahē ἱερογλυφ.) ἀπέκτετε δύο θυγατέρας, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν εἰς Νάπατα ἐπιγραφῶν· τίς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξε τοῦ θρόνου ἡ διάδοχος ἐπὶ τῆς ὅλης αἰθιοπικῆς μοναρχίας ἡ τοῦλάχιστον ἐφ' ἐνὸς τῶν ἡνωμένων τῆς Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας κρατῶν; ἄρα γε καὶ μετὰ θάνατον τοῦ Ταχαράκα ἐξηκολούθησαν τὰ δύο κράτη νὰ ᾔνε ἡνωμένα; ἢ διὰ τίνος μέσου ἐπῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου ἡ Κε' ἐγχώριος σαΐτις δυναστεία;

Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἐξιστορῶν τὴν αἰθιοπικὴν δυναστείαν ὁλόκληρον εἰκονικῶς εἰς τὸ ἄτομον μόνον Σαδάκω τοῦ Α', ἀναφέρει, ὅτι ἡ αἰθιοπικὴ ἀρχὴ στερομένη τῆς ὑποστηρίξεως καὶ συμπαράξεως τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἱερατείου, ἐτέθη εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν ἢ νὰ καταδιώξῃ τοὺς ἱερεῖς ἢ νὰ παραιτηθῇ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτι τέλος ἐξελέξατο τὸ τελευταῖον ἀποδοῦσα τὴν βασιλείαν τοῖς ἐγχωρίοις καὶ ἐπανελθούσα εἰς Αἰθιοπίαν. (Διόδ. Σικ. I. 65.) Τὴν αὐτὴν ἀφορμὴν ὑποδεικνύει καὶ ἡ προγενεστέρη τοῦ Ἡρόδοτου διήγησις διὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας. (Ἡρόδ. II. 139.) Ὁ Διόδωρος ἀναφέρει πρὸς τούτοις ὅτι τὴν ἀποχωρήσανσαν αἰθιοπικὴν δυναστείαν ἠκολούθησε διετής ἀναρχία, ὁχλαγωγίαι, ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ ταραχαί, ἀμφοτέροις δὲ οἱ ἱστορικοὶ Ἡρόδοτος καὶ Διόδωρος ὁμιλοῦσι περὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἐγκατασταθείσης δωδεκαρχίας ἐκ τῶν μεγίστων ἐν τῇ χώρᾳ ἡγεμόνων (Ἡρόδ. II. 147.—Διόδ. I. 66.), διαρκείας δεκαπέντε ὁλόκληρα ἔτη, μέχρις οὗ Ψαμμήτιχος εἰς τῶν δωδεκαρχῶν καθαιρέσας τοὺς συμβασιλεύοντας ἡγεμόνας ἐκράτησε τῆς Αἰγύπτου πάσης, κύριος τῆς ὅλης γινόμενος βασιλεὺς (Ἡρόδ. II. 153.—Διόδ. I. 67.), καὶ θεμελιῶν τὴν Κε' ἐν Αἰγύπτῳ σαΐτις δυναστείαν.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν βασιλέων ἀναγραφὴν τοῦ Μανέθωνος, ὡς σώζεται παρὰ Ἰουλίῳ τῷ Ἀφρικανῷ, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κε' δυναστείας ὀνομάζεται Στεφινάτις καὶ ὄχι Ψαμμήτιχος, προκατόχους δὲ ἐκ τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας μετὰ τὸν Ταχαράκαν, ἀναφέρεται πρὸς Εὐσεβίου Ἀμμόνιος Αἰθιοπῶν. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω συγχερούμεναι διηγήσεις καὶ ἀντιφάσεις τῶν διαφόρων ἱστορικῶν ἀνασκευάζονται καὶ ἐξηγῶνται σήμερον σαφέστατα καὶ λεπτομερῶς, χάρις εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν σωζομένων ἐπὶ ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ κυρίου de Rouge αἱ ἱερογλυφικαὶ μελέται (Notices sur quelques textes hiéroglyphiques récemment publiés par Mr. Greene.—Athenaeum Français No 50, 1855.), αἱ κατὰ τὸ 1853 ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπιγραφαὶ παρὰ τοῦ κυρίου Brugsch εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μέρμιδος καὶ τῶν Θερβῶν, καὶ ἡ περίστυ (1858) εἰς Θήβας κατὰ τὴν θέσιν El-qussor ἀνακαλυφθεῖσα

και σήμερα κατὰ πρότον παρ' ἐμοῦ δημοσιευ-
μένη ἐπὶ ἀγάλματος ἐπιγραφῇ, ὁμοῦ μετ' ἄλλης
τινος ἐπιγραφῆς ἐπὶ σαρκοφάγου ἐν τῷ Βρετανικῷ
Μουσείῳ, συμπληροῦσι τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας
τῆς ΚΕ' αἰθιοπικῆς μετὰ τῆς ΚΣ' σατίτιδος ἐν Αἰ-
γύπτῳ δυναστείας.

Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν φαίνεται νῦν, ὅτι ἡ πρώτη
τοῦ Ταχαράκᾶ θυγάτηρ, τοῦ στέμματος ἡγεμονίς
καὶ τοῦ θρόνου τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου διάδο-
χος AMENIPITTIS, ἡ ἐπικαλουμένη α Θεοῦ ἀστήρ
(neter su-t ierogl.) καὶ α χεῖρ Θεοῦ neter ded-t
(ierogl.) διεδέχθη τὸν πατέρα τῆς Ταχαράκᾶν (693.
π. Χρ.) εἰς τὴν ἐκτεταμένην του μοναρχίαν, ὑπαν-
δρευθεῖσα τῷ Πάγγῃ (Panchj ierogl.) ἡγεμονί αἰ-
θίοπι, καὶ λαβούσα αὐτὸν σύνθρονον μετ' ἑαυτὴν βα-
σιλέως. Αὕτη ἐστὶν ἡ παρ' Εὐσεβίου Ἀμμέρις Αἰ-
θίωψ τετάρτη ἀπὸ Σαβακῶ τοῦ Α', καὶ τελευταία
τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας βασιλῆς. Τὸ ὄνομα τῆς
φαίνεται ἐγγεγραμμένον ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄμω-
νος ἐν Θήβαις παρὰ τὴν θέσιν Καρνάκ, καὶ εἰς ἄλλας
ἐπιγραφὰς ἐκδοθείσας παρὰ τοῦ Greene. Τὸ ἀ-
γαλμα τῆς ὕψους δύο περίπου μέτρων ἐξ ἀλαβά-
στρου εὑρεθὲν πέρις τοῦ El-quassor (Louqsor) τῶν
Θηβῶν, τὴν παριστᾷ ἐπὶ θρόνου καθήμενὴν καὶ
φέρει πέντε ἐπιγραφὰς· μίαν ἐπὶ τῶν ποδῶν εἰς
τρεῖς στήλας καθέτου· ἄλλην ἐπὶ τοῦ βάρου εἰς
τέσσαρας ὀριζοντίους γραμμὰς ἐκ δεξιῶν πρὸς τ'
ἀριστερά· ἑτέρας τρεῖς ἐπιγραφὰς καθ' ὅλον τὸ μῆ-
κος τῆς ῥάχεως καθέτου ἀναγινωσκομένης τὴν
μίαν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά καὶ τὰς ἑτέρας
δύο τὸ ἀνάπαλιν. (Ὡς εἰς τὸ τέλος τῆς διατριβῆς.)

Τὸ ἀγαλμα λαμπροτάτης ἐργασίας καὶ τέχνης
εἶνε ἀριστοῦργημα καθ' ἑαυτὸ, καὶ σώζεται ἀνέ-
ραιον καὶ κάλλιστα τετηρημένον, νῦν κτῆμα τῆς
Α. Υ. τοῦ Ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου Σαῖδ-Πασᾶ.
ἀντίγραφον δὲ τῶν ἐπιγραφῶν μοι ἐδόθη διὰ τοῦ
καλοῦ κἀγαθοῦ Koenig-Bey (Secrétaire des Com-
mandements de S. A. le Vice-Roi), τῶν ὁποίων ὁ-
μοιογράφων δημοσιεύω σήμερα μετὰ τῆς παρουσίας
μου συντόμου πραγματείας, τ' ἀκόλουθα δὲ εἰσὶν
ἡ κατὰ λέξιν μεταφράσεις.

α.) Ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος.

α) Τοῦ Ὀσίριδος κυρίου τῆς ζωῆς, Θεοῦ μεγάλου,
προστάτου, ἡ ἀγαπητή. — Θεοῦ σύζυγος (MH-
THP ΔΙΑΔΗΜΑΤΩΝ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩΝ) ἡ ζωσα. —
β) Θεοῦ χεῖρ (AMENIPITTIS) ἡ αἰωνία.

β.) Ἐπὶ τοῦ βάρου.

α) Βασιλικὸν ἀφιερώμα τῷ Ἄμω-
νι, κυρίῳ τῶν
δύο κόσμων, τῷ ἐν Θήβαις, [καὶ] Μὲνθ Ἡλίῳ,
κυρίῳ τοῦ περὶ Θήβας νομοῦ, κυβερνήτῃ Ἡλίῳ,
κυρίῳ εὐχαρίστῳ, παρὰ τῆς ἱερείας τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος, ἀντὶ τῶν δωρημάτων τῶν οὐρανό-
θεν καταπεμφθέντων τῇ αἰγυπτίᾳ γῶρᾳ, διὰ τὴν
προσκυνήτριαν ἡγεμονίδα τῶν φοινίκων, κυρίαν
τῶν συκομορεῶν, προσφιλὴ θυγάτηρα δεσποίνην
τῆς ἄνω καὶ κάτω γῶρας, βασιλίσσαν εὐεργέτιν,
τοῦ (|||||) τὴν ζωσαν τὴν αἰωνίαν βασιλικήν

θυγάτερα, τοῦ (|||||) τοῦ δεδικαιωμένου τὴν
σύζυγον (AMENIPITTIN) τὴν ζωσαν.

γ.) Ἐπὶ τῆς ῥάχεως.

α) 1) - - - - Ἡλίῳ τῷ κυρίῳ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ,
τοῦ Σέβεχ τοῦ ἐν τῷ Ἀρσινόῃτῃ νομῷ ἡ ἀγαπη-
τή, αὐτοῦ τοῦ ἀναθέντος τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν ἐπιφανῆ κυρίαν· ἰδρύσατο αὐτὸ αὐτῇ Ἄμω-
νι Ἡλίῳ τῷ μεγάλῳ, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς
αὐτήν, ἡ τοῦ Θεοῦ σύζυγος, Θεοῦ ἀστήρ, ἡ βασι-
λισσα ἡ μεγάλη, τοῦ (|||||) ἡ ζωσα, ἡ
αἰωνία βασιλικὴ θυγάτηρ, τοῦ (|||||) τοῦ
δεδικαιωμένου [ἡ σύζυγος], Θεοῦ χεῖρ, τοῦ Ἄ-
μωνος θυγάτηρ καὶ ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ ἡ ἀγα-
πητή αὐτοῦ (AMENIPITTIS), τοῦ Ὀσίριδος κυ-
ρίου τῆς ζωῆς ἡ ἀγαπητή, ἡ ζωσα, τὸ στερέωμα
τῶν διαδημάτων, ἡ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἡ βασιλεύ-
ουσα, ἡ αἰωνία.

β) 2) - - - - [προσηνέχθη] αὐτῷ δῶρημα ἐκ βασι-
λικῶν ἀναθημάτων ἄρτου, γάλακτος, βοῶν, χη-
νῶν, παρὰ τῆς Θεοῦ συζύγου, Θεοῦ χειρὸς (AME-
NIPITTIAOS) τῆς ζωῆς, κατὰ τὴν ἐορτὴν τὴν
γενομένην τῷ Ἡλίῳ ἐνώπιον τοῦ Ὀσίριδος κυρίου
τῆς ζωῆς, ἀναθήματα γενόμενα ἐκ τῆς βασιλι-
κῆς καθέδρας διὰ τὸν κύριον Ἡλίον τῆς ζωῆς,
τὸν τὴν ᾠδὴν ἀγαπῶντα. — Τὸν θρόνον αὐτοῦ ἰ-
δρύσατο αὐτὸς εἰς χαρὰν τῆς καρδίας τοῦ πλη-
ρώματος τῶν δικαίων, καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ἡ καρδία
τῆς κυρίας Θεοῦ συζύγου, Μὲνθ τοῦ ἡλίου αὐτῆς,
τὸν φόρον τοῦ Ἀρσινόῃτου νομοῦ ἐποίησατο δω-
ρεὰν διὰ τὴν πείναν καὶ ὑδάτων ἔλλειψιν καὶ
ξηράνσιν τῶν ὄχρεων.

γ) 3) - - - - ὁ ἀγιαζόμενος ἐν ἀγνισμῷ ἀρεστὸς
οὐκ [ἔστι], ἄνευ προσφοράς θυμιάματος [καὶ]
σπονδῆς, καθὼς ταῦτα τὰ διὰ τὸν Θεὸν ἀφιερῶ-
ματα ἄρτου[καὶ] οἴνου, γενόμενα ἐνώπιον τοῦ Ὀ-
σίριδος, κυρίου τῆς ζωῆς, ἀφιερῶματα βασιλικά,
ἃτινα ἀπετέθησαν ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγά-
λου, γενόμενα ἐκ τῆς βασιλικῆς καθέδρας διὰ
τὸν κύριον Ἡλίον τῆς ζωῆς, τὸν τὴν ᾠδὴν ἀγα-
πῶντα, [ἀλλὰ] βδελυρὸς ἐν τῇ πονηρίᾳ αὐτοῦ,
ὁ δόλιος καὶ βέβηλος. Καὶ ἐγένετο ποιούσα ὡς ἐ-
ποίησατο, ἐποίησε βασιλικά μνημεῖα ἡ ποιήσασα
ἔργα ἀγαθὰ τῇ ψυχῇ αὐτῆς, ἃ ἐπιφαίνονται ἐν
τῇ ἐορτῇ τῇ ἐπωνύμῳ, εἰς χαρὰν αὐτῆς αἰωνίαν.

Τὰς ἐπιγραφὰς αὐτὰς μετέφρασα ὅσον ἐνεστί κατὰ
λέξιν καὶ κατὰ γράμμα· δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι
οἱ ἐν Εὐρώπῃ Αἰγυπτολόγοι θὰ πράξωσιν ἐντὸς ὀλί-
γου τὸ αὐτὸ, καὶ ἴσως τότε εὐρεθῶσι διαφοραὶ τι-
νες εἰς ὀλιγίστας λέξεις δυσκόλου ἀναγνώσεως, τῶν
ὁποίων γέμει ἡ τρίτη τῶν ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἐπιγρα-
φῶν. Ἐκ τοῦ ὅλου γίνεται δὴλον, ὅτι τὸ ἀγαλμα
τῆς βασιλίσσης Ἀμενιρίτιδος ἰδρύθη εἰς τὸν ναὸν
τοῦ Ἄμωνος ἐν Θήβαις, ζωῆς καὶ βασιλευσῆς ἐτι
αὐτῆς, κατὰ τινὰ ἐορτὴν τοῦ προστάτου Θεοῦ, κατὰ
τὴν ὁποίαν ἔστειλεν ἀναθήματα ἐκ τῆς βασιλικῆς
καθέδρας, καὶ διένειμε χάριτας εἰς τὰς ἐπαρχίας,
χαρίζουσα τὸν ὀρισμένον φόρον τοῦ Ἀρσινόῃτου νο-

μοῦ, διὰ τὴν προηγηθεῖσαν πείναν τῆς γῶρας, ἐξ
αἰτίας ἐλλείψεως τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ καὶ
τῆς ξηράνσεως τῶν διωρῶν.

Τὸ ὄνομα τῆς βασιλίσσης, ἂν καὶ αἰθιοπίδος, ἐ-
τηρήθη μετὰ τοῦ ἀγάλματος εἰς τὰς ἐπελθούσας
γενεάς, εἰς ἐνθύμῳσιν τῆς ἐλευθερίου τῆς κυβερνή-
σεως, καὶ διότι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, ἂν
καὶ τελευταία τῆς αἰθιοπικῆς δυναστείας, κατέστη
ἡ προμήτωρ τῆς ἐπελθούσης ἐγχωρίου εἰκοστῆς
ἐκτῆς σατίτιδος δυναστείας· ἀλλὰ τὰ ὀνόματα τοῦ
πατρὸς τῆς βασιλέως Ταχαράκᾶ καὶ τοῦ συζύγου
τῆς συνθρόνου καὶ τιτουλαρίου βασιλέως Πάγγῃ
εἶνε ἀπεξεσμένα ἐντελῶς ἐκ τῶν θυρεῶν παρὰ ζῆ-
λωτῶν καὶ πατριωτῶν Αἰγυπτίων, ἵνα μὴ ὑπομι-
νήσκωσιν εἰς τοὺς ἐν πατραγαθίαις μᾶλλον τὰς
ἀξιώσεις τῶν στηρίζοντες Αἰγυπτίους τῆς νέας ἐ-
ποχῆς, ὅτι ποτὲ ὑπῆρξαν δούλοι τῶν Αἰθιῶπων.

Ἡ βασιλίσσα Ἀμενιρίτις ἀποθανοῦσα (687. π.
Χρ.) ἄφησε μόνην θυγάτηρα καὶ διάδοχον τοῦ θρό-
νου τῆς τῆς Σεφινάπιδας (Στεφινάτις παρὰ Ἰουλίῳ
Ἀφρικανῷ, Shepenar ierogl.) φέρουσαν τίτλον
ὡς ἡ μήτηρ τῆς α Θεοῦ ἀστήρ (neter sut ierogl.)
, ἥτις ὑπανδρευθεῖσα τῷ ἐγχωρίῳ ἡγεμονί
καὶ δωδεκάρχῃ, ἥτοι νομάρχῃ ἀντιβασιλεῖ ἐνός
τῶν δώδεκα τῆς κάτω Αἰγύπτου νομῶν, Ψαμμήτι-

χω τῷ Α' ἐκ Σαῖος, ἐγένετο μήτηρ τῆς ΚΣ' σατί-
τιδος δυναστείας, τῆς ὁποίας διαρκούσης, πᾶσαι αἱ
ἐκ βασιλικοῦ αἵματος ἡγεμονίδες ἔφερον τὸν τί-
τλον α Θεοῦ ἀστήρ. — Ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μνημεῖα καὶ
οἱ χρονογράφοι ἀναφέρουσι τὴν Σεφινάπιδαν καὶ τὸν
σύζυγόν της Ψαμμήτιχον ὡς βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου,
ἐν Αἰθιοπία φαίνονται ἄλλοι σύγχρονοι βασιλεῖς,
ὡς Ἀμωναῶς, Πάγγῃς ὁ Β', καὶ Ασφάλτης. Ἐκ
τούτου γίνεται δὴλον, ὅτι ἡ Αἴγυπτος ἐχωρίσθη
καὶ ἀπεσπάσθη τῆς Αἰθιοπίας, λόγῳ διαφορᾶς εἰς
τὸν ἐπὶ τῆς διαδοχῆς θεμελιώδη νόμον εἰς ἐκάτε-
ρον τῶν πρὶν ἡνωμένων κρατῶν· ἐν Αἰγύπτῳ ἐξ-
ηκολούθει μετὰ δεκαεπταετῇ ἐμφύλιον πόλεμον
νὰ ἐπικρατῇ τὸ ἐκ θηλογονίας εἰς θῆλα ἀνῆκον
τοῦ θρόνου δικαίωμα, ἐν ᾧ ἐν Αἰθιοπία ἀνῆκεν εἰς
τὰ ἄρρενα μόνον.

Μετὰ τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν
θρόνον τῆς Σεφινάπιδος καὶ Ψαμμήτιχου τοῦ Α'
(670 π. Χρ.), υἱοῦ Νεκῦ τινος ἡγεμόνος νομάρχου,
θανατωθέντος παρὰ τοῦ βασιλέως Σαβακῶ τοῦ Β'
(Ἡρόδ. II. 152) ἀνέλαβεν ἡ Αἴγυπτος τὴν πρώτην
αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ Μάρτιον 1859.

(Ἐπεταί ἡ συνέχεια.)

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ.

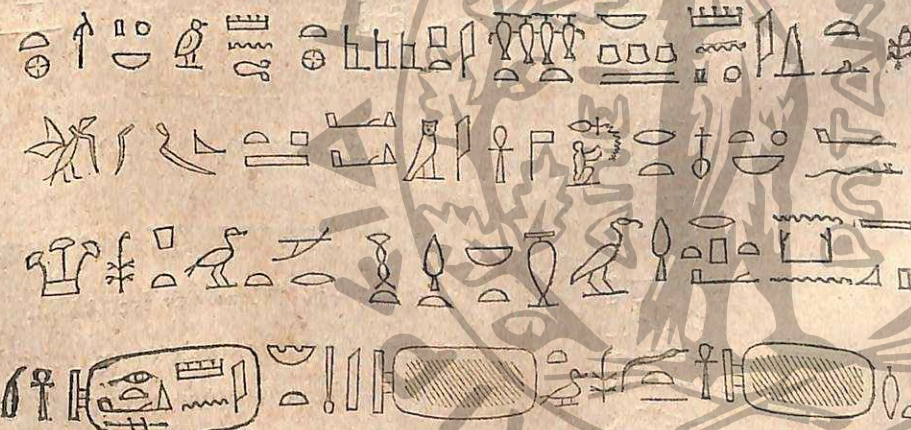
Ἀνέκδοτος ἱερογλυφικὴ ἐπιγραφὴ ἐπὶ ἀγάλματος τῆς βασιλίσσης Ἀμενιρίτιδος.

Ἐκ τῆς ΚΕ' ἐν Αἰγύπτῳ αἰθιοπικῆς δυναστείας.

α) Ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος ἐξ ἀλαβάστρου.

β) Ἐπὶ τοῦ βάρου ἐκ μέλανος γρανίτου λίθου.

γ) Ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἀγάλματος, ὅπου τὸ ἄνω μέρος εἶνε τετριμμένον κατὰ τι-

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΩΣΙΣ

ΤΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1453.

Κατὰ τὰς ἀρχαίας πηγὰς συγγραφείσα ὑπὸ

Α. Δ. ΜΟΡΑΜΑΝΝΟΥ.

(Τέλος. Ἰδε φύλ. 219, 220, 221, 222, 223 καὶ 224.)

— 000 —

α Ὅτε ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ¹ ἐγένετο ἀπόλυτος κυριάρχης, ἐξησφάλισε τὰ ὅρια τῆς ἐπικρατείας

αὐτοῦ, ἐκυρίευσεν πολλὰ φρούρια καὶ ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου δύο πύργους δι' ὧν ἐκώλυε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰσβολὴν σιτηρῶν, ὥστε οἱ ἄπιστοι ἠναγκάσθησαν νὰ συνομολογήσῃσι μετ' αὐτοῦ εἰρήνην. Οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης ἦσαν οἱ αὐτοὶ οἱ καὶ παρὰ τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτου Ἰλδερμὰ τεθέντες, εἰς μὲν τοὺς Μουσουλμάνους παρέχοντες τὸ δικαίωμα τοῦ συλλέγειν τὴν δεκάτην τῶν κήπων καὶ ἀμπελῶν, εἰς δὲ τοὺς ἄπιστους ἀπαγορεύοντες τὸ ἀποκόπειν πρὸ τῆς ἀποτίσεως τοῦ φόρου μίαν γὰρ σταυρὴν. Μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν ἐν ᾧ οἱ ἄπιστοι ἔτρωγον ἐν τῇ ἀμπελῇ τοῦ Ῥουμελι Χισσαρί, ἀναψύχῃ μεταξὺ τῶν κηπουρῶν καὶ τοῦ δεκατευτοῦ καθ' ἣν εἰς ἡ δὴν ἐξ αὐτῶν ἐφανεύθησαν. Τὸ δὲ συμβεβηκὸς τοῦτο δι' οὗ προσεβάλλετο ἡ εἰρήνη ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Σουλτάνον Μωάμεθ Χάν. Ἡ μεγάλη αὐτοῦ ψυχὴ ἐθεώρησε τὴν διατάραξιν ταύτην τῆς εἰρήνης ὡς θείαν εὐεργεσίαν, καὶ ἐπεχείρησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν φέρων μετ' ἑαυτοῦ στρατὸν ὅσον δὲν ἠδύνατο νὰ βαστάσῃ ἡ γῆ. Κατὰ τὰς εἰδήσεις τῶν Ῥωμαίων ἱστορικῶν ἐκίνησεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ τὸ ἔτος 857 τῆς Ἑγείρας (1453. μ. Χ.) ἐκ τῆς Ἀδριανουπόλεως μετὰ στρατοῦ ἀπείρου ὡς ἡ θάλασσα, καὶ ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔστησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ πρὸ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως. Μυριάδες στρατιωτῶν ἐξ Ἀνατολῆς διαπερικυβέντων εἰς Καλλιόπολιν μετέβησαν ἐπίσης εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐστρατοπέδευον ἐγγὺς τοῦ Ἰπταπυργίου. Στρατιῶται ἐκ τῶν πόλεων Τοκά, Σίβας, Κεμαχ, Ἐρζερούμ, Τζανί, Ραϊβούρτ καὶ Τραπεζοῦντος, ὅς ὁ Μωάμεθ ἐκυρίευσεν ἄλλοτε παρὰ τοῦ Οὐζούν Χασάν, περάσαντες τὸν Βόσπορον ἐστρατοπέδευον ἐν Ὁλ Μεϊδανί. Τὰ ἰσλαμικὰ στρατεύματα ἐπολιόρκησαν τὰ χειρσαῖα τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν κατασκευὴν τάφρων, ὑπονόμων, σπαλιόνων² πλὴν τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν μέρη ἦσαν ἐλεύθερα, ὅπερ ἐλόπει τὸν πολιορκητὴν.

Ὁ Σουλτάνος εἶχε περὶ ἑαυτὸν 77 θεοσεβεῖς (δερβίσης) μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν ὁ Ἀκ Σχεμσεδδίν, ὁ Καρὰ Σχεμσεδδίν, ὁ Μολλά Κιουρανί, ὁ Ἐμὶρ Βοχαρί, ὁ Μολλά Φεναρί, ὁ Τζεβεῖ Ἀλί, ὁ Ἀνσάρ Δεδέ, ὁ Μολλά Βουλάχ, ὁ Ἀγιά Δεδέ, ὁ Χορὸς Δεδέ, ὁ Ττασλί Δεδέ, ὁ Σεῖχ Ζιντανί καὶ ἄλλοι πολλοὶ οἵτινες προσῆλθον ἵνα συμπράξωσι καὶ αὐτοὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν. Συναθροισθέντες δὲ πάντες οἱ Οὐλμαῖδες καὶ οἱ εὐσεβεῖς ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ ἀνήγγειλον διὰ κηρύκων καθ' ὅλον τὸ στρατόπεδον ὅτι ἐκκιστος ἔπρεπε νὰ νιθῇ ἐκ νέου καὶ νὰ ποιήσῃ προσευχὴν δύο ἐδαρίων — 'Ρικ' ατ (α) — καὶ προσευχὴν ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου. Εἴτα τρεῖς ἀλλαλάξαντες πρὶν ἢ ἀρχίσωσι τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν προεβολὴν τῆς πόλεως ἐπεμψαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κορανίου τὸν Μαχμούτ Πασάν πρέσβυν πρὸς τὸν Τεκτοῦρ (β) τῆς

Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ἄπιστοι πεποθήτες εἰς τὴν δύναμιν τῶν τειχῶν καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν δὲν ἐδέχθησαν τοὺς προταθέντας ὅρους, ἀλλ' ἀπέπεμψαν τὸν πρέσβυν. Οἱ στρατιῶται τοῦ Ἰσλάμ ἤρξαντο τότε τοῦ πολέμου καὶ ἐποίησαν ἐφοδὸν ἐναντίον τοῦ φρουρίου, ὅπου δὲ ἦν δυνατὸν περιεκύκλουν τὰ τείχη προσπαθοῦντες νὰ εἰσπυλῇσιν ἐν τῷ αὐτῶν. Καὶ καθ' ἑκάστην μὲν πρωΐαν καὶ ἐσπέραν ἐπανελάμβανον τοῦτο³ οἱ ἄπιστοι ὅμως εἶχον συναθροίσαι 200,000 εἰδωλόατρας οὔτινας ἐπράττον μύρια ἔργα διαβόλου περιζώνοντες διὰ πυρὸς τὴν περιφέρειαν τῶν τειχῶν. Εἰ καὶ εἶχον συγκεντρώσει τὰς δυνάμεις αὐτῶν πρὸς τὰ χειρσαῖα τείχη, οὐχ ἥττον ὅμως ἔστησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σεραγίου 500 τηλεβόλα, πλησίον τοῦ Κουρουνλὺ Μαγαζι (α) 500, καὶ ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς Κόρης 200, ὥστε οὐδὲ πτηνὸν ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ κατὰ θάλασσαν, δι' ὃ καὶ οἱ Μουσουλμάνοι οὐδόλως ἐφρόντιζον περὶ τῶν παραθαλασσίων μερῶν. Τούναντίον ἐρώρμουν κατὰ τοῦ φρουρίου τὸ ὅποιον ἐκρήμυνον κατὰ διαφόρους θέσεις. Οἱ Μουσουλμάνοι ἐλάμβανον ἡμέραν καὶ νύκτα βοηθείας καὶ τροφίμα ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ κόσμου, ἐνῷ οἱ ἄπιστοι οὐδὲ κόκκον σίτου οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐπικουρίαν ἠδυνήθησαν νὰ προμηθευθῶσι⁴ ἐμάχοντο ὅμως ὅλαις δυνάμεσιν ἔχοντες παρ' ἑαυτοῖς θεόπνευστόν τινα Γαουδούδ Σουλτάν τοῦνομα, ὅστις ἐδέετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ φρουρίου. Ἡ προσευχὴ αὐτοῦ εἰσηκούσθη καὶ οὕτω ἡ ἐκπόρθησις καθίστατο ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ δυσκολωτέρα. Τούτ' ἔνεκα προσεκάλεσεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ πάντας τοὺς Σεῖχας καὶ εἶπεν αὐτοῖς⁵ α Τί γενήσεται λοιπόν; τὸ φρούριον ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καθίσταται ἰσχυρότερον καὶ ἡ ἐκπόρθησις αὐτοῦ δυσκολωτέρα. — Παδισάχ μου, ἀπήντησεν ὁ Ἀκ Σχεμσεδδίν, μὴ λυπεῖσαι, θέλεις κυριεύσει αὐτὸ ὅπως σοὶ προανήγγειλον⁶ ἀλλὰ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ θεοπνεύστου μαθητοῦ τοῦ Σεῖχ Μαζούδ, τοῦ καλουμένου Γαουδούδ, ὅστις εὐρίσκεται ἐν αὐτῷ τῷ φρούριον εἶναι ἀπόρρητον⁷ αὐτοῦ ὅμως θέλει ἀποθάνει μετὰ πεντήκοντα ἡμέρας. Ὁ Ἀφού τοιοῦτοτρόπως ὠρίσθη ἡ ὥρα καὶ ἡ στιγμή τῆς ἀλώσεως τοῦ φρουρίου, ἀναθάρρῃσαντες ἤρξαντο πάλιν τῆς πολιορκίας. Ὁ κατακτητὴς προσέταξε τὸν Τιμούρ Πασάν μετὰ 2,000 ἀνδρῶν νὰ ναυπηγήσῃ ἐν Κεάτ Χανέ πεντήκοντα πλοῖα. Ὁ Κοτῆζ Μουσταφᾶς Πασᾶς εἶχεν ἤδη προηγουμένως ναυπηγήσει μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐξ Ἀραβιστᾶν ἐν Λεζέν Τζιφλί, ὅπερ καίτοι ἐπὶ τῆς ὀπισθοῦ πευρᾶς τοῦ Ὁλ Μεϊδανί, 50 πλοῖα καὶ 50 ἰπταγωγούς λέρβους. Τελειωθείσης δὲ τῆς κατασκευῆς τῶν πλοίων ἐν Κεάτ

χῶν ἐκελόντο τούριστι Τεκτοῦρ (κατὰ τὴν χυδαίαν προφορὰν Τεκτοῦρ) ἡ λέξις αὕτη παράκειται ἀνακριβέως ἐκ τῆς γινικῆς ἐπὶ τῆς ἁρσενικῆς τοῦ κύριος Κόρ.

(α) Τὸ Κουρουνλὺ Μαγαζι καίτοι ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ Γαλατᾶ, ἐκτὸς τῶν τειχῶν, ὅπου νῦν τὰ γραφεῖα τοῦ Ναυτοδικείου καὶ τῆς ἀστυνομίας τῶν ἀλλοδαπῶν. Πύργος δὲ τῆς Κόρης (ΚΥΣ Κουλίς) διονμάζεται ὁ ἐμπροσθεν τῆς Ἀραβιστᾶς ἐν τῷ Βοσπόρῳ σάπυλος ἐν οἱ Εὐρωπαῖοι καλοῦσι πύργον τοῦ Λιάνδρου.

δων ἐκλεκτῶν πολεμιστῶν εἰς τὸ ὄκ Μεῖδανί, καὶ προσέταξε νὰ δέσῃσι τὰ πλοῖα ἐπὶ φαλάγγων καὶ νὰ σύρῃσιν αὐτὰ οἱ ἐργάται. Ὅτε δὲ ταῦτα συρόμενα ἔφθασαν μέχρι τῆς πεδιάδος τοῦ ὄκ Μεῖδανί ἀπέστειλεν ὁ θεὸς ἄνεμον οὐρίον· ἐν τῷ ἅμα ἀνεπατάθησαν τὰ ἱστία, καὶ ἐν ᾧ οἱ Μουσουλμάνοι οἱ ὑπὲρ πίστεως μαχόμενοι ἐκάνονοβόλουν καὶ ἐπυροβόλουν χαίροντες καὶ ἀλλοαλίζοντες Ἀλλὰχ! Ἀλλὰχ! μετεβλήθη τὸ ὄκ Μεῖδανί εἰς θάλασσαν. Οἱ ἄπιστοι ἰδόντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὰ πλοῖα ταῦτα συνεταράχθησαν καὶ ἐβόων, ἠλλοῖμονον, τί θὰ γίνωμεν! Οἱ πιστοὶ Μουσουλμάνοι ἔφεραν τὰ πλοῖα ἐκ τῆς ἀποβάθρας τοῦ Σάχ Κουλε εἰς τὴν κόλπον τοῦ κήπου τοῦ ναυστάθμου. Μέχρι τοῦδε διασώζονται ἐν τῷ ὄκ Μεῖδανί τὰ ἔχνη τοῦ συμβεβηκότος τούτου. Εἴτα ἐπέβησαν σύμπαντες οἱ στρατιῶται ἐπὶ τῶν πλοίων, ὅτε δὲ καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Τιμουράσχ Πασᾶ ἐν Κεάτ Χανέ ναυπηγηθέντα πλοῖα ἔφθασαν εἰς τὸ Ἐγιοῦπ καὶ ἀνεπέτασαν τὰ ἱστία, οἱ ἐπ' αὐτῶν πιστοὶ κανονοβολοῦντες καὶ πυροβολοῦντες ἠνώθησαν μετὰ τοῦ στόλου τοῦ ὄκ Μεῖδανί.

Ἡ ἐμφάνισις τῆς ἰσχυρᾶς ταύτης ἐπικουρίας ἐνέπνευσε θάρρος εἰς τὰ πολιορκοῦντα τὴν πόλιν στρατεύματα, ἅτινα ἐκίνησαν γενικὴν ἐφοδὸν κατὰ τοῦ φρουρίου. Οἱ ἄπιστοι ἰδόντες ὅτι καὶ τὰ πλοῖα ἦσαν πλήρη στρατιωτῶν καὶ ὅτι ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἀπόλεσαν τὸ λογικὸν αὐτῶν καὶ ἤρξαντο νὰ κλονίζωνται. Ἐν συντόμῳ ὅταν οἱ εἰδωλολάτραι ἐν τῷ φρουρίῳ οὐδεμίαν εἶχον πλέον ἐλπίδα σωτηρίας ἤρχισαν νὰ μαρψιμοῖσι κατὰ τοῦ τυφλοῦ τὴν καρδίαν Τεκρούρ λέγοντες· « Ἀρ' ἐνὸς μὲν ἐπαπειλεῖται ὁ ὀλεθρὸς ἡμῶν ἐκ λιμοῦ, ἀρ' ἐτέρου δὲ ἐκ τῶν βροχῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀρ' ἐτέρου στενοχωροῦσιν ἡμᾶς οἱ Τούρκοι; » καὶ ἐδραπέτευον κρυφίως διὰ τῶν ῥηγμάτων τοῦ τείχους πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους. Τούτο ἰδόντα τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰσλάμ ἐνεθάρρυνον τοὺς λειποτάκτας παρέχοντες αὐτοῖς προστασίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔφθασαν ὁ Καρχιμάν Ὀγλού, ὁ Κερεμιάν Ὀγλού καὶ ὁ Αἰδίν Βεῖ Ὀγλού μετὰ ἐπικουρίας 7000 ἀνδρῶν, καὶ ἐνίσχυσαν τὰς δυνάμεις τῶν Μουσουλμάνων. Διαπεραιωθέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῶν πλοίων περιέζωσεν ὁ μὲν Τιμουράσχ Πασᾶς τὰ μέρη τῶν τειχῶν ἀπὸ τοῦ Ἐβού Ἐγιοῦπ Ἀναρὶ καὶ ἐκείθεν, ὁ δὲ Μολλά Βουλάτ τὰ ἐκείθεν τῆς πύλης τοῦ Βαλάτ· ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ εὐγενεὺς χαρακτῆρος, καὶ ἐκ τῶν σωφτεῶν, γυνώσκων ἐκ στήθους τὸ Κοράνιον. Ὁ σεβασμιώτατος Μολλά Φεναρὶ κατέλαβε τὴν θέσιν περὶ τὴν πύλιν τοῦ Φανάρι, ὅπου οἱ ἄπιστοι ἐκτίσαν ἐν μιᾷ νυκτὶ πύργον, ὅπου οἱ ἡμέτεροι βασιλεῖς δὲν ἤθελον φέρει εἰς πέρας οὔτε ἐντὸς ἐνὸς ἔτους. Ἐντεῦθεν ἐδραπέτευον ἐκ τοῦ φρουρίου μοναχοὶ τῆς Πέτρος τὸ ὄνομα μετὰ 300 ἄλλων ἐπίσης μοναχῶν, καὶ ἀπεδέχθη τὸν ἰσλαμισμόν. Ὁ μοναχὸς οὗτος ἐκλήθη Μεχμετ, αὐτὸς δὲ καὶ πάντες μετ' αὐτοῦ ἀποδεχθέντες τὸν ἰσλαμισμόν ἐτάχθη-

σαν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο. Κυριεύσας κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ τὸν νεόδμητον ἐκείνον πύργον, ἔλαβε πρὸς ἀνταμοιβὴν μίαν ἐπαρχίαν, καὶ ἡ ἐκεῖ κειμένη πύλη ἐπεκλήθη Πετρί Καπουσί. Ὁ Ἀγιάδ Δεδὲ κατέλαβε μετὰ 300 δερβισῶν ἐκ τοῦ τάγματός τοῦ Νεκσεβεντί τὰ περὶ τὴν πύλιν Ἀγίας καὶ ἐκείθεν μέρη περὶ δὲ ἐνταῦθα ἐτάφη ἐνδοθεν τῆς πύλης τοῦ φρουρίου ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Σιρκεδτζί Τεκκισί (ὁζοπώλου) ὅπου ἦν ἀρχαῖον δικαστήριον. Ὁ Θεὸς εἶπεν αὐτῷ ἰλεως! Ὁ ἀξιοσεβαστὸς Τζεββὲ Ἀλί περιέζωσε τὰ ἐκείθεν τῆς πύλης Τζουββὲ Ἀλί· ἦν δὲ οὗτος Σεῖχ τοῦ Σουλτάνου Κυλαούν τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἦλθεν εἰς Προῦσαν ἵνα παρευρεθῇ κατὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν Προῦσῃ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τάγμα τοῦ σεβασμιωτάτου Ζαινεδδίν χαρὶ· ἐκαλεῖτο δὲ Τζεββὲ Ἀλί διότι ἔφερε σάκκον (Τζεπ) κατεσκευασμένον ἐξ ἐνὸς ἐριππίου. Ὅτε ἐπορεύθη μετὰ τοῦ Σουλτάνου πρὸς πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦν ἀρχικροτοῦς τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐντὸς ἐνὸς μόνου κλιθάνου κατεσκευάζεν ἄρτον διὰ πολλὰς χιλιάδας ἀνθρώπων· καὶ σύμπαντες μὲν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἔτρωγον ἄρτον καλλίστης ποιότητος, πλὴν οὐδεὶς ἐγίνωκε τὸ μυστήριον. Ὅτε δὲ τὰ πλοῖα κατήλθον ἐκ τοῦ ὄκ Μεῖδανί, αὐτὸς οὐδενὸς τούτων ἐπέβη, ἀλλὰ διαπεραιώθη μετὰ 300 ἄλλων δερβισῶν ἐκ τοῦ τάγματός τοῦ Ζαινεδδίν Χαρὶ ἐξαπλώσαντες ἐπὶ τῆς θαλάσσης τὰς δορὰς αὐτῶν καὶ κράζοντες· « εἰς ἐστὶν ὁ θεός. » Οἱ ἄπιστοι ἰδόντες τούτο ἐκ τοῦ φρουρίου ἐξεπλάγησαν. Ὁ σεβασμιὸς Τζεββὲ Ἀλί καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ διαπεραιωθέντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔφυγαν ἐκ τῆς θαλάσσης τὰς δορὰς καὶ κατέλαβον τὰ περὶ τὴν πύλιν Τζουββὲ Ἀλί κείμενα μέρη. Ἐνεκα τῆς ἀνδρείας ἣν ἔδειξεν ἐτάφη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ τιμένους τῶν ρόδων, ὅπου μετὰ τὴν ἄλυσιν ἀπῆλθον πάντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ὁ Χορὸς Δεδὲ κατέλαβε τὴν ἀποθήκην τῶν ἀλφίτων, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐπεκλήθη καὶ ἡ πύλη Χορὸς Καπουσί (πύλη τῶν ἀλεκτρυόνων). Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ μνημείου ἐντὸς τῆς πύλης πρὸς ἀριστερὰν ὑπάρχει ἐγκυαρχημένος εἰς ἀλεκτρυόν, δι' ὃ καὶ καλεῖται αὕτη Χορὰ τοῦ Καπού. Ὁ Χορὸς Δεδὲ ἦτο εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐμοῦ πάππου καλουμένου Τοῦρ Τουρκάν Χότζα Ἀχμέτ Γεσσεβί, καὶ ἦλθεν εἰ καὶ γέρον καὶ ἀσθενής· ἐκ τοῦ Χορὰ τὴν μετὰ τοῦ Χατζὶ Βεκτὰς Βελί. Ἐλθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ Μωάμεθ, ἀνέκραζεν ὡς ἀλέκτωρ εἰκοσι καὶ πενήναις καθ' ἡμέραν ἡμέραν ἐντὸς 24 ὥρων, καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς πιστοὺς στρατιώτας λέγων· « Εὐγρόητε ὀκνηροί. » Τούτου ἕνεκα ἐκλήθη Χορὸς Δεδὲ (ὅπερ ἐστὶ πάππος ἀλέκτωρ). Ὁ μακαρίτης πάππος μου εὐνόει αὐτὴν τὰ μάστιγα, δι' ὃ καὶ ψυχρόνῃσι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς πλευρᾶς τῆς ἀποθήκης τῶν ἀλφίτων κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν σκυτοτόμων, τέμενος γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Βαδδάρ Τζαμὶ Μαχλεσί. Ὅτε μετὰ ταῦτα ὁ Χορὸς Δεδὲ ἀπέθανεν ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῶν ἀλεκτρυόνων, ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἐμὸς πάππος ἐκτὸς τῆς

ἀποθήκης τῶν ἀλφίτων ἐν τῇ λεωφόρῳ ἐπὶ τινος δώματος, καὶ ἐκτίσε πλησίον νιπτήριον οἶκον μετὰ τῶν ἀναγκαίων στροφιγγῶν ὕδατος, εἰς δὲ ὡς ἐμὴν εἰσερχοῦνται πάντες πρὸς προσκύνησιν.

Τὰ ἐκείθεν τοῦ Ἀγιάσκη Καπουσί μέρη κατέλαβεν ὁ Ἀλί Βαδ Βέης τυφλός, καταγόμενος ἐκ τῆς χώρας τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Λευκοῦ προδάτου, Οὐζοῦν Κασσάν. Οὗτος κατεσκευάσεν ἐκεῖ ἀναδρυτήριον πρὸς νύψιμον, δι' ὃ ἡ πύλη αὕτη καλεῖται Ἀγιάσκη Καπουσί. Ἐν τῷ αἰγιαλῷ ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος.

Ὁ Χαταβλού Σουλτάν Δεδὲ, γνωστὸς ἐν τῷ Καισαριέ (Καισαρείᾳ) ὑπὸ τὸ ὄνομα υἱὸς τῶν ζυλοπῶλων, ἀνάπυρος μὲν πλὴν δικαιοτάτος, κατέλαβε τὸ μέρος ὅπου καίται τὸ ὄδον Καπουσί (Εὐλίνη πύλη, μετὰ 2,000 ἀνδρῶν, ἐξ οὗ καὶ αὕτη καλεῖται νῦν ἐτι Εὐλίνη πύλη).

Ὁ Σεῖχ Ζινδανί Ἀβδ οὐλ Ρεούφ Σαμδανί ἦν ἡγεμὼν τῶν εὐγενῶν ἀπογόνων τοῦ Προφήτου, κατήγετο δὲ ἐκ τοῦ Βαβὰ Τζαφέρ Σεῖχ Ζινδανί, ὅστις ἐπὶ τοῦ Χαροῦν Ἐλ Ρεσχιδ ἐλθὼν πρέσβυς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐδηλητηριάσθη ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος. Ἐπειδὴ δὲ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ προπάτωρ αὐτοῦ ἦν τεθαμμένος παρὰ τὸ Ζινδάν Καπουσί (πύλην τοῦ δεσμωτηρίου), ἐφώρμησε μετὰ 3,000 εὐγενῶν ἀπογόνων τοῦ προφήτου ἐναντίον αὐτῆς, καὶ μὴ φεισθεὶς τῆς ζωῆς μηδενὸς εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει. Καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν τάφον τοῦ προπάτορος αὐτοῦ προσευχήθεις ἔθεσε τὴν κιτρίνην τιάραν ἣν ἔφερε, ἐνθα ἔκειτο ἡ κεφαλὴ τοῦ Βαβὰ Τζαφέρ Σουλτάνου. Μετὰ δὲ τὴν ἄλυσιν τῆς πόλεως διετέλεσεν ἐπὶ ἔτη πολλὰ φύλαξ τῶν μνημάτων καὶ ἐκτίσε μοναστήριον. Μετήλλαξε δὲ τὸν βίον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτου, ὅστις εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπηλευθέρωσε πάντας τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἀνῆγειρεν ἐν τῇ λεωφόρῳ ἀντικρὺ τῆς φυλακῆς μνημεῖον λαμπρὸν ἐν ᾧ κατέθεσε τὸ λείψανον αὐτοῦ. Νῦν ἐτι οἱ φύλακες τῶν μνημάτων καταγόμνται ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Σεῖχ Ζινδανί.

Ὁ Κιαμπιάρ Βέης ἐκ τῶν Κερεμιάν Ὀγλοῦ τῆς Κιουταγίας ἦλθε μετὰ 3,000 ἐνδόξων ἡρώων, καὶ περιέζωσε τὰ μέρη τὰ ἐκείθεν τοῦ Σεχιδ Καπουσί (πύλης τῶν μαρτύρων). Ἐπειδὴ δὲ ἡ θέσις αὕτη ἦν πλησίον τῆς Ἀγίας Σοφίας, μέγας ἀριθμὸς ἀπίστων προσέβαλεν αὐτόν, ἠνέωξε τὴν θύραν, καὶ ἐφορμήσας συνῆψε μάχην καθ' ἣν ἔπεσαν μάρτυρες μαχόμενοι πάντες οἱ πιστοὶ στρατιῶται. Ἐκτοτε καλεῖται ἡ πύλη αὕτη τῶν Μαρτύρων. Οὐδεὶς ἐστρατοπέδευσε πλησίον τῶν πύλων τοῦ νῦν Σεραγίου. Πλὴν ὁ Καρχιμάν Ὀγλού ἐτάχθη κατὰ τῆς πύλης τοῦ Ἑπταπυργίου, ὁ Τεκκὲ Βεγί Ὀγλού κατὰ τῆς Σηλυβρίας, ὁ Αἰδίν Βεγί Ὀγλού κατὰ τῆς νέας πύλης, ὁ Σαρουχάν Βεγί Ὀγλού κατὰ τῆς πύλης τῶν τηλεβόλων, ὃν μαρτυρήσαντα ὑπὲρ τῆς πίστεως διεδέχθη ὁ Μεντεσσὲ Βεγί, ὁ Ἰσφενδιάρ Ὀγλού κατὰ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως, καὶ ὁ Χαμιδ Βεγί Ὀγλού κατὰ τῆς Χαρσίας πύλης. Τὰ παραθαλάσσια τείχη ὅμως ἀπὸ τοῦ Ἑπταπυργίου μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Σεραγίου ἔμειναν ἀπολιόρητα.

Ὁ ἐναντίον τοῦ Ἑπταπυργίου ταχθεὶς στρατηγὸς Σχαιρ Ἀχμέτ Πασᾶς ἐπολέμησε γενναίως, καὶ μὴ ἀποδειλιάσας ἐνώπιον τῶν τηλεβόλων καὶ πυροβόλων τῶν ἀπίστων κατέστρεψε κατὰ διαφόρους θέσεις τὸν πύργον. Ὁ στρατηγὸς Χαϊδάρ Πασᾶς προσβάλλων τὴν Σηλυβρίας πύλιν ἐπέκειτο διηλεκῶς αὐτοῖς, ὥστε οὐδεμίαν χρῆσιν τῶν τηλεβόλων ἢ πυροβόλων ἠδύνατο νὰ ποιήσωσιν. Ὁ στρατηγὸς Μαχμούτ Πασᾶς, ὅστις ἐτάχθη ἐναντίον τῆς νέας πύλης, κατεκρήμνισε τὰ τείχη καὶ τρεῖς ἐφώρμησε κατ' αὐτῶν· οὐδὲν ὅμως κατώρθωσεν. Ὁ στρατηγὸς Νισσαντζί Πασᾶς, ὅστις προσέβαλε τὴν πύλιν τῶν τηλεβόλων, δὲν ἀφῆκε τοῖς ἀπίστοις καιρὸν οὐδ' ἅπαζ νὰ πυροβολήσωσιν. Ὁ στρατηγὸς Τζεμ Σάχ Σααδὶ Πασᾶς, ὅστις ἐτάχθη ἐναντίον τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἠνώθη μετὰ τοῦ Ἰσφενδιάρ Ὀγλού. Κατὰ τὰς ἱεράς παραδόσεις οἱ ἐπιφανεῖς οὗτοι ἥρωες βουλόμενοι νὰ ἀναδείξωσιν ἑαυτοὺς κατακτητὰς, προσέβαλον ἐκ συμφώνου, καὶ κατεκρήμνισαν τὰ περὶ τὴν πύλιν τῆς Ἀδριανουπόλεως τείχη κατὰ ἐπτά διαφόρους θέσεις, τῶν ὁποίων ἔχνη διασώζονται μέχρι τῆς σήμερον. Ὁ στρατηγὸς Χερσὲκ Ὀγλού Ἀχμέτ Πασᾶς ἐτάχθη ἐναντίον τῆς πύλης Ἐγρί Καπού (Χαρσίας), ἣν ἐξ ἐφόδου ἐκυρίευσεν διασκορπίσας τὸ κέντρον τῶν ἀπίστων.

Ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐξηκολούθει πρὸ 20 ἡδὴ ἡμερῶν, πλὴν οὐδεμία πρόδοσις κατὰ τὸ διάστημα τούτο. Δι' ὃ οἱ πιστοὶ στρατιῶται, οἱ 77 θεόπνευστοι, 3,000 Μολλάδων ἐκ τῶν τεσσάρων ὀρθοδόξων αἱρέσεων καὶ πλήθος Σεῖχων ἐκ τῶν δερβισῶν προσυγκλήθησαν δεόμενοι τοῦ θεοῦ ἐκ βάθους καρδίας ὑπὲρ τῆς ἀλώσεως τῆς πόλεως. Ἐν τῷ ἅμα σκότος περιέκαλυψε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἤρξατο νὰ βροντᾷ καὶ νὰ ἀστράπτῃ, καὶ πῦρ ἀναφανέν εἰς Ἀτ Μεϊδάν, κατέστρεψε τὰς ἐπ' αὐτοῦ οἰκοδομὰς, καὶ ἐξεσφενδόνισε ἄλλας μὲν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἄλλας δὲ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Οἱ ἄπιστοι συνεταράχθησαν τὰ μέγιστα καὶ 3,000 ἐξ αὐτῶν περίρβοι γενόμενοι ἐδραπέτευον ἐκ τοῦ φρουρίου. Τούτων τινὲς μὲν ἀπεδέχθησαν τὸν ἰσλαμισμόν, ἄλλοι δὲ μετήλλαξαν τὸν βίον. Οἱ ἄπιστοι ὅμως δὲν ἀπόλεσαν τὸ θάρρος αὐτῶν, ἀλλ' ἀνορθώσαντες τὰ κρημνισθέντα μέρη τῶν τειχῶν ἐξηκολούθουν μαχόμενοι· πλὴν ἕνεκα τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς υπερτιμῆσεως περιέπιπτον ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν εἰς μείζονα ἀμνηχανίαν.

Τὴν 30 ἡμέραν μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς πολιορκίας θείς ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ Χάν τὴν αυτοκρατορικὴν τιάραν ἐπὶ τῆς μακαρίας αὐτοῦ κεφαλῆς, καὶ ὑποδεθείς τὰ κυανόχροα αὐτοῦ σανδάλια, ἐπέβη ὡς τις πενθῶν ἡμίονου καὶ ἐπεθεώρῃσε σπολὴν φέρων Οὐλαμά τὰ τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπένευσε πολλὰς εἰς τοὺς στρατιώτας χάριτας, ἀναπτέρων τὸ πολεμικὸν αὐτῶν φρόνημα. Ἐκείθεν δὲ ἐπορεύθη εἰς Κεάτ Χανέ καὶ Λεβέντ Τζιφτλιγί ὅπου εἶχον ναυπηγηθῆ 40 τοῖκροτα, ἅτινα ἐσύρθησαν διὰ φαλάγγων εἰς τὸ ὄκ Μεῖδαν καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς ἀναβά-

θεας τοῦ Σάχ Κουλί. Ἐπὶ τῶν πλοίων τούτων ἐπέ-
βησαν κατὰ προσταγὴν αὐτοῦ γενναῖοι ἐρρυθροὶ
στρατιῶται ἐκ τοῦ ἐν Ἀραβίᾳ Ἰράκ. Ἐν ᾧ δὲ διε-
περαιούτο πρὸς τὴν ὄχθην ἐφ' ἧς κεῖται ἡ Κων-
σταντινούπολις ἐφάνησαν ἐν τῇ ἀκρᾷ τοῦ Σαραγίου
40 τριήρεις κομίζουσαι πολεμικά, αἵτινες ἀνυ-
ψώσασαι τὴν σημαίαν τοῦ σταυροῦ εἰσῆλθον ἐν τῇ
λιμένῃ ὅπου ἡγυροβόλησαν. Ἐνῷ δὲ οἱ ἐν αὐτοῖς
ἐμπλεοὶ χαρᾶς ἐπυροβόλουν καὶ ἐκκλονοβόλουν, ἐ-
φώρμησαν ἐναντίον αὐτῶν ἐκ τοῦ λιμένος 200 τρι-
ήρεις φέρουσαι στρατιώτας τοῦ Ἰσλάμ, καὶ ἐπέπε-
σαν ὡς μέλισσαι ἐπὶ μέλιτος κατὰ τῆς πρωτῆς
νοῆς. Οἱ ἐναντίοι οὐδεμίαν ἀντέταξαν ἀντίστασιν
νομίζοντες ὅτι προσήρχοντο οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως
πρὸς ὑποδείξιόν αὐτῶν ὅτε ὅμως ἤκουσαν αὐτοὺς
κράζοντας Ἀλλὰχ! Ἀλλὰχ, καὶ εἶδον αἰχμαλωτι-
ζοντας τοὺς ἀντισταμένους ἐκ τῶν ἀπίστων καὶ
λεηλατοῦντας τὸ φορτίον, ἐνόησαν τὴν ἀπάτην,
πλὴν οὐδὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἠδύναντο πλεονὶ νὰ
κινήσωσι. Τὰ τηλεβόλα καὶ πυροβόλα αὐτῶν ἐξε-
κενώθησαν καὶ πάντες ἀπήχθησαν δέσμοι. Οἱ ἐν
τῇ πόλει ἀπίστοι ἰδόντες τοῦτο, ἀνέσπων τὰς τρί-
χας τῶν κεφαλῶν αὐτῶν, καὶ ἤρξαντο νὰ κλονοβο-
λῶσιν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Σαραγίου, ἐκ τοῦ Κουρ-
σουλοῦ Μαγαζί καὶ ἐκ τοῦ πύργου τῆς κόρης,
οὐδεμίαν ὅμως ἐκ τούτου ἔπαθον βλάβην τὰ πλοῖα,
εὐρισκόμενα ἐντὸς τοῦ ἐνδοτέρου λιμένος. Οἱ ἡμέ-
τεροι ἀνυψώσαντες τὰς σημαίας τῶν ἀλωθέντων 40
πλοίων καὶ 10 πλοικέρων ἔσυρον ταῦτα ὑπὸ τὸν
κρότον τῶν πυροβόλων καὶ τηλεβόλων ἐμπροσθεν
τοῦ ναυπηγείου. Τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἐνέπνευσεν
εἰς τοὺς ἀπίστους δειλίαν· τὸναντίον οἱ Μουσουλ-
μάνοι στρατιῶται ἐμπλεοὶ χαρᾶς προσεδόκων τὴν
ἀλωσιν τοῦ φρουρίου. Ἐντὸς τῶν λαφύρων, αἵτινα
ἀπεκόμισαν, ἡχμαλωτίσαν 8,000 ἀνδρῶν ἐκ τῶν
πληρωμάτων, 20 πλοιάρχους, ἕνα ἡγεμόνα, καὶ μίαν
Γαλλίδα βασιλόπαιδα· ἀπηλευθέρωσαν δὲ καὶ 1000
παρθένους ὁθωμανίδας, αἵτινες κατὰ τὴν πολιτορκίαν
τῆς Ἀγκᾶ ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν ἀπίστων, καὶ
ἀφήρπασαν πάντα τὰ πολεμικά καὶ τὰ ὄπλα.
Ἡ λεία αὕτη κατὰ κράτος ἐδόθη τῷ Ἀκ Σχεμσεδ-
δὶν πρὸς φύλαξιν, καὶ πάντες ἐτράπησαν πάλιν ἐπὶ
τὴν πολιτορκίαν τῆς πόλεως.

» Ὁ Κωνσταντῖνος ἦν ἡρᾶθωνισμένος μετὰ τῆς
θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας ὅστις κατὰ
τὴν γέννησιν αὐτῆς ἀπέστειλε 600 πλοῖα ἵνα λεη-
λατήσωσι τὰ παράλια τοῦ Ἀραβιστάν τῆς Ἀγκᾶς,
Σαΐδας, Βερνύ, Τριπόλεως, Γάζας καὶ Ῥάμλας.
Τὰ λαφύρα αὐτὰ ἐπονήσαντο ἐπαμύνην ἐπὶ 40 μεγάλων
καὶ 40 μικρῶν πλοίων ὡς προῖκα πρὸς τὸν Τεκ-
φούρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐλθόντα δὲ τὰ πλοῖα
εἰς τὸν Ἑλλησπόντον εἶδον φρούρια κτισθέντα καὶ
κατεχόμενα ὑπὸ στρατιωτῶν τοῦ Ἰσλάμ. Δι' ὃ νο-
τίου ἀνέμου πνέοντος προέπεμψαν 5 κενὰ πλοῖα,
τῶν ὁποίων ἕκαστον παρεκώλυον 20 ἄλλα. Αἱ
κλονοστιχίαι τῶν φρουρίων ἐβύθισαν τὰ κενὰ
πλοῖα, τὰ ἐπόμενα ὅμως αὐτοῖς οὐρίου ὄντος τοῦ
ἀνέμου εἰσέπλευσαν, καὶ πρὶν ἢ γεμισθῶσι πάλιν

τὰ τηλεβόλα, εὐρέθησαν 20 περίπου μίλια μακρὰν.
Διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου διήλθον διὰ τοῦ
Ἑλλησπόντου καὶ ἐφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν.
Χάρης τῷ Θεῷ πάντες ἐνέπεσαν εἰς χεῖρας τῶν
Μουσουλμάνων, ἐκ δὲ τῆς εἰρημένης βασιλόπαιδος
ἐγεννήθη ὁ Σουλτάνος Βαγιαζήτ. Καὶ οἱ μὲν ἰστο-
ρικοὶ διαφωνοῦσι περὶ τούτων, ἀληθῶς ὅμως δὲ συν-
έβη ὅ,τι ἡμεῖς διηγώμεθα. Ἀφοῦ ὁ Σουλτάνος Μωά-
μεθ ἐνεπιστεύθη τῷ Ἀκ Σχεμσεδδὶν τὴν λείαν καὶ
τὴν βασιλόπαιδα, ἱπεύσας περιήλθε τὸ φρούριον
καὶ ἐνεθάύρυνε τοὺς στρατιώτας.

» Τέλος περὶ τὴν 50 ἡμέραν ἐπεκράτει ἐντὸς τοῦ
φρουρίου ταραχὴ καὶ κίνησις. Πολλὰ χιλιάδες ἀ-
πίστων ἐμπήκνυτες σημαίας ἐπὶ τῶν πύργων, τῶν
ἐπάλξεων καὶ ἐπὶ τῶν προτειχιμάτων ἐπρότεινον
νὰ παραδοθῶσιν ἐπὶ συνθήκῃ. Πρὸς τοῦτο ἐδόθη
αὐτοῖς προθεμία μίᾳς ἡμέρας, μεθ' ἧς πάντες διε-
σκορήθησαν κατὰ ξηρὰν ἢ κατὰ θάλασσαν εἰς τὰ
διόχορα μέρη τῆς πόλεως. Περὶ τὴν ἐποχὴν ἐκεί-
νην εἶχεν ἀποθάνει ὁ Σουλτάνος Γαουδούδ ἐν τῷ
φρουρίῳ, δι' ὃ οἱ ἀπίστοι ἀπολέσαντες τὰς δυνά-
μεις αὐτῶν παρέδωκαν τὸ φρούριον. Ὁ Σουλτάνος
Μωάμεθ ἐπορεύθη μετὰ 70 ἢ 80,000 στρατιωτῶν
εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κωνσταντίνου, ὅπου πολλὰ
χιλιάδες ἀπίστων συρρέουσιν καὶ ὑπερασπιζόμε-
ναι τὴν θέσιν ταύτην συνεκρότησαν μάχην πρὸς αὐ-
τοῖς· ἀλωθέντων δὲ τῶν ἀνακτόρων ἐφρονεῖτο ὁ
αὐτοκράτωρ. Τὸν νεκρὸν αὐτοῦ ἔθαψαν μετὰ ταῦτα
οἱ ἀπίστοι εἰς Σουλῶν Μοναστήριον (α). Ἐν τοῖς αὐ-
τοκρατορικοῖς ἀνακτόροις εὐρέθησαν τοσοῦτοι θη-
σαυροί, ὥστε μόνος ὁ ὕψιστος δύναται ν' ἀριθμήσῃ
τὰ πλῆθος αὐτῶν· ὁ Κωνσταντῖνος οὗτος ἦν ὁ ἐν-
νατος οἰκιστὴς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ δυνά-
στεία τῶν Ὀσμάν κυριεύσασα τὴν πόλιν ἐφθασεν
εἰς τὸν κρηφῶνα τῆς δόξης.

» Ὁ ἐκπορθητὴς ἐπορεύθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς
Ἀγίας Σοφίας ἵνα ποιήσῃ προσευχὴν ἐκ δύο ἐδα-
φίων (Ῥικ'ατ). Οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ περὶ αὐτὴν
κατοικοῦντες ἱερεῖς, ἐκλείσθησαν ἐντὸς αὐτῆς καὶ
ἀνέστησαν κατὰ τῶν ἰσλαμικῶν στρατευμάτων,
ρίπτοντες ἐπ' αὐτῶν βροχὴν βομβῶν καὶ σφαιρῶν
πυροβολῶν. Ἡ μάχη ἐναντίον τοῦ ἐκπορθητοῦ καὶ
τῶν στρατευμάτων διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
νύκτας, ἀλλὰ τέλος τὴν 53 ἡμέραν ἠλώθη καὶ ἡ Ἀγία
Σοφία. Πρῶτος εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ ὁ Σουλτάνος Μωά-
μεθ καὶ φρονέσας τοὺς ἀντισταμένους ἀπίστους ἐνέ-
πηξε τὴν σημαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Μιχράβ καὶ ἐκάλεσε
τοὺς πιστοὺς εἰς προσευχὴν. Οἱ λοιποὶ Μωαμεθανοὶ
στρατιῶται ἐφρόνουν διὰ τοῦ ξίφους τοὺς ἱερεῖς καὶ
τὰ ἔνδον τοῦ ναοῦ ἔλαβον τὴν χοροὴν τοῦ ῥόδου ἐκ
τοῦ αἵματος τῶν εἰδωλολατρῶν. Ὁ Σουλτάνος Μωά-
μεθ Γάζις ἐτόξευσε κατὰ μέσον τοῦ θόλου τοῦ ναοῦ
βέλος τετραπτέρυγον λέγων· «Τοῦτο ἔστω τὸ σύμ-
βολον ἐμοῦ. » Μέχρι τῆς σήμερον διασώζεται τὸ
σημεῖον τοῦ βέλους τούτου. Εἰς ἐκ τῶν Ἀγῶ τῶν

(α) Τὸ Σουλῶν Μοναστήριον ἦν ἄλλοτε μὲν τῆς Περιθλίπτου
Θιότρου, νῦν δὲ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων.

Κηνέ, ἐπορεύθη ὁ Σουλτάνος μετὰ πολλῶν χιλιά-
δων ἐφρόνουν διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀπιστόν
τινα, ἐμβεβαμένῃ δὲ ἔχων τὴν δεξιάν εἰς τὸ αἶμα
αὐτοῦ, καὶ ἐμφανισθέντος τοῦ Σουλτάνου ἀνεπή-
δησε καὶ ἀπέμαζεν αὐτὴν ἐπὶ μαρμαρίνου τινος
κίονος. Τὰ ἔχνη τῆς αἵματοφύτου αὐτοῦ παλάμης
σώζονται ἐτι ἐνδοθεν τῆς θύρας τοῦ τάφου, ἐν τῇ
ἀντικεῖ κειμένη γωνίᾳ, εἰς ὕψος ἑξ ἀναστημάτων.

» Ἐν ᾧ δὲ ὁ Σουλτάνος περιήρχετο ἐν τῇ Ἀγίᾳ
Σοφίᾳ ἐφάνη φῶς ἀστράπτον ἐπὶ τοῦ ἰδρύντος κί-
ονος, καὶ πλησιάζαντες οἱ ἡμέτεροισιν ἐιδὼν λευκὸν σῶ-
μα πρὸς μεσημβρίαν ἐστραμμένον. Ἐν τῷ ἅμα παρε-
τήρησεν ὁ Ἀκ Σχεμσεδδὶν καὶ οἱ λοιποὶ θεοσεβεῖς
ἀνδρες ὅτι ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ἦν γεγραμμένον
γράμμασιν ἐρρυθροῖς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Γαουδούδ. « Ἰ-
δοὺ, Παδισάχ ἡμῶν, ἀνεφώνησαν, τίς ἦν ἡ αἰτία δι' ἣν
ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον παρετάθη ἡ ἀλυσίς τῆς πό-
λεως, ταύτην προείπομεν εἰς τὸν Παδισάχ ἡμῶν. »
Ἐν ᾧ δὲ παρεσκευάζοντο ν' ἀποπλύνωσι τὸν νεκρὸν,
ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα· « Ὁ νεκρὸς ἐπλύνθη ἤδη ἐκ
τοῦ ἰδρωτός τοῦ κίονος, θάψατε αὐτόν. » Πάντες
οἱ παρόντες ἐξεπλάγησαν ἐκ τῆς φωνῆς ταύτης.
Λαθόντες δὲ τὸ λείψανον οἱ Σαῖχαι ὅπως εὐρίσκειτο,
ἔθεσαν αὐτὸ ἐντὸς νεκρικοῦ φορέου ἵνα ἐνταφιά-
σωσι παρὰ τὴν πόλιν τῶν Μαρτύρων. Τὸ φορεῖον
ὅμως ἔσπευσε πρὸ τῶν κομίζόντων αὐτὸ καὶ εἰσῆλ-
θεν ἐντὸς λέμβου, ἧτις διασχίσασα ὡς ἀστραπὴ τὴν
θάλασσαν ἄνευ ἰστίων καὶ κώπης, διεπεραιώθη ἐν
τῷ τόπῳ ὅστις νῦν καλεῖται Ἀποβάθρα τοῦ Γα-
ουδούδ. Ἐξελθὼν ἐκ τῆς λέμβου ἐπορεύθη εἰς τὰ
ἐδαφία. Ἐκ τῶν κείμενων, καὶ ἔμεινεν ἐν αὐτῷ. Οἱ σοφοὶ
φρονέγγυς κείμενον, καὶ ἔμεινεν ἐν αὐτῷ. Οἱ σοφοὶ
καὶ εὐσεβεῖς ἀκολουθοῦντες κατὰ τάξιν ἔβλεπον τὸ
θεῆμα τοῦτο. Ἐκ τοῦ τάφου ἀντήχησεν ἡ φωνὴ τοῦ
Γαουδούδ ἧτις παρὰ πάντων ἠκούσθη. Ἐνταφιά-
σαντες δὲ οἱ σοφοὶ τὸν Σουλτάνον Γαουδούδ ἐπέστρε-
ψαν εἰς τὰ ἴδια ὑμνοῦντες τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου.
Τοῦτου ἕνεκα ἡ ἀποβάθρα ἐκείνη καλεῖται Γαου-
δούδ Ἰσκαλεσά.

» Ἐν ἑταί ἡμεῖρας 857 ἡμέραν τετάρτην τῆς
20 Τζεμαζί οὐλ ἀχῶρ (ἥτοι 12 Ἰουλ.) ἠλώθη
τὸ φρούριον. Οἱ ποιηταὶ ἀνεύρου πολλὰς χρονοστι-
χίδας περὶ τῆς ἀλώσεως. Παρὰδείγματος χάριν
ἐν τῷ μεγάλῳ Κορανίῳ εὐφραίνεται διὰ τῶν λέ-
ξεων βελδὲ ταῖς (ἡ ἀγαθὴ πόλις) καὶ ἀρεῖαν
(οἱ τελευταῖοι) ἡ χρονολογία τῆς ἀλώσεως. Ἡ ἡ-
μέρα καθ' ἣν ἐκυριεύθη ἡ πόλις ἐκαλεῖτο ἡμέρα τῆς
ἐλευσεως. Δόξα τῷ ὑψίστῳ Θεῷ, ἡ πόλις αὕτη ἡ
ἐλευσεως τῶν ἀνθρώπων δεσμεύουσα, ἡ ἀξιο-
τάς καρδίας τῶν πόλις μετὰ τῶν εὐδαιμόνων αὐτῆς
θαύμαστος αὕτη πόλις μετὰ τῶν εὐδαιμόνων αὐτῆς
κατοίκων διεγείρει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐτι πλεον
τὴν ζηλοτυπίαν τῶν βασιλέων, καὶ εἶναι ἐν ἐκ τῶν
θυμμάτων τῆς οἰκουμένης.

» Ὅτε ὁ ἐκπορθητὴς μετὰ τὴν νίκην ἐπεσκέφθη
τὴν Ἀγ. Σοφίαν, ἰδὼν τὸ μέγεθος τῶν κίωνων, τὴν
στερέωσιν τῶν θεμελίων καὶ τὸ ὕψος τοῦ θόλου,
στερέωσιν ὅτι ὁ νεκρὸς οὗτος ἦν τφόντι ἄξιος νὰ με-
ἐνόησεν εἰς μεγαλοπρεπὲς ἰσλαμικὸν σκῆνωμα.
Ταχέως εἰς μεγαλοπρεπὲς ἰσλαμικὸν σκῆνωμα
ᾧθεν προσέταξεν ἵνα ἀποπλύνωσι τὸ ἐν αὐτῇ δια-

χυθὲν αἷμα, νὰ θυμιάσωσι τὰς κεφαλὰς τῶν πι-
στῶν στρατιωτῶν διὰ τοῦ εὐδούς καπνοῦ τοῦ ἀ-
γαλλόχου, τῆς ἀμβάρεως καὶ τοῦ ὑακίνθου, συγ-
χρόνως δὲ νὰ μετασκευάσωσι τὸν εὐφρόσυτον καὶ
ἀξιάγαστον τοῦτον ναὸν εἰς μωαμεθανικὸν τέμενος
διὰ τῆς κατασκευῆς ἐνὸς Μίμβερ, Μαχρίλ καὶ Μι-
ναρέ. Τὴν πρώτην παρασκευὴν καθ' ἣν ἐγένοντο ἐν
αὐτῷ προσευχαί ἦν καὶ αὐτὸς παρών. Ὁ Ἀκ καὶ
ὁ Καρὰ Σχεμσεδδὶν ὠδήγησαν τὸν Σουλτάνον ἐν τῷ
τέμένῳ. Ὁ Ἀκ Σχεμσεδδὶν ἔθεσεν ἐπὶ τῆς μακαρίας
αὐτοῦ κεφαλῆς τὴν ἰδίαν τιάραν, ἐνέπηξεν ἐπ' αὐ-
τῆς πτερὸν ἐρωδιῶν, καὶ ἐνεχείρισεν αὐτῷ ξίφος
γυμνόν. Τότε ἀνέβη αὐτὸς ὑμνῶν τὸν Ὑψίστον ἐπὶ
τοῦ Μίμβερ, ἀπήγγειλε μεγαλοφώνως τὸ Χουτβά
(προσευχὴν τῆς παρασκευῆς) καὶ εἶτα κατήλθεν. Ὁ
Ἀκ Σχεμσεδδὶν συνανέσει τοῦ Σουλτάνου ἐγέ-
νετο ἱμάμις. Ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς ὑπογαίαις τῆς Ἀγ.
Σοφίας κρυφθέντων ἱερέων τριακόσιοι ἀπεδέχθησαν
τὸν ἰσλαμισμόν, καὶ μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκειτο μο-
ναχὸς τις τὸ τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων,
ὃν ἀπεκάλεσαν Μπαμπά Μεχμετ. Ὁ Μπαμπά Με-
χμετ ἔδειξε τῷ κατακτητῇ τὸ ὑπὸ τοῦ Σολομῶν-
τος κατασκευασθὲν εὐκτήριον, κείμενον ἐκ δεξιῶν
τοῦ Μιχράβ, καὶ ἐν αὐτῷ ἀπήγγειλεν ὁ Σουλτά-
νος προσευχὴν δύο ἐδαφίων (Ῥικ'ατ). Ἐκ τῶν ὑ-
πογαίων τῆς ἐκκλησίας ἐξήρχον ἐπὶ μίαν ἐβδό-
μαδα θυσιασμοὺς καὶ νομίσματα χρυσᾶ δεκανᾶ. Τὰ
ἐκ τοῦ αυτοκρατορικοῦ ὁσπασμοφουλκείου ληφθέντα
πολύτιμα σκεῦη ἐκομίσθησαν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς
ὀπλοθήκης. Τὰ εἰδῶλα τῆς Ἀγ. Σοφίας κεκοσμη-
μένα διὰ πολυτίμων λίθων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου
ἐτέθησαν ὡς σκαπὸς ἐπὶ τοῦ Ὀκ Μεϊδάν καὶ κατε-
τρίπησαν αὐτὰ οἱ στρατιῶται διὰ βελῶν. Ἐκ τῆς
ἐποχῆς ἐκείνης προῆλθεν ἡ παρὰ τοῖς τοξόταις ἐν
χορᾷ ἐκφρασις « βέλος τῶν εἰδῶλων. » Τεμάχια
αὐτῶν ἐσώζοντο μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτάνου
Ἀχμέτ. Ἐν συντόμῳ πάντες οἱ πιστοὶ στρατιῶται
ἐρρίπτον βροχὴν βελῶν ἐναντίον τῶν εἰδῶλων ἐν
τῷ Ὀκ Μεϊδάν, εὐφραίνοντες οὕτω τὴν καρδίαν τοῦ
προστάτου αὐτῶν Σαῦδ Βλν Ἰβν Βαγκάς. Καὶ νῦν
ἐτι οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπέρχον-
ται κατὰ ἀρχαίαν συνήθειαν τὰς ἐορτασμούς ἡμέ-
ρας εἰς τὸ Ὀκ Μεϊδάν καὶ τοξόουν.

» Μετὰ ταῦτα εἰστίσαν ὁ Σουλτάνος τοὺς πιστοὺς
ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ἡμέρας καὶ νύκτας· περιερχό-
μενος δὲ μεταξὺ αὐτῶν προσέφερεν ἐκαστῷ φαγη-
τά. Μετὰ τὸ συμπόσιον διένειμε χάριτας καὶ δῶρα
ἀνάλογα πρὸς τοὺς βαθμοὺς ἐκαστοῦ εἰς τοὺς ἐν τῷ
στρατηγείῳ παρόντας σοφοὺς καὶ μεγιστάνας. Ἰδεὼς
γενέσθαι αὐτῷ ὁ Θεός!

» Μετὰ τὴν εὐχίαν συνῆλθον πάντες οἱ γρα-
φεῖς καὶ τρεῖς δεσπετάροι, καὶ συνεκομίσθησαν τὰ
ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἁ-
λωσιν συλλεχθέντα λαφύρα καὶ ἐτέθησαν ἐπὶ τινος
πλατείας κατὰ σωροὺς ὑψηλοῦς ὡς ὄρη. Κατὰ πρῶ-
τον διενεμήθη χρυσὸς καὶ πολύτιμα σκεῦη εἰς τοὺς
χειρουργοὺς καὶ ἱατροὺς, εἶτα εἰς τοὺς σερίφας
Ὀυλαμάδας καὶ ὁσίους, εἶτα εἰς τοὺς ἱμάμις, Χρ-

τίδας και Σέτχας, εἴτα εἰς τοὺς Μολδαὺς καὶ Καδίς, εἴτα εἰς τοὺς Ἀτάκτους, εἴτα εἰς τοὺς Λεβέντας τοῦ Ἀραβιστάν, εἴτα εἰς τοὺς Γιαντισάρους, εἰς τοὺς Σπαχίς, τοῦ Ζαΐμ, τοὺς πυροβολιστάς, τοὺς θωρακωφόρους, τοὺς ὑπονομοποιούς καὶ λοιποὺς στρατιώτας, ἐν ἐνὶ λόγῳ εἰς 170,000 ἄνδρας. Ἐκτὺς τῶν θλασυρῶν ἐδόθησαν ὡς δῶρον εἰς διαφόρους 63,000 σίκκιων. Οὐδεὶς ἐκ τῶν βασιλέων ἐποίησατο μέχρι τοῦδε τοιαύτην λείαν. Οἱ πιστοὶ στρατιῶται λαβόντες, ἑκάστος τὴν λείαν αὐτοῦ, ἐδόχον κατὰ τὴν βίαν ἐντολὴν τὸ πέμπτον μέρους τῷ Παδισάχ, ὅστις ἐκτὸς τούτου ἔλαβε 3,800 αἰμαλίου, 20 βαλάντια χρυσοῦ, δεκατῶν νομισμάτων, 3000 ἀνακτόρων, 2 βεζεστένια, 7,000 ἐργαστασίων, τὴν Ἀγ. Σοφίαν καὶ 7 ἄλλας εὐμεγέθεις ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτοις ὠρίσθησαν δια τὸν Σουλτάνον 4000 ἄσπρα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὡς ἐνοίκιον τῶν νέων ἀνακτόρων. Οἱ πιστοὶ στρατιῶται ἐδώρησαν τῷ Παδισάχ τὴν ἐκ Γαλλίας βασιλόπαιδα δεόμενοι τοῦ ὑψίστου ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ βασιλείας αὐτοῦ. Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἀκ Σχερμεσδδὶν εἰσεξε τάδε· «Πιστοὶ Μουσουλμάνοι στρατιῶται, μάθετε καὶ ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὁ νεώτερος Προφήτης, ἡ χαρὰ τῶν ὄντων, ὃν ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν εἶπε περὶ ἡμῶν· θέλομεν κυριεύσει τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Θεὸς διαφυλάττει τὸν ἡγεμόνα τοῦτον, ὁ Θεὸς διαφυλάττει τὸν στρατόν! Ἐλπίζω ὅτι ὁ Θεὸς θέλει συγχωρήσει ἡμᾶς. Μὴ σπαταλᾶτε τὴν λείαν ἀλλ' οἰκοδομήσατε ἐξ αὐτῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγαθοεργὰ καταστήματα. Ἀπὸ τοῦ Ὁσμάν Παζὶ μέχρι τῆς σήμερον ὠνομάζετο ὁ Παδισάχ, Βέης, ἀπὸ τοῦ νῦν καλεῖται αὐτὸν Σουλτάνον, καὶ ἐπειδὴ εἰστίασεν ἡμᾶς ἐν τῷ συμποσίῳ αὐτοῦ ἐπονομάζετο αὐτὸν Εὐεργέτην.» Εἴτα ἔθεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σουλτάνου πεπορῶσαν ἐρωδίου καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Σὺ εἶ ὁ ὀφθαλμὸς τῆς δυναστείας τοῦ Ὁσμάν, ὡς γενναῖος μαχητὴς ἐβάδισες τὴν πρὸς τὸν Κύριον ὁδόν.» Οἱ πιστοὶ τοῦ Ἰσλάμ στρατιῶται ἀλλαλάξαντες ἤρξαντο τῆς κατασκευῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πτωχοτροφείου.»

ΤΕΛΟΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΜΖΙΝΟΣ.

Πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀνηγγέλαμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Κ. Κ. Σ. Κροικῆ παρασκευαζομένην μεταφράσιν τῆς δωδεκατόμου συγγραφῆς τοῦ Ῥώσου Ν. Καραμζίνου, τῆς περιεχομένης τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥωσικῆς αυτοκρατορίας, καὶ παρεδόσαμεν μάλιστα καὶ περ κοπὴν πέντε τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου. Ἡ μεταφράσις αὕτη ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως διανεμηθέντων συγχρόνως καὶ τῶν δώδεκα τόμων. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁρῶμεν νὰ ἐπεξελλόμεν αὐτοὺς ὑποσχόμεθα μὲν νὰ ἀρξώμεν τοῦτο ὅσον οὐπω, ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος καταχωρίζοντες

τὸν βίον τοῦ συγγραφέως μετὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, ἀρξάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ καθ' ἡμᾶς φιλολογία ἐπλευτήθη διὰ συγχρόνως τοῦ αἵμου πολλοῦ λόγου, δι' ὃ καὶ πολλὰς ἐκλήσεις τὰς χάριτας πρὸς τὸν μεταφραστὴν, τοσοῦτον μεγέθησεν ἡ ἀξία τοῦτου.

—0—

Νικόλαος Μιχαήλ Καραμζίνος, υἱὸς ἀπομάχου Λοχαγού, ἐγεννήθη τῇ 4 Δεκεμβρίου 1766 ἐν τῇ κώμῃ Βογορόδτςκη τοῦ νομοῦ Σιμβίρσκου.

Τὰ πρῶτα μαθήματα ἐδιδάχθη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς, ὡσαύτως καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ἤλθεν εἰς Σιμβίρσκον ἐπίσημος ἀνὴρ, ὁ Ἰωάννης Τουργένιεβ, πρῶτα μετ' ὁλίγων τοῦ Παρεπιστημίου τῆς Μόσχας, ὅστις, ἰδὼν προσεκτικῶς τὸν νεόν Νικόλαον, καὶ κατανοήσας τὴν μεγάλην αὐτοῦ διάνοιαν, προέβλεψε τὸν πατέρα ἵνα ἐκπαιδεύσῃ αὐτὸν ἐν Μόσχᾳ.

Περὶ τὸ 1778 ὁ Νικόλαος ἐσπούδαζεν ἤδη ὑπότροφος ἐν τῷ ἰδιωτικῷ σχολεῖῳ τοῦ καθηγητοῦ Σάδερ, ὅστις, παρατηρήσας τὴν ἀρίστην πολιτείαν αὐτοῦ καὶ σπανίαν εὐφυΐαν, προσήγαγεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἐν Μόσχᾳ ἐκδημιούντας ἀλλοδαποὺς πρὸς ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς καὶ Γερμανικῆς γλώσσης, αὐτὸς δ' οὗτος ὁ Σάδερ ἐδίδασκεν αὐτὸν τὴν Ἑλληνικὴν, Λατινικὴν, Ἀγγλικὴν καὶ Ἰταλικὴν γλῶσσαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκμάθησιν τούτων δέχοντο μαθήματα ἐν τῷ αὐτῷ Παρεπιστημίῳ κατὰ συμβουλίαν αὐτοῦ τούτου τοῦ Σάδερ, βουλευμένου ἵνα ὁ μαθητὴς αὐτοῦ περατώσῃ τὰς σπουδὰς ἐν Λειψίᾳ· ἀλλ' ἡ βουλή αὕτη ἐματαιώθη ὑπ' ἀγνώστων περιστάσεων.

Διαμέγων ἔκτοτε ὁ Καραμζίνος ἐν Μόσχᾳ, ἀπέλιπε τὴν στρατιωτικὴν τάξιν, ἐν ᾗ ὑπηρέτει ὡς πάντες οἱ εὐγενεῖς, ἐγένετο δὲ συνήθης πρὸς τὸν Νοβικόβ, ἄνδρα ἐπίσημον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ῥωσικῶν γραμμάτων. Οὗτος, ἔχων ἰδίαν σκέψεις περὶ τῆς ἐν Ῥωσίᾳ ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἰδὼν ὅτι ὁ εὐφυὴς νέος ἐδύνατο, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἵν' ἀναδειχθῇ ὄργανον τῶν σκοπῶν αὐτοῦ, ἐπεισε αὐτὸν ὅπως παραδοθῇ τῇ φιλολογίᾳ. Καὶ δὴ ἐκδοὺς οὗτος τῇ προτροπῇ τοῦ ἀνδρός, ἐξεδίδω ἐπὶ πέντε ἔτη ἐφημερίδα, Παιδικὴν Ἀνάγνωσιν καλουμένην, ἣτις ἐμελλυσε τὴν προσοχὴν τῶν λογίων. Ἐπισκεψάμενος δὲ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ 1789 μέχρι τοῦ 1790 πολλὰς τῆς Εὐρώπης πόλεις, ἐπαρέκαμψεν εἰς Μόσχαν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἔργον τοῦ νέου, ἐπαρελθόντος, ἦν ἡ συγγραφή καὶ ἑκδόσις περιοδικοῦ συγγραμματος, ἐπιγραφομένου Ἐφημερίς τῆς Μόσχας, ἐν ᾗ ἐδημοσίευσεν τὰς ἐπιστολάς τοῦ Ῥώσου περιηγητοῦ (ὅστις ἦν αὐτὸς ὁ Καραμζίνος) περιουδόντος τὴν Εὐρώπην, καὶ ἀπολόγους τινάς, ὧν ὑπερεπηρέθη ἡ Γαλατῖνος Διζα· εἴτα δὲ συνέγραψε περὶ τῆς Ναταλίας, θυγατρὸς εὐπατρίδου τινός, μετ' ἀγαπήσεως τῆς ἀρχαίας εὐγενείας καὶ τῶν παλαιῶν τῆς Ῥωσικῆς ἔθιμων. Διὰ τῶν συγγραμμάτων τούτων ἡ δόξα τοῦ Καραμζίνου ἐσημέραι ἐξετεύρετο· διότι πᾶσαι αἰ-

ται προσηννον τὸν μέλλοντα ἀναμορφωτὴν τῆς γλώσσης· ἐπειδὴ ὁ Καραμζίνος ἐμόχθει, συνέγραψε καὶ ἀδιακόπως αὐτὴν ἐπεξεργάζετο, ἕως παρῆλθε τελευταῖον τοῖς συμπολίταις τοιαύτην, ὅποια καθ' ἡμᾶς γράφεται. Ἡ Ῥωσικὴ γλῶσσα ὑπέστη ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος Πέτρου τῆς αὐτῆς πρὸς τὰ κρείττω μεταβολήν, ἥν καὶ πᾶσα ἡ Ῥωσικὴ πολιτεία· διότι, συντριβέντων τῶν δεσμῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σλαβικῆς γλώσσης, ἀνεγάρη κοινὴ τις καθομιλουμένη, ἣτις παρέλαβε πολλὰς ἀλλοδαπῶν λέξεων, Λατινικῶν, Ὀλλανδικῶν, Γερμανικῶν καὶ Γαλλικῶν. Ὡστε τὰ ἐρῶτα ταῦτα στοιχεῖα, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, ἡ κοινὴ καὶ

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σκέψεις τινὰς περὶ τῶν κατ' αὐτὸν χρόνων ἐν εἰδει ἐπιστολῶν Φιλαλήθους τινός καὶ Μελλοδώρου, καὶ τὸν βίον τῶν Ἀθηναίων, ἀρχόμενον οὕτως, «Ἕλληνας, Ἕλληνας, καὶ τίς οὐκ ἀγαπᾷ ἡμᾶς;» Ἐν τῇ συγγραφῇ ταύτῃ μετέφερε τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ τερεπτόν τῆς Ἀττικῆς κλίμα, ἐνθα οἱ ἄνθρωποι, πάντων τῶν ἀγαθῶν τῆς φύσεως ἀπολαύοντες, δῆγον τὸν βίον ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1766 ἤρξατο ἐκδιδόναι τοὺς Ἀορίδας, ἥτοι συλλογὴν ποιημάτων, ἥς μετέσχευ καὶ οἱ διασημότεροι τῶν τότε ποιητῶν. Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀυτοκράτορος Παύλου ἡ συλλογὴ

Νικόλαος Καραμζίνος.

αὶ ξέσαι λέξεις, παλαιότερα πρὸς ἀλλήλους, ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτῶν, ἀπ' οὗ ἐλήγατο αὐτὴν ὁ ιστορικὸς Καραμζίνος.

Τὸ ῥηθὲν περιοδικὸν σύγγραμμα ἐξεδίδω δύο ἔτη, τὸ 1791 καὶ 1792· ἐπειδὴ δὲ τὸ κοινὸν ἐπεθύμει ἵνα ἴδῃ τὸ ἔργον αὐτὸ ἐν συνόλῳ, ὁ συγγραφεὺς ἐξέδωκεν αὐτὸ ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ, ὅπερ ἐπεγράφη Ἀισχρολαίμονι.

Τὸ 1793 καὶ 1794 ἀντὶ τοῦ περιοδικοῦ συγγραμματος, ἐπαχθοὺς αὐτῷ, ὡς ἐκδομένου ἐμ-προθέσμως, ἐξέδωκε φιλολογικὴν συλλογὴν, ἣν καλεῖται Ὀνομαζομένην, ἀπαρτισασαν ἑξήκοντα δύο τόμους. Ἐν τῇ συλλογῇ δὲ ταύτῃ ἐδημοσίευσεν τὸ πρῶτον δύο ἀπολόγους, ὧν ὁ μὲν ἐν τε τῷ περὶ καὶ ποιητικῷ λόγῳ, ὁ δὲ, ἐν τούτῳ γένει

περὶ τῆς μετάφρασιν διαφόρων ποιημάτων Ῥωσικῶν καὶ νεότερων συγγραφέων, δημοσιεύων συγχρόνως τὸ Πάρθενον τῆς ἀλλοδαπῆς φιλολογίας.

Ἐν ταῦτοις ὁ Καραμζίνος προήγαγε καὶ ἐτεροποιεῖτο ἐν μελέταις, ἐραστοῦντος κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις περὶ τῆς ἀνάγνωσιν ιστορικῶν συγγραμμάτων.

Ἀναβάντος εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Α', ἐπαρῆλθεν ὁ Καραμζίνος εἰς τὴν δημοσιογραφίαν μετὰ νέων δυνάμεων καὶ ἔχοντων ἐπὶ τοῦ κοινῆ συμφέροντος. Ἐξέδωκε δὲ πρῶτον Παινηγρικὸν εἰς τὴν Αἰκατερίαν πρὸς τοὺς ἐκδοτὰς τοῦ νέου μονάρχου, ὃν ἡ ἀναγνώστεις ἐπλήρωσε πάντας χρηστῶν ἐλπίδων· ἐσπούδαζε

δὲ δι' αὐτοῦ ἔνα καταστῆσαι δὴλας τὰς ἀρετάς, δι' ὧν οἱ ἡμετέροις ἀξιολογῶνται οὐκ ὀλιγαίρας ἐν τῷ παρὲν βίῳ, ἀλλ' εὐγνώμονος ἀγάπης πέραν τοῦ τάγου, ἀποδεικνύοντι τὸ ἀσφαλτέστατον στήριγμα τῶν θρόνων ἐστὶν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστις τῶν ἡπικώων. Ὁ πατριάρχης οὗτος, γενόμενος τῷ 1801, εἰλκεσε τὴν πρὸς τὸν συγγραφεὰ προσοχὴν τοῦ Ἀυτοκράτορος.

Ἀπὸ τοῦ 1802 ὁ Καραμζῖνὸς ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὶν νέας ἐφημερίδος, *Евρώπαικος Ἀγγελία φόρος* ἐπιγραφομένης, ἥτις κατέστη ὁνομαστή ἐν τῇ Ρωσικῇ δημοσιογραφίᾳ.

Ταῦτά εἰσιν ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὰ πρῶτα δεκαπέντε ἔτη ἔργα τοῦ Καραμζῖνου. Διὰ τούτων ἐκάθηρε τὴν Ρωσικὴν γλῶσσαν, ἐπιδύσε τὴν φιλολογίαν, ἠδὲ καὶ τὴν πρὸς τὴν ἀνὰ γνῶσιν καὶ τῶν Ρώσων, ἠΰτα πάντων τῶν ζητημάτων τοῦ κατ' αὐτὸν χρόνου, καὶ τέλος ἐρεποῖσε τὴν πρὸς τὴν Ρωσικὴν ἀρχαίτητα ἀγάπην. Ἀλλ' οἱ μὲν οὗτοι ἦσαν ὅλγιοι ὥς πρὸς τὸν Καραμζῖνον, ἐκτελούντα ὅ,τι διεσέειτο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐλπίει ἔργον τι μέγα, οὐκ ὅμως καὶ ἀνέμενον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ. Οὕτως ἔχων, ἐδυσλόγησε εἰς τὴν μελέτην τῆς Ρωσικῆς ἱστορίας, ἥς ἡ τότε κατάστασις ὁμοίᾳζε πρὸς χάος, ὥς συνολογεῖ βεβαίως πὰς τις ἔχων καὶ σμικρὰν αὐτῆς γνῶσιν.

Οἱ φίλοι τοῦ ἀνδρός ἐδήλωσαν τὴν βουλὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα ὃ δέ, ἐγκρίνας αὐτὴν, ἐφορήρησεν αὐτῷ ἐτησίαν σύνταξιν τῇ δὲ 31 Ὀκτωβρίου 1803, ἐπιτρέψας τὴν ἐλευθέρωσιν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπικρατείας εἰσοδὸν καὶ ἀναδίστασιν τῶν ἐν αὐτῷ, ἐκάλεσεν αὐτὸν Ἱστοριογράφον τῆς Ρωσσίας.

Τότε ὁ Καραμζῖνὸς ἀνέλαβε τὴν ἐπιθεώρησιν, ἔρευναν καὶ σπουδὴν τῆς ἱστορικῆς βίης, παραδοθεῖς ἐντελῶς τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῆς πατρῴου ἱστορίας.

Τὰ πρῶτα τρία ἔτη τοσοῦτον ἡσχολεῖτο περὶ τὸ ἔργον τοῦτο, ὥς μαρτυροῦσιν οἱ φίλοι αὐτοῦ, ὥστε, περὶ οὐδενὸς ἄλλου συνδιαλεγόμενος αὐτοῖς, ἐγένετο ἀγόρευτος. Ὅσοι δὲ γὰλλον διέτριβε περὶ αὐτοῦ, τόσῳ ἐναργέστερον συνέωρα τὴν δεινὴν αὐτοῦ βίαν διότι δυσχέρειαι ἀπληρώτως παρτὶ βήματι, προσκλήματα δὲ ἀπρόβλεπτα ἐλύπον ἀκαταπαύτως αὐτόν. Διὰ πολλὰς μετέβαλε γνώμην, συνέταξε καὶ ἐξέτεινε τὸ σκιαγράφημα αὐτοῦ, οὐκ ὁ ἀπαξ ἔκαστος καὶ μετέγραψε τοὺς πρώτους τόμους, καὶ πολλὰς ἀπλήτισεν ἀλλ' ἡ ἀσάλευτος αὐτοῦ θέλησις, ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἐπιμονὴ καὶ ἐπιμονὴ παρῳργεῖται αὐτὸν εἰς τὰ πρόσω.

Μετά ἑπτὰ ἔτη, τῷ 1810, εἶδεν ἐκ τοῦ συνέργου τὸν ἱστοριογράφον ὁ Ἀυτοκράτωρ ὅστις ἕως τότε ἐκ τῶν συγγραμμάτων μόνον ἐγίνωσκε τὸν ἀνδρα. Ἐπιθεωροῦσα δὲ ποτὲ ἡ Μεγάλῃ Δοκίμασι Αἰκατερίνα Παύλου τὴν ἐν Μόσχᾳ βιβλιοθήκην, καὶ ἀπαρτίσασα τῷ Καραμζῖνῳ, ἐδειξεν αὐτὸν τῷ Ἀυτοκράτορι τὸ δ' ἐπὶ ἐτος αὐτῇ ἡ Μεγάλῃ

Δοκίμασι, προστάτις τῶν Ρώσων συγγραφέων, περιμέρουσα ἐν Τβέρῃ τὸν Ἀυτοκράτορα, μετεπέμψατο τὸν Καραμζῖνον ὅπως ἀναγνῶ αὐτῇ τὴν συντασσομένην ἱστορίαν ὃ δέ, παραστάς, ἀνέγνω, παρόντος καὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος τὰ περιεργότατα Κεφάλαια αὐτῆς.

Μετά δωδεκαετὲς πόρους καὶ μόχθους ὁ περικλής ἱστοριογράφος προσήνεγκε, τῇ 8 Δεκεμβρίῳ 1815, πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα τοὺς ἐκτὼ τόμους τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσικῆς Ἀυτοκρατορίας. Ὁ δὲ ἀντήκειν αὐτὸν βασιλικῶς ἀναδείξας σύμβουλον τῆς Ἐπικρατείας, ἀπορείμας τὸν Μεγαλόσταυρον τῆς Ἀγίας Ἀννης καὶ χορηγήσας 60,000 ρούβλιων πρὸς ἐκτέλειαν τοῦ πορήματος ἀνεν ἐπιθεωρήσεως τῆς λογοκρισίας.

Τὸ κοινὸν ἀνέμενε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ συγγράμματος τοῦτον μετὰ τοσοῦτον πόδον, ὥστε ἐντὸς δύο ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐξήρτησεν τὴν πρώτην ἐκδοσὶν αὐτοῦ.

(Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ.

ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ. Τὸ ποσὸν τοῦ ἐν Καλλιφορνίᾳ ἀνορυχθέντος χρυσοῦ γαίρεται ἐκ τοῦ ἐγεγῆς πύρακος δημοσιευθέντος εἰς τινὰς ἐπιστημονικὰς ἐφημερίδας τῆς Ἀγγλίας. Ὅλος ὁ χρυσοὺς οὗτος ἐστάλη εἰς τὴν Ἀγγλίαν, κατεγράφετο δὲ ἐκάστοτε εἰς τὰς δηλώσεις τῶν πλοιαρχῶν.

1850	ἀνέβη τὸ ποσὸν τοῦ ἐν Καλλιφορνίᾳ ἀνορυχθέντος καὶ ἐξαχθέντος χρυσοῦ εἰς δολάρια (α)	63,915,379
1851	34,492,642	
1852	45,560,569	
1853	56,560,569	
1854	51,282,595	
1855	44,625,091	
1856	48,887,543	
1857	48,976,201	

Ἡ ἐφημερίς τῆς Καλλιφορνίας (California Democrat) υπολογίζει τὸ ὅλον ποσὸν τῆς γενομένης γνωστῆς ἐξαγωγῆς ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τέλους τοῦ 1857 εἰς 371,370,063 δολάρια· εἰν δὲ προσθέσωμεν καὶ 40 % ἀπὸ τοῦ ἐξαχθέντος ἐπὶ τῶν ἰδιωτῶν τῶν ἐπαρελθόντων εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας, πρὸς δὲ καὶ νομισμὰτα ἐκτινωθέντα ἀξίας πενήντονα ἑκατομμυρίων ταλίνων κυκλοφοροῦντα εἰς αὐτὴν τὴν Καλλιφορνίαν, τὸ ποσὸν τοῦ ἀπὸ τοῦ 1850 ἀνευρέθητος ἐν Καλλιφορνίᾳ χρυσοῦ ἀναβαίνει εἰς 450 ἑκατομμύρια ταλίνων.

Ε. ΑΛΑΝΣΕΡ.

(α) Ἐκαστον δολάριον τιμᾶται δρ. 6.

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ

Συντάκται: Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟ

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΣΚΗ' ΣΕΠΤΕΜΒΡΙ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΔΩΡΕΑ Δωρεά
ΗΜΕΡΟΝ. 24-10-81
ΑΡΙΘ. 30359

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 228.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ἀγῶς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβους τῆς Ἀγγλίας ἕως παγκοσμίου ἐμπορίας γὰρ ἱστορικὴν ἐποψὴν ἐξεταζόμενος. — (Τέλος). Ἡ Κερὰ Βίμπερ. — Διὸ Ρωσίδες τὸ Ἀραβικόν, τὸ Αἰθιοπικόν (συνέχεια). Περιοδὶαι σπουδαστοῦ (Τέλος). — Ν μισρατικά. — Ἐπιστολὴ περὶ τῶν ὀπτοῦ ἐνηργήθη· ἐπὶ δὲ Β. λευτικά· ἐκλογαί. — Περὶ Ἀρόντου. — Ἐμπορικὸν Παιδαγωγεῖν. — Β θλακά. — εἰς τὰ παράλια τῆς Ὀιδός. Τ.λος. — Ἱστορία τοῦ Μ. γάλου Ἀλεξάνδρου (συνέχεια). — τεστράσησαν οἱ Ἀραβιστὸν τέλειος διαμείνου, κατεσκευάσθη, ὁ Βερνίκης καὶ τὰ τῶν τριούων, ἄτινα

ΕΚΚΟΝΕΣ. Βουλευτικά· ἐκλογαί ἐν Ἀγγλᾳ.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΠΡΟΠΗΡΩΤΕΑ.

Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 Ἀπριλίου καὶ λήγουσι τὴν 31 Μαρτίου τῆς ἐπόμενης ἐτίας.

ΕΝ ΒΑΛΛΑΔΙ, δρ. 16, ἐλευθέρῳ Ταχυδρομικῶν.	ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, δόλαρ 8, ἐλευθέρῳ ταχυδρομικῶν.
ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑΙ, φράγκα 20. ὅμ.	ΕΝ ΑΥΓΑΙΑΙ, σελίν. 15. Τὰ ταχυδρομικὰ ἐπὶ τῶν βάρους τῶν συνδρομητῶν.
ΕΝ ΤΗ: ΙΟΝΙΩ: ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ δίσ. 3. ὅμ.	ΕΝ ΚΑΛΚΟΥΤΗ, λίρ. στέλ. 2. ὅμ.
ΕΝ ΔΑΚΙΑΙ, διὰ μὲν Κωνσταντινουπόλεως, τάλ. Αὐτπρ. 5 διὰ δὲ τερζέτης 6, ὅμ.	ΕΝ ΓΑΛΛΙΑΙ, ΙΤΑΛΙΑΙ καὶ ἀλλοῦ τῆς ΕΥΡΩΠΗΣ, φράγκα 19. ὅμ.
ΕΝ ΡΩΣΙΑΙ, ρούβλ. ἀργ. 8, ὅμ.	
ΕΝ ΑΥΣΤΡΙΑΙ καὶ ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ, τάλ. Αὐστ. 5. ὅμ.	
ΕΝ ΤΗ: ΑΥΣΤΡΙΑΚΗ: ΙΤΑΛΙΑ: " " "	

ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ ΣΗΥΡΙΑΩΝΟΣ ΠΑΤΑΙΔΟΥ.
1859.

δὲ δι' αὐτοῦ ἡ καταστροφή δὴλως τὰς ἀρετάς, δι' ὧν οἱ ἡγεμόνες ἀξιοῦνται οὐχὶ κολακείας ἐν τῷ παρόντι βίῳ, ἀλλ' εὐγνώμοτος ἀγάπης πέραν τοῦ πάρος, ἀποδεικνύων ὅτι τὸ ἀσφαλτέστατον στήριγμα τῶν θρόνων ἐστὶν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ πίστις τῶν ἱππικῶν. Ὁ παρηγορικός οὗτος, γενόμενος τῷ 1804, εἰλκυσε τὴν πρὸς τὸν συγγραφεὰ προσοχὴν τοῦ Ἀυτοκράτορος.

Ἀπὸ τοῦ 1802 ὁ Καραμζῖνος ἀνέλαβε τὴν ἐκδοσὴν νέας ἐφημερίδος, Εὐρώπαικος ἤτοι Γερμανίας φρόνος ἐπιγραφόμενης, ἣτις κατέστη δημοσίη ἐν τῇ Ῥωσσίᾳ δημοσιογραφία.

Ταῦτά εἰσιν ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὰ πρῶτα δεκαπέντε ἔτη ἔργα τοῦ Καραμζῖνου. Διὰ τὴν ἐκδόσιν τὴν Ῥωσσίαν γλῶσσαν, ἐπὶ τῇ αἰσθητικῇ γλῶσσῃ, ἠξήσατο τὴν Ῥωσσίαν, ἥτις ἐπὶ τὰς ἀπολεσθῶσι, δὲ ἀναπληροῦνται δωρεάν.

Ζητημάτων τοῦ κατ' αὐτὸν χρόνου, καὶ τέλος ποίησε τὴν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν ἀρχαίωσιν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν οἱ μὲν οὖν οὗτοι ἦσαν ὅμοιοι τὸν Καραμζῖνον, ἐκτελοῦντα ὅτι διενοεῖτο.

ἡ αὐτοῦ ἐξήτει ἔργον τι μέγα, οὐχὶ ὅτι πότερον τῶν ἐντάσεων αὐτοῦ. Οὕτως ὡς ἐπὶ τὴν μελέτην τῆς Ῥωσσίας, ἡ τότε κατάστασις ὁμοίως πρὸς τὴν Ῥωσσίαν μολογεῖ βεβαίως πᾶς τις ἔχων καὶ γνῶσιν.

Οἱ φίλοι τοῦ ἀνδρός ἐδήλωσαν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα τὴν ἐξομολόγησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1803, ἐπὶ τῇ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἐπικρατείας γρησὶν τῶν ἐν αὐτῷ, ἐκάλει τὸν Ῥωσσίαν, πρὸς τὸν Κ. Ἰακώβον Σιγάλα.

Τότε ὁ Καραμζῖνος Σίβηρι, πρὸς τὸν Κ. Ζαμάνη, Γραμ. τοῦ Ἑλλήν. προξενίου. ἔρευναν καὶ σπουδάζει, πρὸς τὸν Κ. Βάρδα Προξένω τῆς Ἑλλάδος. ἐκείνους ἐντέλλεται τῇ ΣΣΑΔΟΝΙΚΗ, πρὸς τὸν Κ. Κυρ. Δαρζιλοβίτη βιβλιοπώλῃ.

ἸΑΒΕΑΝΔΡΕΙΑ, πρὸς τὸν Κ. Π. Κουτουρᾶ.

Τὰ πρῶτα ΚΑΙΡΩ, πρὸς τὸν Κ. Γ. Α. Λύδδην.

τὸ ἔργον τὸ ΚΕΡΚΥΡΑΙ, πρὸς τὸν Κ. Γ. Δ. Παπανικόλα.

ὥστε, πρὸς τὸν Κ. Ἰωάννην Ῥαζῆ τοῦ Ἀναστασίου.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ, πρὸς τὸν Κ. Σ. Σέρβαν.

ΕΝ ΔΕΥΚΑΛΙ, πρὸς τὸν Κυρίω Ἀνδρέα Γολέμη.

Ἀλλὰ ὅσοι δὲ πρὸς τοὺς Ἑλληνικοὺς Προξένους.

Οἱ σωζόμενοι καὶ πωλούμενοι τόμοι τῆς Πανδώρας εἶναι ὁ Γ', Δ', Ε', ΣΤ', Η' καὶ Θ'.

Τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας ἀγοράζει ἢ ἀνταλλάττει τὸν Α' Β' καὶ Ζ' τόμον αὐτῆς, ἢ καὶ φυλλάδια τοῦ Α' ἔτους.

Λογίους φιλολογικὰς ἀγγελίας, πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

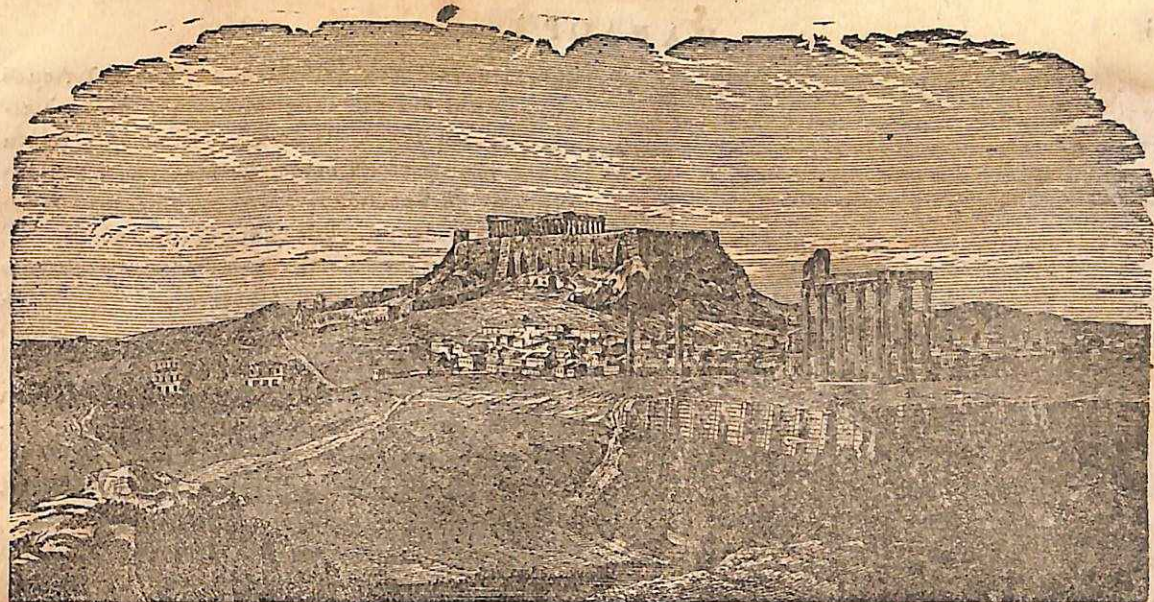
πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

πρὸς 20 μὲν λογιὰς τῶν περὶ ἀλλοῦ.

ΠΑΝΔΩΡΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Αγορά

ΗΜΕΡΟΜ. 24-10-81

ΑΡΙΘ. 30359

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1859.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 228.

ΛΟΓΟΣ

Τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβους τῆς Ἀγγλίας
Σὺρ Ἐρρίκου Βούλουερ, ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν
ἐποψὴν ἐξεταζόμενος

(1ῆς φυλλάδ. 227. Συνέχ. καὶ τέλος.)

—000—

ἵνα καταδείξωμεν τοῦτο ἔπρεπεν ἴσως νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα ὁλόκληρον τὸν διοικητικὸν, τὸν στρατιωτικὸν, τὸν δικαστικὸν, καὶ πρὸ πάντων τὸν οἰκονομικὸν ὀργανισμὸν ὃν ἔδωκαν εἰς τὰ κράτη αὐτῶν οἱ Λαγίδαι καὶ οἱ Σελευκίδαι. Ἀλλ' ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ περὶ τούτου ἐκθεσις ἤθελε παρεκτείνει πολὺ τὴν παρούσαν πραγματείαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀξία τῶν ὀργανισμῶν ἐκείνων καταφαίνεται μάλιστα ἐν τοῖς ἀποτελέσμασιν αὐτῶν ὅθεν προτιμότερον νομίζομεν ν' ἀνακεφαλαιώσωμεν τὰ πρακτικώτερα τῶν ἀποτελεσμάτων τούτων, καὶ τοῦτο τόσῳ μάλλον, ὅσῳ μίᾳ ἀπὸ τὰς κοινοτέρας κατηγορίας τὰς ἀνέκαθεν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς γινομένης, εἶναι ὅτι, καὶ τοὶ πλείους ἔχουσα λαμπρὰ προτερήματα, στερεῖται τοῦ πρακτικοῦ ἐκείνου πνεύματος, δι' οὗ μάλιστα τὰ κράτη ἀκμάζουσι καὶ παγιοῦνται.

Τίς ἐν τούτοις δὲν γινώσκει ὅτι ἡ Αἴγυπτος, ἥτις καὶ ἐπὶ τῶν Φαραῶνων καὶ ἐπὶ τῆς Περσικῆς κυριαρχίας περιορίζεται εἰς μόνην σχεδὸν τὴν ἐξαγωγὴν τῶν σιτηρῶν, κατέστη διὰ τῶν οἰκονομικῶν, διοικητικῶν καὶ ἐμπορικῶν θεσμῶν οὗς εἰσήγαγον

εἰς αὐτὴν οἱ Λαγίδαι, τῆς παγκοσμίου ἐμπορίας γέφυρα; Ἐκτοτε τὸ Ἰνδικόν, τὸ Ἀραβικόν, τὸ Αἰθιοπικόν ἐμπόριον διὰ τῆς Αἰγύπτου ἐνηργήθη· ἐπὶ δὲ τούτῳ πολλὰ μὲν ἰδρύθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πόλεις, κατεστράφησαν οἱ Ἄραβες πειραταί, ἀπληρώθη δὲ ἡ ἀσυντέλεστος διαμείναι διὰ τοῦ Νεῖλου τοῦ Ψαμμητίου, κατεσκευάσθησαν δὲ αἱ ὁδοὶ, αἵτινες ἔφερον ἀπὸ Βερνίκης καὶ Μυδῆς θύρου εἰς Κοπτόν. Τὰ δὲ πλείστα τῶν τοιούτων τοιούτως εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων ἐξήγαγον πάντες διὰ τῶν Ἑλληνικῶν τῆς Αἰγύπτου πλοίων, ἅτινα ἐποντοπόρουν μέχρι τοῦ Εὐξείνου, καὶ ἀποβιβάζοντα αὐτοὶ τὰ φορτία των, ἐπανήρχοντο ἀνακομίζοντα πάλιν φορτία ἕτερα, τὰ ὅποια ἀνέπλεον τὸν Νεῖλον, καὶ μεταβιβασθέντα εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, ἐξεπέμποντο περαιτέρω πρὸς τὰς νοτιοτέρας χώρας. Ἐνταῦθεν ἐπὶ ἀπὸ τοῦ δευτέρου τῶν Πτολεμαίων, ἡ Ἀλεξάνδρεια κατέστη τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου ἐμπόριον, καὶ συνδροοῖσθαι αὐτῇ οἱ ἀμύθητοι ἐκεῖνοι θησαυροὶ οἵτινες, κατὰ τὰς βασιλικὰς ἀναγραφάς, ὡς εἶδε καὶ παρατίθηται ὁ Ἀππιανός, ἐπέτρεπον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῆς Αἰγύπτου κυβέρνησιν νὰ συντηρῇ μὲν στρατὸν 240,000 ἀνδρῶν καὶ ναυτικὴν δύναμιν τετρακισχιλίων καὶ ἐπέκεινα πλοίων καὶ ἄλλας πολεμικὰς προμηθείας, νὰ ἔχῃ δὲ ἀποτεταμιευμένον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὸ ὑπὲρ τοῦ ποσὸν τῶν 740,000 ταλάντων.

Καὶ οἱ Σελευκίδαι ὁμοίως τὸ αὐτὸ ἀνέπτυξαν πρακτικὸν πνεῦμα, εἰ καὶ ἐβρέθησαν εἰς ἕκτον εὐτυχὲς τῶν Λαγιδῶν πολιτικὰς περιστάσεις. Ὁ Σε-